

research
solutions
strategy

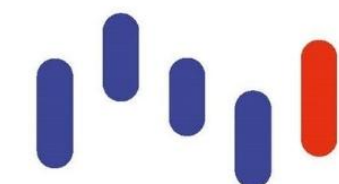
Badanie studentów świętokrzyskich szkół wyższych

Od 25 lat
wskazujemy
drogę!

Raport końcowy
Grudzień 2025

Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach
ul. Witosa 86, 25-561 Kielce
tel.: (048) 41 364-16-00, fax: (048) 41 364-16-66
e-mail: wup@wup.kielce.pl, wupkielce.praca.gov.pl

ASMRESEARCH.PL

Zamawiający:

Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach
Ul. Wincentego Witosa 86
25-561 Kielce
Tel. 41 364 16 00

Wykonawca:

ASM Research Solutions Strategy Sp. z o.o.
NIP 7752253397
Regon 472363346
ul. Grunwaldzka 5, Kutno
telefon: +48 /24/ 355 77 00
email: office@asmresearch.pl

Zespół badawczy:

Ewelina Dąbrowska–Nowak
Malwina Malczewska (kierownik badania)
Kamila Stefaniak
Aneta Gierowska
Wiktoria Świat
dr Maria Kotkiewicz
Justyna Romanowska–Zapart
dr Joanna Syrda
Marek Skrzyński
Olga Korczyńska
Aleksandra Płaczek
Małgorzata Walczak–Gomuła

Badanie zrealizowane w okresie listopad 2025 r. – grudzień 2025 r.

Spis treści

Wstęp.....	4
Założenia metodyczne	4
Desk Research.....	8
Część I. Absolwenci studiów wyższych w Polsce i w woj. świętokrzyskim	9
Część II. Losy absolwentów woj. świętokrzyskiego	17
Część III. Losy absolwentów woj. świętokrzyskiego według kierunków studiów i uczelni	20
Podsumowanie analizy materiałów zastanych.....	41
Analiza materiału badawczego	43
Rynek pracy województwie świętokrzyskim	43
Motywy wyboru kierunku studiów oraz ocena realizowanej ścieżki edukacyjnej.....	45
Ocena trafności wyboru kierunku studiów	50
Plany i aspiracje zawodowe.....	67
Przygotowanie do realiów rynku pracy.....	67
Wiedza na temat rynku pracy	83
Zjawisko migracji zarobkowej- wiązanie przyszłości zawodowej z regionem	84
Priorytety i oczekiwania względem przyszłej pracy i płacy	96
Idea Lifelong learning i podejmowanie aktywności edukacyjnych	117
Podsumowanie	126
Wnioski i rekomendacje	128

Wstęp

Badanie realizowane w ramach projektu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach, wpisującego się w Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, koncentruje się na studentach świętokrzyskich szkół wyższych jako przyszłych kadrach regionalnej gospodarki. Jego celem jest wielowymiarowa ocena potencjału tej grupy w zakresie kompetencji, wartości, postaw, aspiracji i planów zawodowych, a także gotowości do wejścia na rynek pracy, przedsiębiorczości oraz związania kariery z regionem. Badanie obejmie dwie edycje w roku akademickim 2025/2026 i zostanie przeprowadzone z wykorzystaniem sondażu diagnostycznego oraz metod jakościowych, takich jak indywidualne wywiady pogłębione. Wyniki posłużą do sformułowania wniosków i rekomendacji wspierających rozwój kapitału ludzkiego w województwie świętokrzyskim.

Założenia metodyczne

Badanie składało się z 3 głównych etapów:

Nawiązanie kontaktu ze wszystkimi uczelniami działającymi na terenie województwa świętokrzyskiego, przedstawienie celu badania, terminu realizacji wraz z prośbą o zgodę na realizację badania. Z uczelniami kontaktował się wyznaczony do tego celu Koordynator, który w trakcie etapu inicjowania kontaktu i zgody na udział w badaniu udzielał wyczerpujących odpowiedzi uczelniom, odpowiadał także za monit telefoniczny z przypomnieniem o zaproszeniu do badania.

Zgodę na udział w badaniu wyraziły 3 Uczelnie:

- Politechnika Świętokrzyska
- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
- Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach

Uczelnie te wskazały następującą liczbę studentów:

Politechnika Świętokrzyska	
Studenci	Łącznie studentów
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	508
na OSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	15
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	nd
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	89

na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	257
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	nd

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	
Studenci	łącznie studentów
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	65
na OSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	6
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	nd
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	977
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	496
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	313

Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach	
Studenci	łącznie studentów
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	204
na OSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	nd
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	nd
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	36
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	nd
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	nd

Populacja ogólna badania ustalona została na następującym poziomie:

Studenci:	Liczba studentów
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	777
na OSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	21

Studenci:	Liczba studentów
na OSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	0
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów I stopnia	1102
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) semestr studiów II stopnia	753
na PRZEDOSTATNIM semestrze (zimowym) studiów jednolitych magisterskich	313
OGÓŁEM WSZYSTKICH STUDENTÓW spełniających kryteria	2966

Przy zakładanym w badaniu poziomie RR, konieczne do zrealizowania minimum wyniosło 1780 ankiet.

Założono również realizację 12 wywiadów jakościowych, zgodnie z poniższym rozkładem próby:

	Minimalna liczba wywiadów			ogółem wywiadów
	Pracownik Akademickiego Biura Karier	Przedstawiciel samorządu studenckiego	Przedstawiciel koła naukowego	
Politechnika Świętokrzyska	1	1	1	4
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	1	1	1	4
Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach	1	1	1	4
ogółem				12

Badaniem objęto 1781 studentów trzech uczelni w Kielcach. Wśród uczestników dominowały kobiety, które stanowiły 53,96% próby (961 osób), natomiast mężczyźni – 46,04% (820 osób). Najwięcej respondentów pochodziło z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (59,01%), następnie z Politechniki Świętokrzyskiej (31,67%) oraz Akademii Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach (9,60%). Pod względem dziedziny nauk największy odsetek stanowili studenci nauk inżynieryjno-technicznych (30,71%) oraz nauk społecznych (25,27%). Kolejne grupy to nauki medyczne i nauki o zdrowiu (21,50%), nauki humanistyczne (12,97%) oraz nauki ścisłe i przyrodnicze (9,55%). Większość badanych studiowała na

studiach stacjonarnych I stopnia (64,74%), natomiast 27,34% na studiach II stopnia, a 7,92% na jednolitych studiach magisterskich.

		Liczebność	Procent
Płeć	Kobieta	961	53,96%
	Mężczyzna	820	46,04%
Uczelnia	Politechnika Świętokrzyska	564	31,67%
	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	1051	59,01%
	Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach	171	9,60%
Dziedzina nauk	nauki humanistyczne	231	12,97%
	nauki inżynieryjno-techniczne	547	30,71%
	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	383	21,50%
	nauki społeczne	450	25,27%
	nauki ścisłe i przyrodnicze	170	9,55%
Etap studiów	Studia stacjonarne I stopnia	1153	64,74%
	Studia stacjonarne II stopnia	487	27,34%
	Studia jednolite magisterskie	141	7,92%
Ogółem		1781	100,00%

Desk Research

Zgodnie z zapisami załącznika nr 1 do SWZ - OPZ „wykonawca dokona przeglądu źródeł wtórnych, z uwzględnieniem danych Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Kielcach, danych pochodzących systemu POL-on, z ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych (www.ela.nauka.gov.pl) w odniesieniu do absolwentów świętokrzyskich uczelni. Na tej podstawie sporządzi analizę porównawczą sytuacji zawodowej absolwentów według ukończonych kierunków, uczelni i innych zmiennych monitorowanych w systemie. Szczegółowy zakres analizy uzgodniony zostanie z Zamawiającym, a jej maksymalny wymiar nie będzie wychodził poza zasób danych dostępnych w ww. źródłach. Wnioski z analizy posłużą Wykonawcy do doprecyzowania pytań kwestionariuszowych oraz do skonstruowania scenariusza wywiadu w ramach IDI”. W niniejszym raporcie z przeprowadzonych analiz *desk research* prezentujemy opracowane statystyki z wymienionych przez zleceniodawcę badania źródeł.

W pierwszej części analizy *desk research* w celu zobrazowania sytuacji świętokrzyskich absolwentów na tle absolwentów Polski i innych województw dokonaliśmy analizy danych GUSu (Banku Danych Lokalnych) dotyczących ich liczby w ostatnich latach w podziale na płeć; przedstawiliśmy analizę ich liczby w przypadku absolwentów całego toku studiów – czyli absolwentów studiów magisterskich; relację liczby studentów do ludności w wieku 19-24 lata w 2023 roku; absolwentów uczelni wyższych na 10 tys. ludności według województw w 2023

roku. Przedstawiliśmy również dane dotyczące odsetka studentów cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach w 2023 roku.

W drugiej części znalazło się omówienie dalszych losów absolwentów świętokrzyskich uczelni rok po zdobyciu dyplomu – analizy obejmują województwo zamieszkania absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego, województwo odbywania dalszych studiów przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego, mediany miesięcznych zarobków brutto według województwa zamieszkania osiągnięte przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego oraz mediany Względnego Wskaźnika Zarobków według województwa zamieszkania osiągnięte przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego. Dane zostały zgromadzone i opracowane na podstawie ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych.

W trzeciej części *desk research*, na podstawie danych ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych dokonaliśmy opracowania i analizy danych dotyczących wskaźników bezrobocia i zarobków absolwentów szkół wyższych w woj. świętokrzyskim w 2023 roku, 1 rok po uzyskaniu dyplomu oraz średnich wynagrodzeń brutto absolwentów rocznika 2023 poszczególnych kierunków uczelni województwa świętokrzyskiego. Na podstawie dostępnych danych sporządziliśmy tabele dziesięciu najwyżej i dziesięciu najniżej opłacanych kierunków 1 rok po zdobyciu dyplomu, które poza informacją o wynagrodzeniu brutto zawierają dane dotyczące uczelni prowadzącej kierunek, procenta osób z doświadczeniem stabilnej pracy, procenta czasu przepracowanego w formie stabilnej, procenta czasu, w którym przeciętny absolwent był bezrobotny w pierwszym roku po dyplomie oraz czasu, który przeciętny absolwent, zatrudniony na etacie, potrzebował do znalezienia pracy etatowej.

Zgromadzone informacje o liczbie absolwentów, ich dalszych losach oraz losach w oparciu o ukończony kierunek studiów i uczelnię pozwolą na ukazanie częściowego obrazu sytuacji absolwentów świętokrzyskich uczelni – pomogą odpowiedzieć na pytania dotyczące gotowości badanych do związania kariery zawodowej z regionem, gotowości badanych do emigracji zarobkowej, perspektyw na rynku pracy oraz tego, jakich m.in. zarobków, mogą oczekiwać w pierwszym okresie po ukończeniu określonych kierunków studiów świętokrzyskich uczelni.

Część I. Absolwenci studiów wyższych w Polsce i w woj. świętokrzyskim

Absolwenci studiów wyższych według płci

Biorąc pod uwagę liczbę absolwentów wszystkich typów studiów w Polsce (zarówno I, II stopnia, jak i jednolitych magisterskich) zauważalny jest ich stopniowy spadek. W 2019 roku

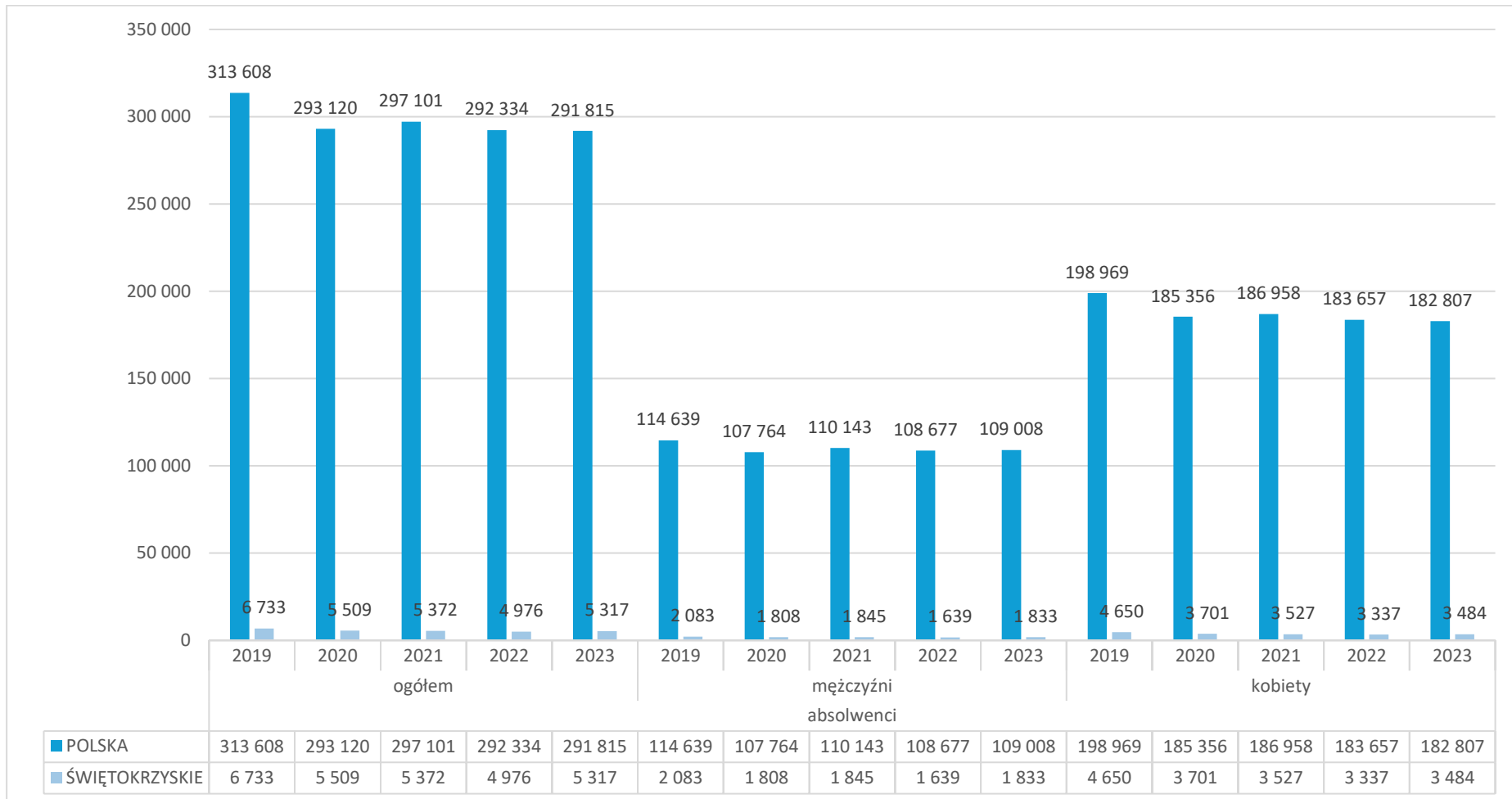
było ich 313,6 tysięcy, natomiast w 2023 roku – 291,8 tysięcy (można więc zauważyć spadek o 21,8 tysięcy absolwentów).

W 2019 roku mężczyźni stanowili 114 639 absolwentów (36,6% ogółu), a w 2023 roku – 109 008 (37,4%). Oznacza to spadek liczby absolwentów płci męskiej o 5 631 osób, przy jednoczesnym wzroście ich udziału w ogólnej liczbie absolwentów o 0,8%.

Kobiety w latach 2019-2023 dominowały liczebnością w gronie absolwentów uczelni wyższych. Jednak również w ich przypadku zauważalny jest spadek – w 2019 roku było ich 198 969, a w roku 2023 – 182 807. Spadek o 8,1% wskazuje, że absolwentów płci żeńskiej ubywa szybciej niż absolwentów płci męskiej (w przypadku mężczyzn spadek wyniósł - 4,9%).

W województwie świętokrzyskim również obserwuje się spadek liczby absolwentów – zarówno ogółem, mężczyzn, jak i kobiet. W 2019 roku świętokrzyskie uczelnie ukończyły 6 733 osoby, a w 2023 roku – 5 317 osób. Zauważalny jest więc spadek o 1 416 osób (o 21,0%). Najniższą liczbę osób kończących uczelnie wyższe odnotowano w 2022 roku (4 976), natomiast rok później nastąpił niewielki wzrost. Analizując dane w podziale na płeć widać, że w 2019 roku liczba absolwentów-mężczyzn wynosiła 2 083, a w 2023 roku 1 833, co oznacza spadek o 12,0%. Z kolei liczba kobiet zmniejszyła się z 4 650 do 3 484, czyli aż o 25,0%. Oznacza to, że podobnie jak w skali kraju, to właśnie kobiety odpowiadają za większą część spadku liczby absolwentów, mimo że wciąż stanowią większość (65,5%) w tej grupie.

Wykres 1 Absolwenci systemu szkolnictwa wyższego i nauki według pci (dane za lata 2019-2023)

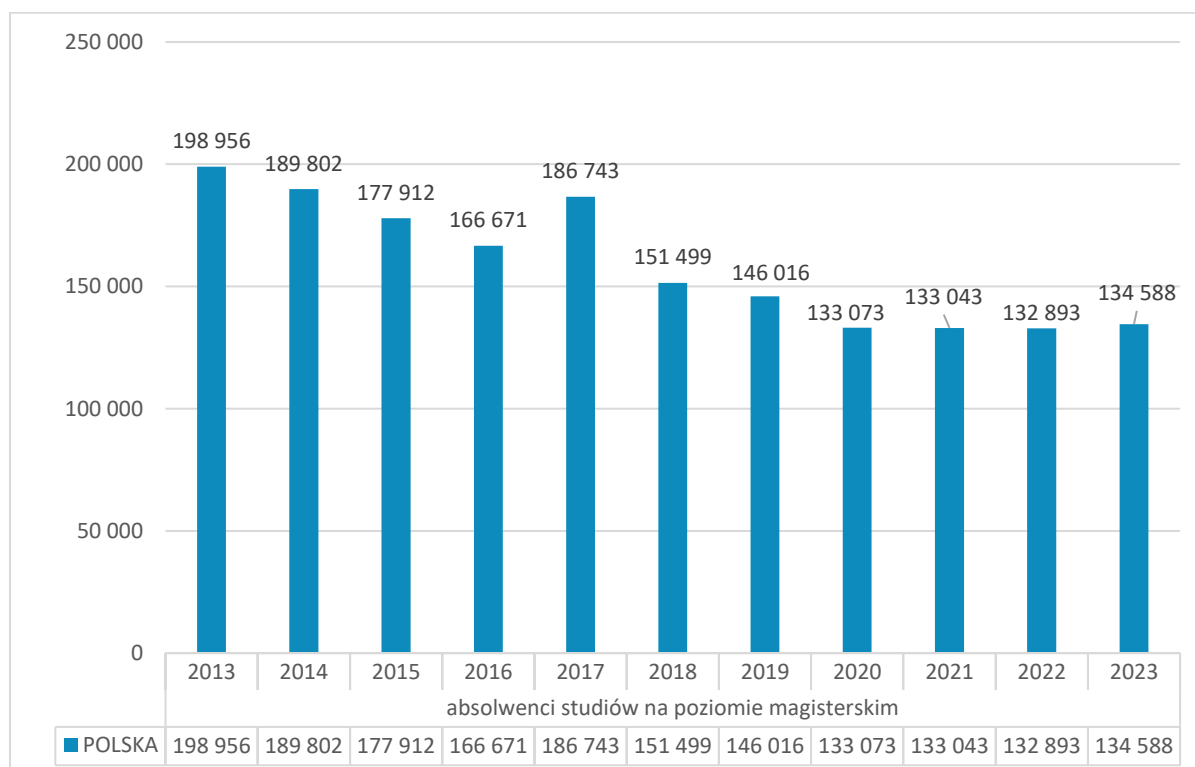

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych/GUS

Absolwenci studiów na poziomie magisterskim

W dłuższym okresie, bo w ciągu lat 2013-2023 zauważalny jest także spadek liczby absolwentów studiów na poziomie magisterskim – zarówno w skali całego kraju, jak i w województwie świętokrzyskim. Porównując lata 2013 i 2023 spadek na poziomie kraju wynosi 64 368 osób. W 2017 roku nastąpiło chwilowe odbicie (wzrost do 186 743 osób), jednak w kolejnych latach trend spadkowy wrócił. Najniższa liczba absolwentów w ciągu omawianych 10 lat przypadła na rok 2022 (132 893 osoby), w 2023 roku odnotowano nieznaczny wzrost o 1 695 osób.

Wykres 2 Absolwenci studiów na poziomie magisterskim w Polsce w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych/GUS

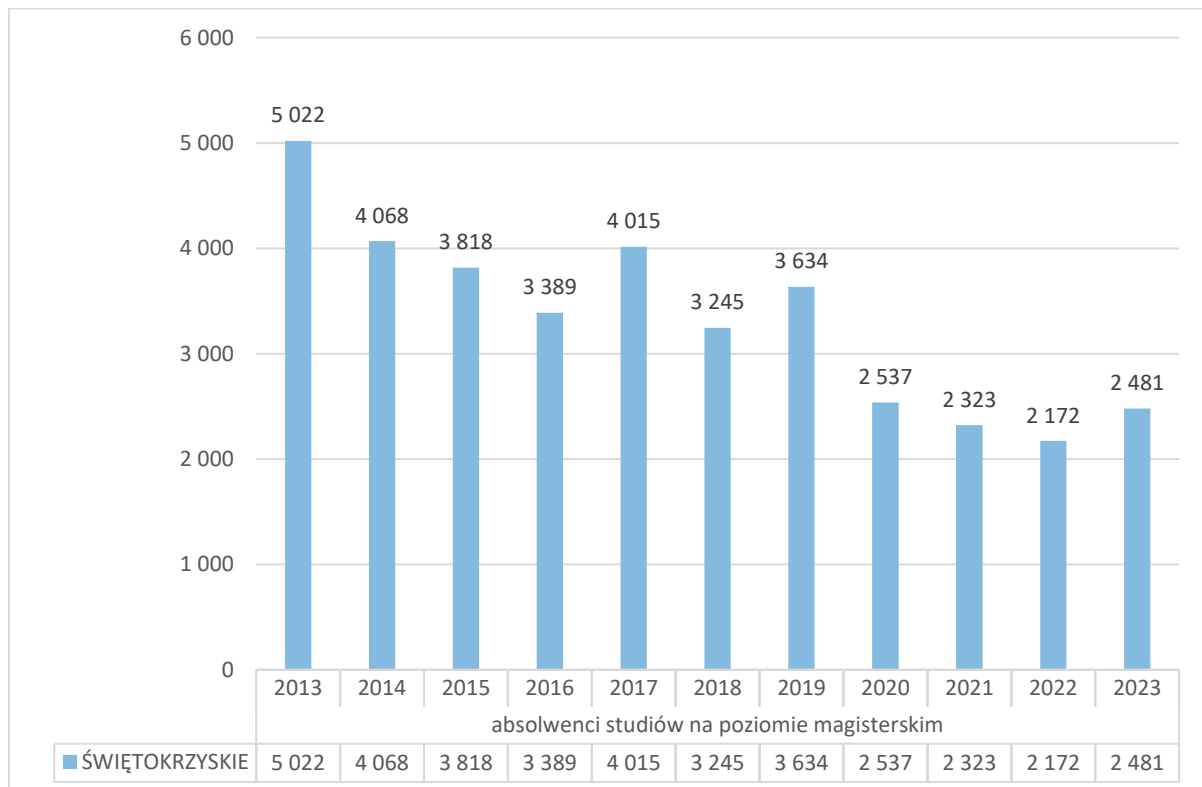
Na przestrzeni ostatnich 10 lat województwo świętokrzyskie plasuje się w ostatniej trójce pod względem liczebności absolwentów studiów magisterskich w Polsce spośród 16 regionów. Jedynie w 2019 roku zajęło 13. miejsce, wyprzedzając województwo warmińsko-mazurskie.

W województwie świętokrzyskim odnotowujemy podobną dynamikę zmian jak na poziomie ogólnopolskim (trend spadkowy, por. Wykres 2. oraz Wykres 3.) – w 2013 roku studia na poziomie magisterskim ukończyły 5 022 osoby, natomiast w 2023 roku 2 481 osób. Oznacza to spadek liczby absolwentów o ponad połowę (50,6%). Największy spadek liczby absolwentów miał miejsce w 2020 roku i pogłębił się w kolejnych dwóch latach.

Podobnie jak w skali kraju najniższa liczba absolwentów przypadła na 2022 rok (2 172 osoby). Zmiany te są głównie konsekwencją malejącej liczby osób rozpoczynających studia i pogłębiającego się spadku liczby i odsetka osób młodych w ludności ogółem. Możliwe, że w latach 2020-2021 spadki były też efektem wybuchu pandemii COVID-19 i związanych z tym utrudnień w zakończeniu edukacji. W 2023 roku zauważalny jest wzrost liczby absolwentów (w stosunku do roku 2022 dynamika wzrostu wynosi 14,2%), jednak wciąż jest to znacznie mniej liczna grupa niż w roku 2019 – spadek na poziomie 31,7% (zob. Wykres 3.).

Wykres 3 Absolwenci studiów na poziomie magisterskim w woj. świętokrzyskim w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych/GUS

Relacja liczby studentów do ludności w wieku 19-24 lata w 2023 roku

Jednym z najczęściej stosowanych wskaźników statystycznych, opisujących poziom uczestnictwa w systemie szkolnictwa wyższego, jest współczynnik skolaryzacji brutto. Wskaźnik ten odzwierciedla stopień upowszechnienia kształcenia na danym poziomie i określany jest jako relacja liczby wszystkich studentów do liczby osób w wieku typowym dla studiowania (19-24 lata). W skali całego kraju wskaźnik relacji liczby studentów do ludności w wieku 19-24 lata w 2023 roku wyniósł 58,2%, co oznacza, że średnio na 100 osób w wieku typowym dla studiowania przypadało 58 studentów. W poszczególnych województwach

udziały te znacznie się różnią, co w dużym stopniu odzwierciedla zróżnicowanie przestrzenne liczby studiujących na poziomie regionów.

Najwyższe wartości odnotowano w regionach z dużymi ośrodkami akademickimi, jak województwo mazowieckie (92,4), dolnośląskie (77,7) czy małopolskie (74,0). Relatywnie wysoki udział występuje również w województwie pomorskim (66,1).

Z kolei w województwie świętokrzyskim, o mniejszej liczbie uczelni, udział ten jest poniżej średniej krajowej: 27,1. Może być to związane z odpływem młodych osób do większych ośrodków akademickich oraz relatywnie niewielką liczbą studentów przyjezdnych z innych regionów Polski (zob. Tabela 1.).

Tabela 1 Relacja liczby studentów do ludności w wieku 19-24 lata w 2023 roku

Województwo	Relacja liczby studentów do ludności w wieku 19-24 lata
MAZOWIECKIE	92,4
DOLNOŚLĄSKIE	77,7
MAŁOPOLSKIE	74,0
POMORSKIE	66,1
WIELKOPOLSKIE	54,5
ŁÓDZKIE	53,9
LUBELSKIE	53,5
ŚLĄSKIE	51,0
KUJAWSKO-POMORSKIE	48,7
PODLASKIE	43,1
OPOLSKIE	42,1
ZACHODNIOPOMORSKIE	39,7
PODKARPACKIE	34,5
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	27,6
ŚWIĘTOKRZYSKIE	27,1
LUBUSKIE	21,2
POLSKA	58,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych/GUS

Absolwenci uczelni wyższych na 10 tys. ludności według województw w 2023 roku

W 2023 roku województwo świętokrzyskie odnotowało jeden z najniższych wskaźników liczby absolwentów uczelni wyższych na 10 tys. mieszkańców – 46 osób, co plasuje je na trzecim miejscu od końca (ex aequo z zachodniopomorskim) w zestawieniu ogólnopolskim. Wynik ten jest znacząco niższy od średniej krajowej, która wyniosła 78 absolwentów na 10 tys. ludności.

Tabela 2 Absolwenci uczelni wyższych na 10 tys. ludności według województw w 2023 roku

Województwo	Absolwenci na 10 tys. ludności
MAŁOPOLSKIE	107
MAZOWIECKIE	102
DOLNOŚLĄSKIE	101
POMORSKIE	89
LUBELSKIE	85
WIELKOPOLSKIE	78
ŁÓDZKIE	68
ŚLĄSKIE	67
PODLASKIE	65
KUJAWSKO-POMORSKIE	64
PODKARPACKIE	60
OPOLSKIE	54
ŚWIĘTOKRZYSKIE	46
ZACHODNIOPOMORSKIE	46
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	45
LUBUSKIE	30
POLSKA	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych/GUS

Odsetek studentów cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach w 2023 roku

W skali kraju odsetek studentów cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach w 2023 roku wyniósł 8,5%, co oznacza, że ok. co dwunasty student w Polsce pochodził z zagranicy. W 2023 roku w województwie świętokrzyskim 4,2% studiujących stanowili cudzoziemcy, co plasowało region poniżej średniej krajowej.

Tabela 3 Odsetek studentów cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach w 2023 roku

Województwo	Odsetek studentów cudzoziemców
LUBELSKIE	14,2
MAZOWIECKIE	12,1
OPOLSKIE	11,3
ŁÓDZKIE	9,7
DOLNOŚLĄSKIE	8,3
WIELKOPOLSKIE	7,7
ZACHODNIOPOMORSKIE	6,9
MAŁOPOLSKIE	6,6
PODKARPACKIE	6,5
POMORSKIE	6,2
KUJAWSKO-POMORSKIE	6,0
ŚLĄSKIE	5,7
PODLASKIE	5,3
ŚWIĘTOKRZYSKIE	4,2
LUBUSKIE	4,0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	2,5
POLSKA	8,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych/GUS

Część II. Losy absolwentów woj. świętokrzyskiego

Województwo zamieszkania absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego

Większość absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego pozostaje w województwie (64,5%), a wyjazdy do innych regionów mają raczej ograniczony charakter i dotyczą głównie Mazowsza (5%), Małopolski (2,9%) oraz Łódzkiego (2,2%). Niższe wartości dotyczą Podkarpacia (1,5%), Śląska (0,6%) oraz Lubelskiego (0,5%). W ponad 22% przypadków miejsce zamieszkania absolwentów nie jest znane.

Tabela 4 Województwo zamieszkania absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego w 2023 roku

Województwo zamieszkania	% absolwentów 1 rok po dyplomie
Dolnośląskie	0,1%
Kujawsko-pomorskie	0,0%
Lubelskie	0,5%
Lubuskie	0,0%
Łódzkie	2,2%
Małopolskie	2,9%
Mazowieckie	5,0%
Opolskie	0,1%
Podkarpackie	1,5%
Podlaskie	0,1%
Pomorskie	0,1%
Śląskie	0,6%
Świętokrzyskie	64,5%
Warmińsko-mazurskie	0,1%
Wielkopolskie	0,1%
Zachodniopomorskie	0,0%
Nieznany adres	22,2%

Źródło: opracowane własne na podstawie ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Województwo odbywania dalszych studiów przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego

Zdecydowana większość absolwentów uczelni z woj. świętokrzyskiego w przypadku dalszego kształcenia podejmuje decyzję o pozostaniu w regionie (43,7%). Absolwenci, którzy decydują się na kontynuowanie edukacji w innych regionach Polski, głównie wybierają studia w województwach mazowieckim (2,4%), śląskim (2,1%), małopolskim (1,7%) czy łódzkim (0,9%). Powodami takich wyborów mogą być: oferta danych ośrodków akademickich (duża renoma i szeroki wybór kierunków w regionach Mazowsza i Śląska) oraz odległość geograficzna – wybór sąsiadujących województw małopolskiego i łódzkiego.

Tabela 5 Województwo odbywania dalszych studiów przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego w 2023 roku

Województwo odbywania dalszych studiów	% absolwentów 1 rok po dyplomie
Dolnośląskie	0,3%
Kujawsko-pomorskie	0,06%
Lubelskie	0,3%
Lubuskie	0,0%
Łódzkie	0,9%
Małopolskie	1,7%
Mazowieckie	2,4%
Opolskie	0,04%
Podkarpackie	0,4%
Podlaskie	0,0%
Pomorskie	0,4%
Śląskie	2,1%
Świętokrzyskie	43,7%
Warmińsko-mazurskie	0,1%
Wielkopolskie	0,1%
Zachodniopomorskie	0,0%

Źródło: opracowane własne na podstawie ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Mediany miesięcznych zarobków brutto według województwa zamieszkania osiągnięte przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego

Dane z ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych wskazują na wyraźne zróżnicowanie zarobków absolwentów w zależności od miejsca zamieszkania. W 2023 roku mediana miesięcznych zarobków brutto absolwentów uczelni wyższych zamieszkujących województwo świętokrzyskie wyniosła 4 984,97 zł. Choć nie jest to najniższy wynik w kraju, pozostaje on poniżej średnich wartości notowanych w województwach o silniejszych ośrodkach akademickich i gospodarczych.

Tabela 6 Mediany miesięcznych zarobków brutto według województwa zamieszkania osiągnię przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego w 2023 roku

Województwo zamieszkania po dyplomie	Mediana miesięcznych zarobków brutto (zł)
Dolnośląskie	6 126,68
Kujawsko-pomorskie	-
Lubelskie	5 327,84
Lubuskie	-
Łódzkie	4 350
Małopolskie	6 870,51
Mazowieckie	5 175,00
Opolskie	-
Podkarpackie	5 017,28
Podlaskie	-
Pomorskie	6 736,37
Śląskie	4 500,00
Świętokrzyskie	4 984,97
Warmińsko-mazurskie	18 775,10
Wielkopolskie	-
Zachodniopomorskie	-

Źródło: opracowane własne na podstawie ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Mediany Względego Wskaźnika Zarobków według województwa zamieszkania osiągnię przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego

Tabela poniżej przedstawia medianę Względnego Wskaźnika Zarobków (WWZ) absolwentów uczelni ze Świętokrzyskiego w zależności od województwa ich zamieszkania po dyplomie. WWZ pokazuje relację zarobków absolwentów do przeciętnych wynagrodzeń w zamieszkanym przez nich regionach – wartości powyżej 1 oznaczają, że absolwenci zarabiają więcej niż średnia lokalna, natomiast wartości poniżej 1 wskazują na słabszą pozycję na rynku pracy. Poza medianą WWZ z województwa warmińsko-mazurskiego wynoszącą 2,2 i będącą prawdopodobnie wynikiem niewielkiej liczby obserwacji, reszta wyników wskazuje na **niższe od przeciętnych wynagrodzeń w regionie zarobków absolwentów uczelni woj. świętokrzyskiego. Również w przypadku osób, które pozostały w woj. świętokrzyskim po dyplomie mediana WWZ jest niższa od średniej lokalnej i wynosi 0,71. Najwyższa mediana WWZ występuje w przypadku osób, które po dyplomie zamieszkały w woj. małopolskim – 0,95.**

Tabela 7 Mediana Względnego Wskaźnika Zarobków wśród absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego, którzy mieszkali w danym województwie rok po dyplomie (dane dla 2023 roku)

Województwo zamieszkania po dyplomie	Mediana Względnego Wskaźnika Zarobków
--------------------------------------	---------------------------------------

Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach
 ul. Witosa 86, 25-561 Kielce
 tel.: (048) 41 364-16-00, fax: (048) 41 364-16-66
 e-mail: wup@wup.kielce.pl, wupkielce.praca.gov.pl

Dolnośląskie	0,65
Kujawsko-pomorskie	-
Lubelskie	0,79
Lubuskie	-
Łódzkie	0,63
Małopolskie	0,95
Mazowieckie	0,79
Opolskie	-
Podkarpackie	0,73
Podlaskie	-
Pomorskie	0,68
Śląskie	0,60
Świętokrzyskie	0,71
Warmińsko-mazurskie	2,20
Wielkopolskie	-
Zachodniopomorskie	-

Źródło: opracowane własne na podstawie ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Część III. Losy absolwentów woj. świętokrzyskiego według kierunków studiów i uczelni

Absolwenci według podgrup kierunków studiów w województwie świętokrzyskim

W 2023 roku, w skali całego kraju, największą liczbę absolwentów publicznych szkół wyższych odnotowano na kierunkach związanych z biznesem i administracją (30 916 osób, co stanowi 15,6% wszystkich absolwentów). Kolejne miejsca zajęły kierunki medyczne – 24 072 osoby (12,1%), inżynierijno-techniczne – 22 742 osoby (11,4%) oraz społeczne – 19 153 osoby (9,6%). **W województwie świętokrzyskim zauważalna jest podobna struktura najczęściej kończonych kierunków. W regionie najwięcej absolwentów ukończyło kierunki z podgrupy biznesu i administracji (740 osób, 19,9%), kierunki medyczne (521 osób, 14,0%), inżynierijno-techniczne (409 osób, 11,0%) oraz społeczne (253 osoby, 6,8%).** Zdecydowanie mniej absolwentów z woj. świętokrzyskiego kończy kierunki: artystyczne (32 osoby, 0,9%), nauk o środowisku (28 osób, 0,8%), opieki społecznej (25 osób, 0,7%), interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące technologie informacyjno-komunikacyjne (21 osób, 0,6%), matematyczne i statystyczne (15 osób, 0,4%), humanistyczne (z wyłączeniem języków) (13 osób, 0,3%) czy kierunki związane z higieną i bezpieczeństwem pracy (5 osób, 0,1%).

Tabela 8 Absolwenci szkół wyższych publicznych w Polsce i w woj. świętokrzyskim według podgrup kierunków studiów klasyfikacji ISCED-F 2013 w 2023 roku

PODGRUPY KIERUNKÓW STUDIÓW	POLSKA (liczba absolwentów)	POLSKA (% absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (liczba absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (% absolwentów)
biznes i administracja	30 916	15,6%	740	19,9%
medyczne	24 072	12,1%	521	14,0%
inżynieryjno-techniczne	22 742	11,4%	409	11,0%
społeczne	19 153	9,6%	253	6,8%
technologii teleinformacyjnych	8 248	4,2%	230	6,2%
pedagogiczne	10 836	5,5%	229	6,1%
architektura i budownictwo	9 947	5,0%	216	5,8%
językowe	11 108	5,6%	197	5,3%
usługi dla ludności	4 213	2,1%	133	3,6%
prawne	5 801	2,9%	130	3,5%
ochrony i bezpieczeństwa fizyczne	5 025	2,5%	128	3,4%
interdyscyplinarne programy i kwalifikacje związane z naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją	473	0,2%	103	2,8%
interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące technikę, przemysł i budownictwo	1 165	0,6%	98	2,6%
dziennikarstwo i informacja	2 958	1,5%	54	1,4%

PODGRUPY KIERUNKÓW STUDIÓW	POLSKA (liczba absolwentów)	POLSKA (% absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (liczba absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (% absolwentów)
biologiczne	3 174	1,6%	41	1,1%
artystyczne	5 783	2,9%	32	0,9%
nauk o środowisku	815	0,4%	28	0,8%
opieki społecznej	1 128	0,6%	25	0,7%
interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące technologie informacyjno- komunikacyjne	3 116	1,6%	21	0,6%
matematyczne i statystyczne	2 026	1,0%	15	0,4%
humanistyczne (z wyłączeniem języków)	2 885	1,5%	13	0,3%
higieny i bezpieczeństwa pracy	301	0,2%	5	0,1%
interdyscyplinarne programów i kwalifikacje związane z edukacją	194	0,1%	0	0,0%
interdyscyplinarne programy i kwalifikacje związane ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi	615	0,3%	0	0,0%
programy i kwalifikacje związane ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi gdzie indziej niesklasyfikowanymi	35	0,0%	0	0,0%

PODGRUPY KIERUNKÓW STUDIÓW	POLSKA (liczba absolwentów)	POLSKA (% absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (liczba absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (% absolwentów)
programy i kwalifikacje związane ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi nieokreślonymi dalej	58	0,0%	0	0,0%
nauk społecznych, dziennikarstwa i informacji gdzie indziej niesklasyfikowanych	0	0,0%	0	0,0%
nauk społecznych, dziennikarstwa i informacji nieokreślonych dalej	0	0,0%	0	0,0%
interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	1 527	0,8%	0	0,0%
programy i kwalifikacje obejmujących prowadzenie działalności gospodarczej, administrację i prawo gdzie indziej niesklasyfikowane	214	0,1%	0	0,0%
biznesu, administracji i prawa nieokreślonych dalej	43	0,0%	0	0,0%
Interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące nauki	311	0,2%	0	0,0%

PODGRUPY KIERUNKÓW STUDIÓW	POLSKA (liczba absolwentów)	POLSKA (% absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (liczba absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (% absolwentów)
przyrodnicze, matematykę i statystykę				
nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka gdzie indziej niesklasyfikowane	32	0,0%	0	0,0%
nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka nieokreślone dalej	12	0,0%	0	0,0%
produkcji i przetwórstwa	5 159	2,6%	0	0,0%
technika, przemysł i budownictwo gdzie indziej niesklasyfikowane	0	0,0%	0	0,0%
technika, przemysł i budownictwo nieokreślone dalej	5	0,0%	0	0,0%
rolnicze	2 263	1,1%	0	0,0%
leśne	906	0,5%	0	0,0%
rybactwo	3	0,0%	0	0,0%
weterynaryjne	820	0,4%	0	0,0%
Interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i weterynarię	681	0,3%	0	0,0%
rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i weterynaria gdzie indziej niesklasyfikowane	78	0,0%	0	0,0%

PODGRUPY KIERUNKÓW STUDIÓW	POLSKA (liczba absolwentów)	POLSKA (% absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (liczba absolwentów)	WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE (% absolwentów)
rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i weterynaria nieokreślone dalej	18	0,0%	0	0,0%
interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące zdrowie i opiekę społeczną	549	0,3%	0	0,0%
zdrowie i opieka społeczna gdzie indziej niesklasyfikowane	0	0,0%	0	0,0%
zdrowie i opieka społeczna nieokreślone dalej	79	0,0%	0	0,0%
usługi transportowe	2 357	1,2%	0	0,0%
Interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące usługi	128	0,1%	0	0,0%
usługi gdzie indziej niesklasyfikowane	0	0,0%	0	0,0%
usługi nieokreślone dalej	0	0,0%	0	0,0%
indywidualne studia między obszarowe	2 467	1,2%	0	0,0%
ogółem	198 721	100,0%	3 725	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych/ GUS

Zarobki oraz ryzyko bezrobocia absolwentów 1 rok po uzyskaniu dyplomu

Na podstawie ogólnopolskiego systemu informacji o szkolnictwie wyższym (radon.nauka.gov.pl) wynika, że w województwie świętokrzyskim obecnie działa 10 uczelni. Według dostępnych danych najwięcej absolwentów w 2023 roku ukończyło studia na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach (1 367 osób). Na drugim miejscu pod względem liczby absolwentów uplasowała się Politechnika Świętokrzyska (666 osób), a na trzecim Akademia Nauk Stosowanych im prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach (414 osób). Z kolei głównym źródłem informacji przedstawianych w systemie ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów) są dane administracyjne pochodzące z rejestrów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz z rejestrów POL-on. Obecność w rejestrze ZUS może świadczyć o posiadaniu stałego zatrudnienia (umowy o pracę). Najwyższy procent absolwentów uczelni świętokrzyskich obecnych w rejestrach ZUS jest w przypadku absolwentów Wyższej Szkoły Umiejętności Zawodowych w Pińczowie (100%). Jednocześnie wśród absolwentów tej uczelni jest najmniejszy względny wskaźnik bezrobocia (0,15) oraz najwyższy względny wskaźnik zarobków (1), wskazujący na zarobki zbliżone ze średnią lokalną.

Najniższy procent obecności w rejestrach ZUS jest wśród absolwentów Staropolskiej Akademii Nauk Stosowanych. Najwyższy wskaźnik bezrobocia jest wśród absolwentów Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Kielcach (1,88), a najniższy względny wskaźnik zarobków wśród absolwentów Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (0,53).

Tabela 9 Wskaźniki bezrobocia i zarobków absolwentów szkół wyższych w woj. świętokrzyskim w 2023 roku, 1 rok po uzyskaniu dyplomu

Uczelnia	Liczba absolwentów uczelni	Procent absolwentów obecnych w rejestrach ZUS	Względny Wskaźnik Bezrobocia	Względny Wskaźnik Zarobków
Akademia Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim	106	96,2	0,59	0,83
Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach	414	94,2	0,77	0,74
Politechnika Świętokrzyska	666	89,6	0,67	0,68
Staropolska Akademia Nauk Stosowanych w Kielcach	269	65,8	0,28	0,8
Świętokrzyska Szkoła Wyższa w Kielcach im. św. Jana Pawła II	11	81,8	0,62	0,76
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	1 367	73,1	0,7	0,53
Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Kielcach	18	94,4	1,88	0,93
Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza Studium Generale Sandomiriense w Sandomierzu	18	94,4	0,76	0,72
Wyższa Szkoła Technik Komputerowych i Telekomunikacji w Kielcach	3	.	.	.
Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie	124	100	0,15	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie radon.nauka.gov.pl oraz ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Mediany średnich wynagrodzeń brutto absolwentów rocznika 2023 poszczególnych kierunków uczelni województwa świętokrzyskiego¹

W przypadku zestawienia zarobków 1 rok po dyplomie absolwentów poszczególnych kierunków uczelni świętokrzyskich można zauważyć zróżnicowanie w zarobkach zarówno ze względu na uczelnię, typ kierunku, jak i tryb studiów. Największe różnice są widoczne w przypadku porównywania zarobków absolwentów kierunków medycznych i technicznych z kierunkami humanistycznymi i społecznymi. Na tle wszystkich uczelni wyróżnia się przede wszystkim kierunek „pielęgniarstwo” zarówno I jak i II stopnia – w szczególności w Akademii Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim – mediana średnich wynagrodzeń brutto absolwentów pielęgniarstwa II stopnia (1 rok po dyplomie) wynosi tam 9 992 zł. Absolwenci kierunków społecznych, np. pedagogiki II stopnia zarabiali już znacznie mniej, bo mediana średnich zarobków brutto wynosiła 4 688 zł 1 rok pod dyplomie, a wśród absolwentów bezpieczeństwa narodowego I stopnia - 4 022 zł.

Wysokie zarobki na kierunkach pielęgniarzkich dominują także wśród absolwentów Akademii Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach – *pielęgniarstwo II stopnia niestacjonarne* osiągnęło medianę średnich wynagrodzeń brutto 9 355 zł, a *pielęgniarstwo I stopnia stacjonarne* – 6 417 zł. Na drugim biegunie znajdują się absolwenci *kosmetologii*, gdzie mediana średnich wynagrodzeń brutto wyniosła 2 969 zł na II stopniu i jedynie 1 986 zł na I stopniu w trybie stacjonarnym.

W przypadku Politechniki Świętokrzyskiej można zauważyć wysoką przewagę w zarobkach wśród absolwentów kierunków technicznych. Najwyżej plasuje się *automatyka i robotyka II stopnia (niestacjonarne)*, gdzie mediana średnich wynagrodzeń brutto wynosi 8 800 zł, a także *informatyka I stopnia (niestacjonarne)* – 8 051 zł. Bardzo dobre wyniki osiągają także inne kierunki inżynierskie w trybie niestacjonarnym, m.in. *elektrotechnika II stopnia (8 028 zł)* czy *mechanika i budowa maszyn I stopnia (7 562 zł)*. Różnice między trybami są tutaj szczególnie widoczne: na przykład *informatyka I stopnia stacjonarna* przyniosła medianę średnich wynagrodzeń brutto na poziomie 4 722 zł, czyli o ponad 3 tys. zł mniej niż niestacjonarna. Podobnie na *automatyce i robotyce II stopnia* – 8 800 zł niestacjonarnie

¹ W ogólnopolskim systemie monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych nie ma danych dotyczących median średnich wynagrodzeń brutto absolwentów rocznika 2023 dla Świętokrzyskiej Szkoły Wyższej w Kielcach im. św. Jana Pawła II oraz Wyższej Szkoły Technik Komputerowych i Telekomunikacji w Kielcach. W systemie znalazły się za to dane dla Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi; Filia w Kielcach i dla Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach; Filia w Sandomierzu, które postanowiliśmy dodać do zestawienia w Tabeli 9. W zbiorczym zestawieniu zdecydowaliśmy również na włączenie kierunków prowadzonych w trybie niestacjonarnym – może to pozwolić na zauważenie różnic wynikających z wcześniej rozpoczętej aktywności zawodowej oraz zdobywanego doświadczenia jeszcze w trakcie edukacji.

kontra 4 965 zł stacjonarnie. Najniżej w zestawieniu Politechniki znalazły się kierunki takie jak *architektura I stopnia (1 670 zł)* czy *geodezja i kartografia I stopnia stacjonarna (2 072 zł)*.

Staropolska Akademia Nauk Stosowanych w Kielcach charakteryzuje się nieco niższą medianą średnich zarobków w porównaniu z powyższymi uczelniami. Najwyższa mediana średnich wynagrodzeń brutto była wśród absolwentów psychologii jednolitych studiów magisterskich w trybie niestacjonarnym – 6 535 zł, natomiast najniższa wśród absolwentów pedagogiki I stopnia stacjonarnej – 4 588 zł.

W przypadku Społecznej Akademii Nauk w Kielcach (filia Uczelni Łódzkiej) najlepiej wynagradzany był kierunek bezpieczeństwo wewnętrzne II stopnia (niestacjonarne), gdzie mediana średnich wynagrodzeń brutto wyniosła 6458 zł, a najniżej zarządzanie I stopnia (4 980 zł).

Na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego występuje bardzo szerokie spektrum median średnich wynagrodzeń brutto. Najwyższe wartości osiągnęły kierunki medyczne – położnictwo II stopnia niestacjonarne (8 758 zł), ratownictwo medyczne I stopnia niestacjonarne (8 323 zł) oraz pielęgniarstwo II stopnia stacjonarne (8 320 zł). Stosunkowo wysokie mediany średnich zarobków są również wśród studentów kierunku lekarskiego – 6 978 zł w trybie stacjonarnym i 6 847 zł w niestacjonarnym. Z kolei kierunki społeczne i humanistyczne cechują się znacznie niższymi medianami średnich płac – pedagogika I stopnia stacjonarna (2 246 zł), dziennikarstwo i komunikacja społeczna I stopnia stacjonarne (2 336 zł) czy kosmetologia I stopnia stacjonarna (926 zł). Widać tu więc ogromne dysproporcje między poszczególnymi obszarami kształcenia w ramach tej samej uczelni.

Uczelnie niepubliczne o mniejszej skali działania, takie jak Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Kielcach czy Studium Generale Sandomiriense, plasują się w środkowym przedziale pod względem median średnich wynagrodzeń brutto – np. administracja I stopnia (niestacjonarne) w WSAP – 6 113 zł czy administracja II stopnia (niestacjonarne) w Sandomierzu – 5 705 zł.

Tabela 10 Charakterystyka kierunków uczelni woj. świętokrzyskiego wraz z medianą średnich miesięcznych zarobków brutto w pierwszym roku po dyplomie (dla rocznika 2023)

Akademia Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim			
Kierunek	Tryb studiów	Liczba absolwentów	Mediana średnich miesięcznych zarobków brutto w pierwszym roku po dyplomie (w zł)
Pielęgniarstwo, II stopnia	niestacjonarne	149	9 992 zł
Pielęgniarstwo I stopnia	stacjonarne	44	6 730 zł
Ekonomia I stopnia	niestacjonarne	12	5 387 zł
Pedagogika, II stopnia	niestacjonarne	74	4 688 zł
Bezpieczeństwo narodowe I stopnia	niestacjonarne	10	4 022 zł
Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach			
Pielęgniarstwo, II stopnia	niestacjonarne	260	9 355 zł
Bezpieczeństwo wewnętrzne, II stopnia	niestacjonarne	43	6 772 zł
Pielęgniarstwo I stopnia	stacjonarne	116	6 417 zł
Bezpieczeństwo wewnętrzne I stopnia	niestacjonarne	62	5 474 zł
Zarządzanie i coaching, I stopnia	niestacjonarne	53	5 166 zł
Zarządzanie i coaching, II stopnia	niestacjonarne	64	5 119 zł
Prawo, Jednolite-magisterskie	niestacjonarne	23	4 856 zł
Ekonomia, II stopnia	niestacjonarne	27	4 482 zł
Finanse i rachunkowość, I stopnia	niestacjonarne	48	4 159 zł
Administracja I stopnia	niestacjonarne	25	4 058 zł
Kosmetologia I stopnia	niestacjonarne	70	3 251 zł
Kosmetologia, II stopnia	niestacjonarne	53	2 969 zł
Kosmetologia I stopnia	stacjonarne	23	1 986 zł
Politechnika Świętokrzyska			
Automatyka i robotyka, II stopnia	niestacjonarne	10	8 800 zł
Informatyka I stopnia	niestacjonarne	26	8 051 zł
Elektrotechnika, II stopnia	niestacjonarne	19	8 028 zł
Elektrotechnika I stopnia	niestacjonarne	11	7 892 zł
Mechanika i budowa maszyn, I stopnia	niestacjonarne	14	7 562 zł
Mechanika i budowa maszyn, II stopnia	niestacjonarne	23	7 045 zł
Zarządzanie i inżynieria produkcji, II stopnia	niestacjonarne	26	6 852 zł
Budownictwo, II stopnia	niestacjonarne	38	6 699 zł

Inżynieria środowiska, II stopnia	niestacjonarne	18	5 726 zł
Budownictwo, II stopnia	stacjonarne	32	5 494 zł
Inżynieria środków transportu, II stopnia	niestacjonarne	12	5 481 zł
Informatyka, II stopnia	stacjonarne	40	5 427 zł
Budownictwo I stopnia	niestacjonarne	23	5 365 zł
Mechanika i budowa maszyn, I stopnia	stacjonarne	22	5 233 zł
Automatyka i robotyka, II stopnia	stacjonarne	24	4 965 zł
Inżynieria środowiska I stopnia	stacjonarne	15	4 797 zł
Elektrotechnika I stopnia	stacjonarne	24	4 773 zł
Inżynieria danych I stopnia	stacjonarne	21	4 750 zł
Informatyka I stopnia	stacjonarne	109	4 722 zł
Inżynieria środowiska, II stopnia	stacjonarne	11	4 662 zł
Mechanika i budowa maszyn, II stopnia	stacjonarne	18	4 571 zł
Zarządzanie i inżynieria produkcji, II stopnia	stacjonarne	33	4 554 zł
Odnawialne źródła energii I stopnia	stacjonarne	10	4 514 zł
Geodezja i kartografia, I stopnia	niestacjonarne	15	4 489 zł
Zarządzanie i inżynieria produkcji, I stopnia	niestacjonarne	18	4 375 zł
Elektrotechnika, II stopnia	stacjonarne	21	4 271 zł
Inżynieria środków transportu, II stopnia	stacjonarne	21	4 064 zł
Automatyka i Elektrotechnika Przemysłowa, I stopnia	stacjonarne	15	4 034 zł
Geodezja i kartografia, II stopnia	niestacjonarne	15	4 026 zł
Geodezja i kartografia, II stopnia	stacjonarne	14	3 993 zł
Inżynieria środowiska I stopnia	niestacjonarne	17	3 961 zł
Logistyka I stopnia	niestacjonarne	17	3 786 zł
Architektura, II stopnia	stacjonarne	23	3 762 zł
Logistyka I stopnia	stacjonarne	38	3 737 zł
Automatyka i robotyka, I stopnia	stacjonarne	34	3 732 zł
Odnawialne źródła energii, II stopnia	stacjonarne	12	3 729 zł

Zarządzanie i inżynieria produkcji, I stopnia	stacjonarne	21	3 714 zł
Budownictwo I stopnia	stacjonarne	72	3 564 zł
Ekonomia I stopnia	stacjonarne	47	3 311 zł
Geodezja i kartografia, I stopnia	stacjonarne	23	2 072 zł
Architektura I stopnia	stacjonarne	28	1 670 zł
Staropolska Akademia Nauk Stosowanych w Kielcach			
Psychologia, Jednolite-magisterskie	niestacjonarne	19	6 535 zł
Ekonomia I stopnia	stacjonarne	104	5 274 zł
Ekonomia, II stopnia	stacjonarne	34	4 925 zł
Pedagogika, II stopnia	stacjonarne	32	4 791 zł
Pedagogika I stopnia	stacjonarne	24	4 588 zł
Społeczna Akademia Nauk z siedzibą w Łodzi; Filia w Kielcach			
Bezpieczeństwo wewnętrzne, II stopnia	niestacjonarne	36	6 458 zł
Bezpieczeństwo wewnętrzne I stopnia	niestacjonarne	25	5 958 zł
Zarządzanie I stopnia	niestacjonarne	16	4 980 zł
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach			
Położnictwo, II stopnia	niestacjonarne	23	8 758 zł
Ratownictwo medyczne I stopnia	niestacjonarne	16	8 323 zł
Pielęgniarstwo, II stopnia	stacjonarne	51	8 320 zł
Położnictwo, II stopnia	stacjonarne	39	8 131 zł
Filologia angielska, II stopnia	niestacjonarne	14	7 650 zł
Kierunek lekarski, Jednolite-magisterskie	stacjonarne	68	6 978 zł
Kierunek lekarski, Jednolite-magisterskie	niestacjonarne	33	6 847 zł
Ratownictwo medyczne I stopnia	stacjonarne	28	6 597 zł
Pielęgniarstwo I stopnia	stacjonarne	73	5 955 zł
Bezpieczeństwo narodowe, II stopnia	niestacjonarne	28	5 812 zł
Biologia, II stopnia	stacjonarne	10	5 405 zł
Psychologia, Jednolite-magisterskie	niestacjonarne	24	5 373 zł
Psychologia, Jednolite-magisterskie	stacjonarne	63	5 315 zł
Informatyka I stopnia	stacjonarne	42	5 166 zł
Fizjoterapia, Jednolite-magisterskie	niestacjonarne	21	5 033 zł
Filologia angielska I stopnia	niestacjonarne	20	5 002 zł
Finanse i rachunkowość, II stopnia	niestacjonarne	49	4 843 zł

Logistyka I stopnia	niestacjonarne	48	4 815 zł
Administracja, II stopnia	niestacjonarne	55	4 702 zł
Administracja I stopnia	niestacjonarne	26	4 637 zł
Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, Jednolite-magisterskie	niestacjonarne	38	4 624 zł
Ekonomia, II stopnia	niestacjonarne	33	4 582 zł
Praca socjalna, II stopnia	stacjonarne	11	4 545 zł
Biotechnologia, II stopnia	stacjonarne	13	4 536 zł
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, II stopnia	stacjonarne	18	4 513 zł
Zarządzanie, II stopnia	niestacjonarne	56	4 450 zł
Pedagogika, II stopnia	stacjonarne	20	4 414 zł
Fizjoterapia, Jednolite-magisterskie	stacjonarne	56	4 411 zł
Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, Jednolite-magisterskie	stacjonarne	95	4 401 zł
Zarządzanie I stopnia	niestacjonarne	57	4 382 zł
Bezpieczeństwo narodowe I stopnia	niestacjonarne	25	4 282 zł
Lingwistyka stosowana I stopnia	stacjonarne	22	4 161 zł
Finanse i rachunkowość, I stopnia	niestacjonarne	69	4 097 zł
Pedagogika I stopnia	niestacjonarne	14	4 064 zł
Inżynieria danych I stopnia	stacjonarne	17	4 049 zł
Wychowanie fizyczne, II stopnia	stacjonarne	36	4 003 zł
Finanse i rachunkowość, II stopnia	stacjonarne	33	3 924 zł
Prawo, Jednolite-magisterskie	stacjonarne	56	3 873 zł
Ochrona środowiska, II stopnia	stacjonarne	15	3 742 zł
Dietetyka I stopnia	niestacjonarne	16	3 703 zł
Położnictwo I stopnia	stacjonarne	33	3 638 zł
Ekonomia, II stopnia	stacjonarne	22	3 501 zł
Zarządzanie, II stopnia	stacjonarne	56	3 500 zł
Ekonomia I stopnia	stacjonarne	34	3 488 zł
Praca socjalna I stopnia	stacjonarne	14	3 487 zł
Kryminologia stosowana I stopnia	niestacjonarne	34	3 462 zł
Bezpieczeństwo narodowe, II stopnia	stacjonarne	28	3 418 zł
Dietetyka, II stopnia	stacjonarne	24	3 394 zł

Wychowanie fizyczne I stopnia	stacjonarne	33	3 331 zł
Chemia, II stopnia	stacjonarne	17	3 329 zł
Logistyka I stopnia	stacjonarne	46	3 300 zł
Filologia angielska, II stopnia	stacjonarne	30	3 005 zł
Ochrona środowiska I stopnia	stacjonarne	13	2 913 zł
Zarządzanie I stopnia	stacjonarne	52	2 820 zł
Administracja, II stopnia	stacjonarne	36	2 632 zł
Bezpieczeństwo narodowe I stopnia	stacjonarne	47	2 555 zł
Kosmetologia I stopnia	niestacjonarne	25	2 412 zł
Sztuki plastyczne, II stopnia	stacjonarne	18	2 397 zł
Finanse i rachunkowość, I stopnia	stacjonarne	42	2 364 zł
Dziennikarstwo i komunikacja społeczna, I stopnia	stacjonarne	38	2 336 zł
Dziennikarstwo i komunikacja społeczna, II stopnia	stacjonarne	16	2 320 zł
Kryminologia stosowana I stopnia	stacjonarne	38	2 248 zł
Pedagogika I stopnia	stacjonarne	68	2 246 zł
Filologia angielska I stopnia	stacjonarne	34	2 236 zł
Turystyka i rekreacja, I stopnia	stacjonarne	34	1 970 zł
Administracja I stopnia	stacjonarne	48	1 915 zł
Kosmetologia, II stopnia	stacjonarne	28	1 903 zł
Dietetyka I stopnia	stacjonarne	29	1 846 zł
Logopedia ogólna I stopnia	stacjonarne	35	1 768 zł
Kosmetologia I stopnia	stacjonarne	34	926 zł
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach; Filia w Sandomierzu			
Administracja I stopnia	stacjonarne	12	4 419 zł
Kosmetologia I stopnia	stacjonarne	12	2 415 zł
Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Kielcach			
Administracja I stopnia	niestacjonarne	18	6 113 zł
Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza Studium Generale Sandomiriense w Sandomierzu			
Administracja, II stopnia	niestacjonarne	26	5 705 zł
Administracja I stopnia	niestacjonarne	18	5 515 zł
Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie			
Pielęgniarstwo I stopnia	stacjonarne	124	6 679 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Analizując mediany średnich wynagrodzeń brutto (1 rok po dyplomie) dla poszczególnych uczelni wynika, że szkołą wyższą z najwyższą medianą średnich zarobków jest Wyższa Szkoła

Umiejętności Zawodowych w Pińczowie – 6 679,0 zł (do obliczeń został włączony jednak tylko jeden kierunek). Na drugim miejscu w zestawieniu jest Akademia Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim (6 163,8 zł), a na trzecim Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Kielcach (6 113,0 zł). Najniższe mediany średnich wynagrodzeń brutto (poniżej 5 000 zł brutto) przypadają Politechnice Świętokrzyskiej (4 933,0 zł), Akademii Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach (4 928,0 zł), Uniwersytetowi Jana Kochanowskiego w Kielcach (4 129,7 zł) i jego filii w Sandomierzu (3 417,0 zł).

Porównując dane dotyczące wynagrodzeń absolwentów świętokrzyskich uczelni według trybu studiów można zauważyć, że na znacznie wyższe zarobki 1 rok po zdobyciu dyplomu mogą liczyć absolwenci studiów niestacjonarnych, dla których mediana średnich wynagrodzeń brutto wynosi 5 516,7 zł. Z kolei w przypadku studiów stacjonarnych mediana średnich wynagrodzeń wynosi 3 970,6 zł, czyli ponad 2 tysiące mniej niż w przypadku absolwentów studiów niestacjonarnych.

Najwyżej opłacane kierunki studiów 1 rok od dyplomu w województwie świętokrzyskim (rocznik 2023)

Najwyżej opłacane kierunki uczelni wyższych woj. świętokrzyskiego są prowadzone przez Akademię Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim, Politechnikę Świętokrzyską oraz Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach. Są to kierunki medyczne (pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne) oraz kierunki techniczne i informatyczne (automatyka i robotyka, informatyka i elektrotechnika). Najwyżej opłacanym kierunkiem studiów w woj. świętokrzyskim według rocznika 2023 (1 rok po dyplomie) jest pielęgniarstwo II stopnia, prowadzone przez Akademię Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim. Mediana średnich miesięcznych zarobków brutto po tym kierunku wynosiła 9 992 zł. Ponadto absolwenci tego kierunku mogli liczyć na najwyższy odsetek czasu przepracowanego w formie stabilnej - 97,3% oraz najkrótszy czas potrzebny do znalezienia pracy etatowej – 0,03 miesiąca.

Najwyższy procent osób z doświadczeniem stabilnej pracy (100%) dotyczy absolwentów położnictwa II stopnia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego oraz elektrotechniki II stopnia Politechniki Świętokrzyskiej. W przypadku odsetka czasu, w którym przeciętny absolwent był bezrobotny w pierwszym roku po dyplomie należy podkreślić, że właśnie absolwenci kierunku elektrotechnika II stopnia nie doświadczali bezrobocia (0,0%). Relatywnie krótko (0,1%) na bezrobociu byli absolwenci pielęgniarstwa II stopnia zarówno Akademii Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim, jak i Akademii Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. Oznacza to, że absolwenci tych kierunków nie mają problemu z uzyskaniem i utrzymaniem zatrudnienia.

Tabela 11 Najwyżej opłacane kierunki w województwie świętokrzyskim (1 rok od uzyskania dyplomu, dla rocznika 2023)

Kierunek	Szkoła wyższa	Liczba absolwentów	Mediana średnich miesięcznych zarobków brutto (w zł)	Procent osób z doświadczeniem stabilnej pracy	Procent czasu przepracowanego w formie stabilnej	Procent czasu, w którym przeciętny absolwent był bezrobotny w pierwszym roku po dyplomie (100% oznacza rok)	Czas, który przeciętny absolwent potrzebował do znalezienia pracy etatowej.
Pielęgniarstwo, II stopnia	Akademia Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim	149	9 992	98,7%	97,3%	0,1%	0,03 miesiąca
Pielęgniarstwo, II stopnia	Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach	260	9 355	98,8%	97,1%	0,1%	0,2 miesiąca
Automatyka i robotyka, II stopnia	Politechnika Świętokrzyska	10	8 800	90%	88,3%	1,7%	0,3 miesiąca
Położnictwo, II stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	23	8 758	100%	97,8%	2,2%	0 miesiąca
Ratownictwo medyczne, I stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	16	8 323	81,2%	78,6%	1%	0,6 miesiąca
Pielęgniarstwo, II stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	51	8 320	96,1%	88,9%	1,1%	0,6 miesiąca
Położnictwo, II stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	39	8 131	94,9%	84,6%	1,3%	1,2 miesiąca

Kierunek	Szkoła wyższa	Kierunek					
		Liczba absolwentów	Mediana średnich miesięcznych zarobków brutto (w zł)	Procent osób z doświadczeniem stabilnej pracy	Procent czasu przepracowanego w formie stabilnej	Procent czasu, w którym przeciętny absolwent był bezrobotny w pierwszym roku po dyplomie (100% oznacza rok)	Czas, który przeciętny absolwent potrzebował do znalezienia pracy etatowej.
Informatyka, I stopnia	Politechnika Świętokrzyska	26	8 051	88,5%	78,5%	1,3%	1,7 miesiąca
Elektrotechnika, II stopnia	Politechnika Świętokrzyska	19	8 028	100%	95,6%	0%	0,1 miesiąca
Elektrotechnika, I stopnia	Politechnika Świętokrzyska	11	7 892	90,9%	76,5%	9,8%	0,7 miesiąca

Źródło; opracowanie własne na podstawie danych ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Najniżej opłacane kierunki studiów 1 rok od dyplomu w województwie świętokrzyskim (rocznik 2023)

Wśród najniżej opłacanych kierunków 1 rok po uzyskaniu dyplomu są głównie kierunki prowadzone przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach. W zestawieniu znalazły się również dwa kierunki z Politechniki Świętokrzyskiej oraz jeden prowadzony przez Akademię Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. Najniżej opłacanym kierunkiem zarówno I, jak i II stopnia jest kosmetologia. W przypadku kosmetologii I stopnia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach mediana średniego wynagrodzenia brutto 1 rok od uzyskania dyplomu wynosi 926 zł – jest to jedyny kierunek z wynagrodzeniem poniżej 1000 zł brutto wśród wszystkich kierunków uczelni świętokrzyskich. Należy jednak zauważyć, że procent osób z doświadczeniem stabilnej pracy po kosmetologii I stopnia wynosi tylko 8,8% a odsetek przepracowania czasu w formie stabilnej - zaledwie 2,2%. Wśród dziesięciu najniżej opłacanych kierunków posiada on również najdłuższy czas, którego absolwent potrzebował do znalezienia pracy etatowej – średnio 8,3 miesiąca. Z kolei po kosmetologii II stopnia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach notowany jest największy procent czasu, w którym przeciętny absolwent był bezrobotny w pierwszym roku po dyplomie (18,5%), przy założeniu, że 100% oznacza rok.

Tabela 12 Najniżej opłacane kierunki w województwie świętokrzyskim (1 rok od uzyskania dyplomu, dla rocznika 2023)

Kierunek	Szkoła wyższa	Liczba absolwentów	Mediana średnich miesięcznych zarobków brutto (w zł)	Procent osób z doświadczeniem stabilnej pracy	Procent czasu przepracowanego w formie stabilnej	Procent czasu, w którym przeciętny absolwent był bezrobotny w pierwszym roku po dyplomie (100% oznacza rok)	Czas, który przeciętny absolwent potrzebował do znalezienia pracy etatowej.
Kosmetologia, I stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	34	926	8,8%	2,2%	6,1%	8,3 miesiąca
Architektura, I stopnia	Politechnika Świętokrzyska	28	1 670	14,3%	6%	0,9%	6,5 miesiąca
Logopedia ogólna, I stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	35	1 768	20%	9,8%	0,7%	2,6 miesiąca
Dietetyka, I stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	29	1 846	37,9%	27%	0%	2,7 miesiąca
Kosmetologia, II stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	28	1 903	42,9%	28,3%	18,5%	2,6 miesiąca
Administracja, I stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	48	1 915	22,9%	14,2%	4,2%	2,9 miesiąca
Turystyka i rekreacja, I stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	34	1 970	20,6%	11,8%	5,6%	4,3 miesiąca
Kosmetologia, I stopnia	Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach	23	1 986	34,8%	24,6%	10,1%	3,6 miesiąca
Geodezja i kartografia, I stopnia	Politechnika Świętokrzyska	23	2 072	17,4%	7,6%	2,9%	7,2 miesiąca
Pedagogika, I stopnia	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	68	2 246	26,5%	16,8%	2,7%	5,0 miesiąca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych

Podsumowanie analizy materiałów zastanych

Analiza *desk research* wskazuje, że mimo wysokiego odsetka absolwentów świętokrzyskich uczelni pozostających w regionie, ich sytuacja ekonomiczna jest relatywnie słabsza w porównaniu z absolwentami, którzy wyjechali do innych województw. Może to świadczyć o ograniczonej chłonności lokalnego rynku pracy, braku wysokopłatnych stanowisk oraz słabym powiązaniu oferty edukacyjnej uczelni z potrzebami gospodarki regionu.

W latach 2019-2023 w całej Polsce obserwowany jest systematyczny spadek liczby absolwentów szkół wyższych. Zjawisko spadku dotyczy również województwa świętokrzyskiego, gdzie liczba absolwentów zmniejszyła się o 21%. Większy spadek dotyczy kobiet (-25,0%) niż mężczyzn (-12,0%), ale nadal kobiety stanowią większość wśród kończących studia (65,5%). W ciągu dziesięciu lat (2013–2023) liczba absolwentów studiów magisterskich w regionie zmniejszyła się o ponad połowę (-50,6%). Poza zauważalnym spadkiem woj. świętokrzyskie należy również do województw o najmniejszej liczbie absolwentów w kraju – znajduje się w ostatniej trójce zestawienia. Dane wskazują na utrzymujący się trend spadkowy mimo niewielkiego odbicia po roku 2022. Oprócz wpływu niekorzystnych procesów demograficznych można przypuszczać, że dodatkowym czynnikiem pogłębiającym spadki w latach 2020-2021 była pandemia COVID-19, która przez szereg ograniczeń i regulacji mogła utrudnić ukończenie studiów w terminie².

Wskaźnik relacji liczby studentów do populacji w wieku 19–24 lata w województwie świętokrzyskim wynosi jedynie 27,1, co jest jednym z najniższych wyników w kraju (średnia krajowa – 58,2). Zjawisko to może być pochodną niewielkiej liczby ośrodków akademickich w regionie, małego napływu studentów spoza województwa oraz ograniczonych możliwości rozwoju zawodowego po studiach. Wskaźnik liczby absolwentów szkół wyższych na 10 tys. ludności (46) może dodatkowo potwierdzać słabszą pozycję akademicką woj. świętokrzyskiego w skali kraju (niższe wskaźniki miały tylko dwa województwa: warmińsko-mazurskie i lubuskie).

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się bardzo niskim udziałem studentów cudzoziemców – 4,2% wobec średniej krajowej 8,5%. Może to wynikać z ograniczonej zdolności świętokrzyskich uczelni do przyciągania studentów z zagranicy. W kontekście umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego stanowi to istotne wyzwanie dla dalszego rozwoju regionu.

Większość absolwentów uczelni świętokrzyskich pozostaje w regionie po ukończeniu studiów (64,5% w kontekście miejsca zamieszkania), znaczna część kontynuuje tu również naukę

---

² <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/7954feac-b44b-4548-8610-3c14404fa4e5/content> - dostęp z dnia 20.10.2025 r.

(43,7%). Mobilność międzyregionalna jest niewielka – migracje dotyczą głównie województw sąsiadujących: mazowieckiego, małopolskiego i łódzkiego. Może to świadczyć o silnym przywiązaniu absolwentów do miejsca pochodzenia, ale również o ograniczonej zdolności do migracji edukacyjnej lub zawodowej – zarówno z powodów ekonomicznych, jak i strukturalnych (np. brak zachęt lub kontaktów zawodowych poza regionem).

Analiza mediany średnich zarobków wskazuje, że absolwenci świętokrzyskich uczelni osiągają niższe zarobki niż średnia w regionach, w których mieszkają. Mediana Względnego Wskaźnika Zarobków (WWZ) w przypadku osób pozostających w woj. świętokrzyskim wynosi 0,71, co oznacza zarobki o 29% niższe od średniej lokalnej. Najlepsze wyniki uzyskują absolwenci, którzy po ukończeniu studiów osiedlają się w Małopolsce (WWZ 0,95). Dane te potwierdzają ograniczoną konkurencyjność rynku pracy w województwie świętokrzyskim oraz niższe możliwości rozwoju zawodowego w porównaniu z regionami o silniejszych ośrodkach gospodarczych.

Najwyższe wskaźniki zatrudnienia i zarobków osiągają absolwenci uczelni niepublicznych - Wyższej Szkoły Umiejętności Zawodowych w Pińczowie (dotyczy tylko 1 kierunku) oraz Akademii Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Absolwenci uczelni publicznych - Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach i Politechniki Świętokrzyskiej - kształcących najwięcej absolwentów, notują większe zróżnicowanie wyników – od kierunków medycznych oraz technicznych i informatycznych o bardzo wysokich zarobkach, po humanistyczne (lub kierunek kosmetologii I i II stopnia) o najniższych płacach w regionie.

Najlepiej wynagradzani są absolwenci: pielęgniarstwa, położnictwa, ratownictwa medycznego, automatyki i robotyki, informatyki oraz elektrotechniki. Najwyższą medianę średnich zarobków brutto uzyskali absolwenci pielęgniarstwa II stopnia w Akademii Nauk Stosowanych im. Józefa Gołuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim (9 992 zł). Najniższe mediany średnich zarobków odnotowano w przypadku kierunków humanistycznych i społecznych - m.in. pedagogiki (ok. 2 200–4 600 zł), jak również w przypadku kierunku kosmetologia I stopnia (926 zł).

Absolwenci studiów niestacjonarnych zarabiają średnio o ok. 2 000 zł więcej niż absolwenci studiów stacjonarnych (mediana średnich zarobków brutto wynosi 5 517 zł vs 3 971 zł). Może to wynikać z faktu, że osoby studiujące niestacjonarnie częściej łączą naukę z pracą zawodową, posiadają większe doświadczenie zawodowe i szybciej wchodzą na rynek pracy.

Analiza materiału badawczego

Rozdział poświęcony jest analizie kluczowych aspektów związanych z edukacją, aspiracjami zawodowymi oraz przygotowaniem do funkcjonowania na rynku pracy w województwie świętokrzyskim. W pierwszej części przedstawiono charakterystykę lokalnego rynku pracy z perspektywy badanych, co stanowi punkt wyjścia do rozważań nad decyzjami edukacyjnymi młodych osób. Następnie omówiono motywy wyboru kierunku studiów oraz ocenę realizowanej ścieżki edukacyjnej, w tym trafność podjętych decyzji. Kolejne fragmenty dotyczą planów i aspiracji zawodowych, a także stopnia przygotowania do realiów rynku pracy i poziomu wiedzy na jego temat.

Istotnym elementem rozdziału jest analiza zjawiska migracji zarobkowej oraz skłonności do wiązania przyszłości zawodowej z regionem. W dalszej części zaprezentowano priorytety i oczekiwania wobec przyszłej pracy i wynagrodzenia, co pozwala lepiej zrozumieć preferencje młodych osób wchodzących na rynek pracy. Rozdział kończy się omówieniem idei uczenia się przez całe życie (Life Long Learning) oraz podejmowania dodatkowych aktywności edukacyjnych, które mogą wspierać rozwój kompetencji w zmieniających się warunkach gospodarczych.

Rynek pracy województwie świętokrzyskim

Region kielecki wśród studentów kojarzony jest przede wszystkim z jego walorami przyrodniczymi. W kontekście rynku pracy przekładano obecność Gór Świętokrzyskich na wysoki udział w nim usług turystycznych i rekreacyjnych. Ze względu na specyfikę kierunków studiów badanych, omawiano także obszar usług medycznych. Liczba placówek działających w tej branży oraz dobra opinia szpitali budują poczucie, że województwo świętokrzyskie oferuje wiele możliwości zatrudnienia w tym obszarze rynku. Taką opinię wzmacniają zasłyszane historie znajomych i absolwentów, którzy otrzymali pracę w szpitalach i przychodniach. Zwracano uwagę także na gałąź przemysłową, która uważana jest z kolei za słabo rozwiniętą i oferującą niewiele miejsc pracy – szczególnie dla osób na początku swojej drogi zawodowej.

„Jeśli chodzi o region świętokrzyski, w porównaniu do innych województw (...) nie ma w nim zbyt wielu miejsc pracy. Dotyczy to głównie gałęzi przemysłowych, ale także wielu innych. Na przykład ogólnie nie jest ono kojarzone z dużą ilością przedsiębiorstw i inwestycjami.” (nr 1_Politechnika świętokrzyska)

W opinii studentów dostępna jest praca dla osób z doświadczeniem zawodowym. Dodatkowo młodym dorosłym wchodzącym na rynek pracy oferowane są minimalne stawki oraz umowy cywilno-prawne.

„Jednak jeśli chodzi o okolice Kielc, to jak najbardziej jest wiele firm, które oferują minimalne stawki jak dla początkujących praktycznie, dopiero świeżych inżynierów.” (nr 7_Politechnika Świętokrzyska)

Takie podejście pracodawców buduje obraz świętokrzyskiego rynku pracy jako mało przychylnego dla studentów i absolwentów oraz, jak zauważyli badani, może prowadzić do odpływu młodej siły roboczej do innych województw. Trudną sytuację, w opinii badanych, pogłębiają nepotyzm, kumoterstwo i faworyzowanie, zaobserwowane szczególnie w instytucjach publicznych.

„No i jeśli chodzi o administrację, czyli takie też takie dość pożądane wśród takich ludzi, no studentów po studiach, to też głównie albo tam dobór z klucza jakiegoś rodzinnego, znajomości albo z klucza partyjnego.” (nr 10 Lipiński)

W opozycji do tych negatywnych zjawisk w obszarze zatrudnienia stoi budowanie swojej pozycji poprzez staże i wolontariat – z czego chętnie korzystają studenci. Często znacząco podnosi to ich szanse na zatrudnienie, szczególnie w instytucjach czy przedsiębiorstwach na rzecz których świadczyli usługi. Takie podejście buduje zarówno kompetencje i pewność siebie młodych dorosłych, jak i zaufanie ze strony pracodawców. Zbieranie doświadczenia zawodowego jeszcze na etapie studiów jest znaczącym wsparciem na etapie poszukiwania pracy.

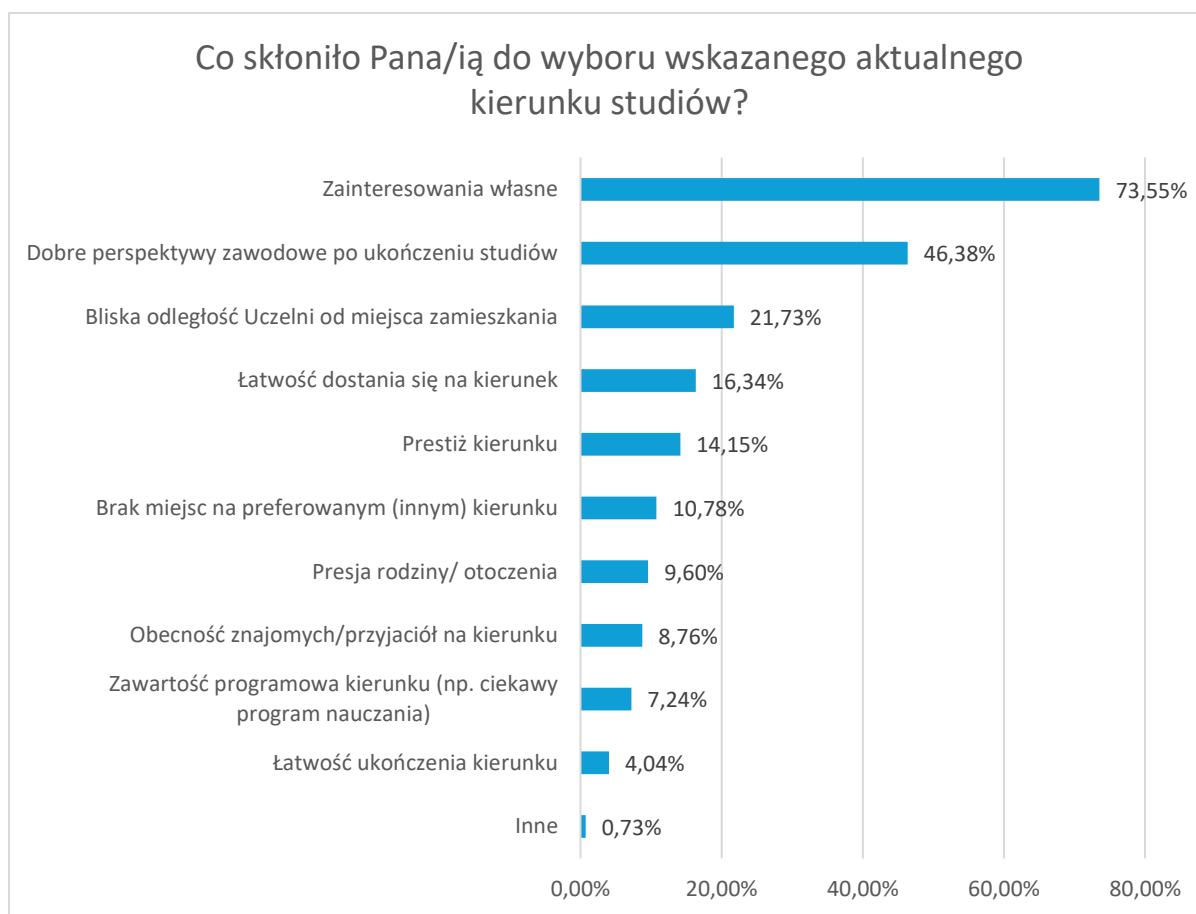
„Ja się pokazuję cały czas na praktykach, no to te panie wiedzą, że chodzę, no to wiedzą już, jaki będzie ze mnie potencjalny pracownik, tak? Że się nie migam od tych czynności. Więc jak ktoś się pokazuje, chodzi na te praktyki i się człowiek drugi z nim odbędzie, to nie ma problemu.” (nr 11 Lipiński)

Podsumowując, rynek pracy w województwie świętokrzyskim nie sprzyja zatrudnieniu osób młodych z wyższym wykształceniem. Dostępne stanowiska pracy są nieadekwatne do zdobytych kompetencji bądź nieatrakcyjne – tak merytorycznie, jak i finansowo. Przekłada się to na wydłużenie okresu poszukiwania pracy, a niejednokrotnie na migrację zarobkową wewnątrz kraju. Studenci powszechnie zauważają wykorzystywanie prywatnych kontaktów do zdobywania pracy. Aby zabezpieczyć swoją sytuację zawodową, dobrą praktyką stało się podejmowanie aktywności jeszcze na etapie studiów.

Motywy wyboru kierunku studiów oraz ocena realizowanej ścieżki edukacyjnej

Struktura motywacji wyboru kierunku studiów wskazuje na wyraźną dominację motywacji autonomicznej: najczęściej wskazywanym czynnikiem są zainteresowania własne (73,55%), co pokazuje, że decyzja jest przede wszystkim osadzona w osobistych pasjach i aspiracjach edukacyjnych. Silnym, choć wtórnym względem zainteresowań, motorem decyzji pozostają dobre perspektywy zawodowe po ukończeniu studiów (46,38%) – świadczy to o pragmatycznym kalkulowaniu szans na rynku pracy i postrzeganiu studiów jako inwestycji. Czynniki dostępności i wygody są zauważalne, lecz nie dominujące: bliska odległość uczelni (21,73%) oraz łatwość dostania się na kierunek (16,34%) budują warstwę utylitarną wyboru, obniżając bariery wejścia, ale nie zastępując wymiaru sensu i celowości. Prestiż kierunku (14,15%) odgrywa rolę symboliczną – ważną dla części osób, lecz nie stanowiącą głównego kryterium. Elementy wskazujące na ograniczenia i presje zewnętrzne mają znaczenie umiarkowane: brak miejsc na preferowanym kierunku (10,78%) sygnalizuje adaptacyjne strategie wyboru, a presja rodziny/otoczenia (9,60%) oraz obecność znajomych na kierunku (8,76%) ujawniają wpływ sieci społecznych, jednak o sile niewystarczającej do zdominowania decyzji. Stosunkowo nisko oceniona zawartość programowa kierunku (7,24%) może wskazywać, że komunikacja programów nauczania bywa mniej przekonująca niż przekaz o rezultatach zawodowych lub że osoby podejmują wybór przede wszystkim przez pryzmat szerszych zainteresowań, a szczegóły programu są wtórne. Łatwość ukończenia kierunku (4,04%) ma znaczenie marginalne.

Wykres 4 Motywacje do wyboru kierunku studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Punktem wspólnym dla wszystkich dziedzin nauki jest zdecydowana przewaga motywacji autonomicznej: zainteresowania własne są najwyżej wskazywanym powodem wyboru – od 68,89% w naukach społecznych do 78,98% w naukach inżynieryjno-technicznych; wartości w pozostałych obszarach utrzymują się na zbliżonym poziomie (71,86% humanistyczne, 73,11% medyczne, 71,76% ścisłe i przyrodnicze).

Najmocniej zróżnicowane są motywacje instrumentalne i statusowe. Dobre perspektywy zawodowe tworzą wyraźną oś podziału: bardzo wysokie w inżynierii (60,51%) i medycynie (51,17%), umiarkowane w naukach ścisłych i przyrodniczych (40,00%) oraz społecznych (36,00%), a najniższe w humanistyce (29,87%); ogółem 46,40%. Prestiż kierunku również różnicuje decyzje: najwyższy w naukach ścisłych i przyrodniczych (25,29%) oraz medycznych (20,63%), umiarkowany w humanistyce (11,69%) i inżynierii (11,52%), najniższy w naukach społecznych (8,89%). Ten układ wskazuje, że dyscypliny o silnym kapitale symbolicznym (ściśle, medyczne) częściej przyciągają przez status, podczas gdy w humanistyce i naukach społecznych prestiż ma znaczenie tła.

Wyraźne różnice widać w czynnikach dostępności. Bliska odległość uczelni jest najważniejsza w naukach społecznych (27,11%) i humanistycznych (26,41%), słabnie w inżynierii (19,93%) i medycynie (17,75%), osiąga najniższy poziom w ścisłych i przyrodniczych (15,88%). Łatwość dostania się na kierunek układa się podobnie: najwyżej w społecznych (23,33%) i humanistycznych (22,08%), pośrednio w medycznych (19,58%), a najniżej w inżynierii (9,32%) i naukach ścisłych (5,29%). Te kontrasty sugerują, że decyzje w humanistyce i naukach społecznych częściej są wzmacniane przez geograficzne i organizacyjne ułatwienia, natomiast w ścisłych i inżynieryjnych czynniki dostępności odgrywają rolę ograniczoną.

Warte odnotowania są odstępstwa dotyczące barier i wpływów sieci. Brak miejsc na preferowanym (innym) kierunku najmocniej oddziałuje w inżynierii (12,61%) i naukach społecznych (12,00%), nieco słabiej w humanistyce (11,69%) i medycynie (9,14%), a najslabiej w ścisłych i przyrodniczych (4,12%). Obecność znajomych/przyjaciół ma najwyższe znaczenie w społecznych (12,44%) i ścisłych (10,00%), niższe w inżynierii (7,86%) i medycynie (7,05%), najniższe w humanistyce (5,63%). Presja rodziny/otoczenia pozostaje relatywnie podobna między dziedzinami (od 8,23% w inżynierii do 11,26% w humanistyce; ogółem 9,60%), bez wyraźnych szczytów. Zawartość programowa jest najbardziej przekonująca w naukach społecznych (10,44%), umiarkowana w humanistyce (7,36%) i medycynie (7,05%), najslabsza w inżynierii (5,30%) oraz ścisłych (5,29%).

Tabela 13 Motywacje do wyboru kierunku studiów w podziale na dziziny naukowe

	nauki humanistyczne	nauki inżynieryjno-techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Zainteresowania własne	71,86%	78,98%	73,11%	68,89%	71,76%
Dobre perspektywy zawodowe po ukończeniu studiów	29,87%	60,51%	51,17%	36,00%	40,00%
Bliska odległość Uczelni od miejsca zamieszkania	26,41%	19,93%	17,75%	27,11%	15,88%
Łatwość dostania się na kierunek	22,08%	9,32%	19,58%	23,33%	5,29%
Prestż kierunku	11,69%	11,52%	20,63%	8,89%	25,29%
Brak miejsc na preferowanym (innym) kierunku	11,69%	12,61%	9,14%	12,00%	4,12%
Presja rodziny/otoczenia	11,26%	8,23%	8,88%	10,67%	10,59%

	nauki humanistyczne	nauki inżynieryjno-techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Obecność znajomych/przyjaciół na kierunku	5,63%	7,86%	7,05%	12,44%	10,00%
Zawartość programowa kierunku (np. ciekawy program nauczania)	7,36%	5,30%	7,05%	10,44%	5,29%
Łatwość ukończenia kierunku	4,76%	1,10%	2,87%	8,89%	2,35%
Inne	1,30%	0,91%	0,52%	0,67%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W ujęciu typów studiów utrzymuje się przewaga motywacji autonomicznej, ale akcenty są wyraźnie zróżnicowane. Zainteresowania własne pozostają najczęściej wskazywanym powodem we wszystkich formach, przy czym najwyższy poziom notują studia jednolite magisterskie (82,98%), niższy studia stacjonarne I stopnia (73,20%) i II stopnia (71,66%). Na drugim planie pojawiają się dobre perspektywy zawodowe, jednak ich znaczenie maleje wraz z przejściem do formy jednolitej: 48,22% na I stopniu, 44,56% na II stopniu i tylko 37,59% na studiach jednolitych – profil decyzji w trybie jednolitym jest więc bardziej „pasja + prestiż/program” niż „pasja + rynek pracy”.

Czynniki dostępności pokazują odmienną dynamikę. Bliska odległość uczelni rośnie od 19,69% na I stopniu przez 24,02% na II stopniu do 30,50% w studiach jednolitych, co wskazuje na silniejszą rolę uwarunkowań lokalnych w wyborach długiego cyklu.

Wątek statusowy jest podwyższony w formie jednolitej: prestiż kierunku osiąga 19,15%, wobec 14,40% na I stopniu i 12,11% na II stopniu. Jednocześnie zawartość programowa ma tam relatywnie największą siłę oddziaływania (12,06%), podczas gdy na I stopniu wynosi 6,68%, a na II stopniu 7,19%. To spójnie potwierdza, że w jednolitym cyklu decyzje częściej opierają się na jakości i charakterze kształcenia oraz jego symbolicznym wymiarze.

Czynniki barierowe i sieciowe układają się odmiennie dla poszczególnych form. Brak miejsc na preferowanym kierunku najczęściej wymusza wybór alternatywny na II stopniu (12,32%), rzadziej na I stopniu (10,49%), a najrzadziej w studiach jednolitych (7,80%). Obecność znajomych/przyjaciół na kierunku najsilniej działa na II stopniu (10,68%), słabiej na I stopniu (8,41%), a najmniej w formie jednolitej (4,96%). Presja rodziny/otoczenia pozostaje podobna we wszystkich formach (9,86% na II stopniu, 9,63% na I stopniu, 8,51% w jednolitych), bez wyraźnych skoków.

Tabela 14 Motywacje do wyboru kierunku studiów w podziale na typ studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Zainteresowania własne	73,20%	71,66%	82,98%
Dobre perspektywy zawodowe po ukończeniu studiów	48,22%	44,56%	37,59%
Bliska odległość Uczelni od miejsca zamieszkania	19,69%	24,02%	30,50%
Łatwość dostania się na kierunek	15,61%	18,28%	15,60%
Prestiż kierunku	14,40%	12,11%	19,15%
Brak miejsc na preferowanym (innym) kierunku	10,49%	12,32%	7,80%
Presja rodziny/ otoczenia	9,63%	9,86%	8,51%
Obecność znajomych/przyjaciół na kierunku	8,41%	10,68%	4,96%
Zawartość programowa kierunku (np. ciekawy program nauczania)	6,68%	7,19%	12,06%
Łatwość ukończenia kierunku	3,38%	5,54%	4,26%
Inne	0,52%	0,41%	3,55%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Powyższe wyniki znajdują potwierdzenie w części jakościowej. Badani studenci kształcili się kierunkach medycznych i inżynieryjno-technicznych. Przy wyborze ścieżki edukacji kierowali się przede wszystkim swoimi zainteresowaniami, niejednokrotnie rozwijanymi od wielu lat. Decyzje były także wspierane wizją dobrych perspektyw zawodowych po ukończeniu studiów. Rozwój technologiczny oraz postępująca wiedza medyczna skłaniały do podejmowania kształcenia w tych kierunkach. Ważnym elementem myślenia o przyszłej pracy, jest potencjał rozwojowy danej branży. Fakt popularności danego zawodu nie jest wystarczający, ważna jest także perspektywa jego funkcjonowania w przyszłości, w zmieniających się warunkach gospodarczo-ekonomicznych. Część studentów zatem decyduje się na określony kierunek kształcenia świadomie, uwzględniając prognozy dotyczące rynku pracy.

„I jest to kierunek [lekarski] bardzo rozwijający się. Cały czas są jakieś nowości z dziedziny medycyny, cały czas można się rozwijać. Także daje duże możliwości nie tylko tutaj w Polsce, ale też na całym świecie.”

(nr 8_UJK)

Nadal jednak głównym czynnikiem warunkującym wybór kierunku studiów jest zgodność z zainteresowaniami i predyspozycjami osobowymi. Wówczas kwestia adekwatności studiowanego kierunku do zapotrzebowania rynku pracy może być pomijana. Nieuwzględniona zostaje także specyfika regionalnego rynku pracy. Mimo, że prawie wszyscy badani wiązali swoje życie zawodowe z regionem, ten element nie był przez nich brany pod

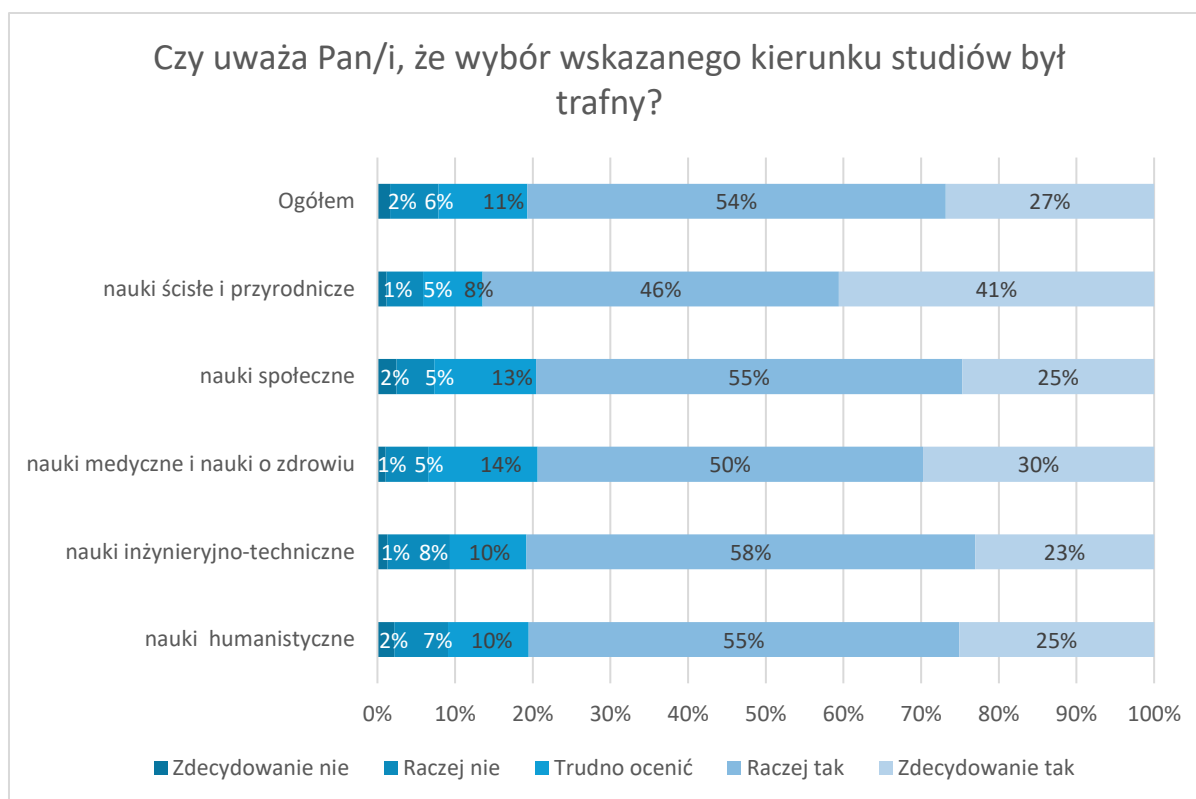
uwagę na etapie wyboru studiów. Studenci zwracają uwagę i kierują się trendami globalnymi, nie dostrzegając kontekstu lokalnego.

Ocena trafności wyboru kierunku studiów

W ocenie trafności wyboru kierunku studiów dominuje obraz wyraźnie pozytywny: ogółem 80,69% wskazuje, że decyzja była trafna (53,85% „raczej tak” oraz 26,84% „zdecydowanie tak”), przy 7,86% ocen negatywnych (1,63% „zdecydowanie nie” i 6,23% „raczej nie”) oraz 11,45% odpowiedzi „trudno ocenić”. Ta spójna przewaga odpowiedzi „tak” utrzymuje się w każdej dziedzinie: od 79,38% w naukach medycznych i o zdrowiu (49,61% + 29,77%) oraz 79,56% w naukach społecznych (54,89% + 24,67%) i 80,52% w humanistyce (55,41% + 25,11%), przez 80,80% w inżynierii (57,77% + 23,03%), aż po 86,47% w naukach ścisłych i przyrodniczych (45,88% + 40,59%).

W naukach ścisłych i przyrodniczych udział odpowiedzi „zdecydowanie tak” jest najwyższy i wynosi 40,59%, co przy 45,88% „raczej tak” tworzy profil zdecydowanej satysfakcji oraz najniższą niepewność (7,65% „trudno ocenić”) i najniższy poziom ocen negatywnych (łącznie 5,89%). W naukach medycznych i o zdrowiu widoczny jest duet wysokiej akceptacji z podwyższoną ostrożnością: 29,77% „zdecydowanie tak” oraz 49,61% „raczej tak” idą w parze z 14,10% „trudno ocenić” – najwyższym udziałem wahania spośród wszystkich obszarów – przy 6,52% ocen negatywnych. Inżynieria prezentuje profil pragmatycznego „raczej tak”: 57,77% to odpowiedzi „raczej tak” (najwyższa wartość), przy 23,03% „zdecydowanie tak”, 9,87% „trudno ocenić” oraz 9,32% ocen negatywnych. Nauki humanistyczne i społeczne plasują się podobnie: w obu przypadkach dominuje „raczej tak” (55,41% i 54,89%) z umiarkowanym udziałem „zdecydowanie tak” (25,11% i 24,67%) oraz zbliżoną niepewnością (10,39% i 13,11%) i poziomem ocen negatywnych (9,09% w naukach humanistycznych; 7,33% w naukach społecznych).

Wykres 5 Ocena trafności wybranego kierunku studiów ogółem i w podziale na dziedzinę nauki

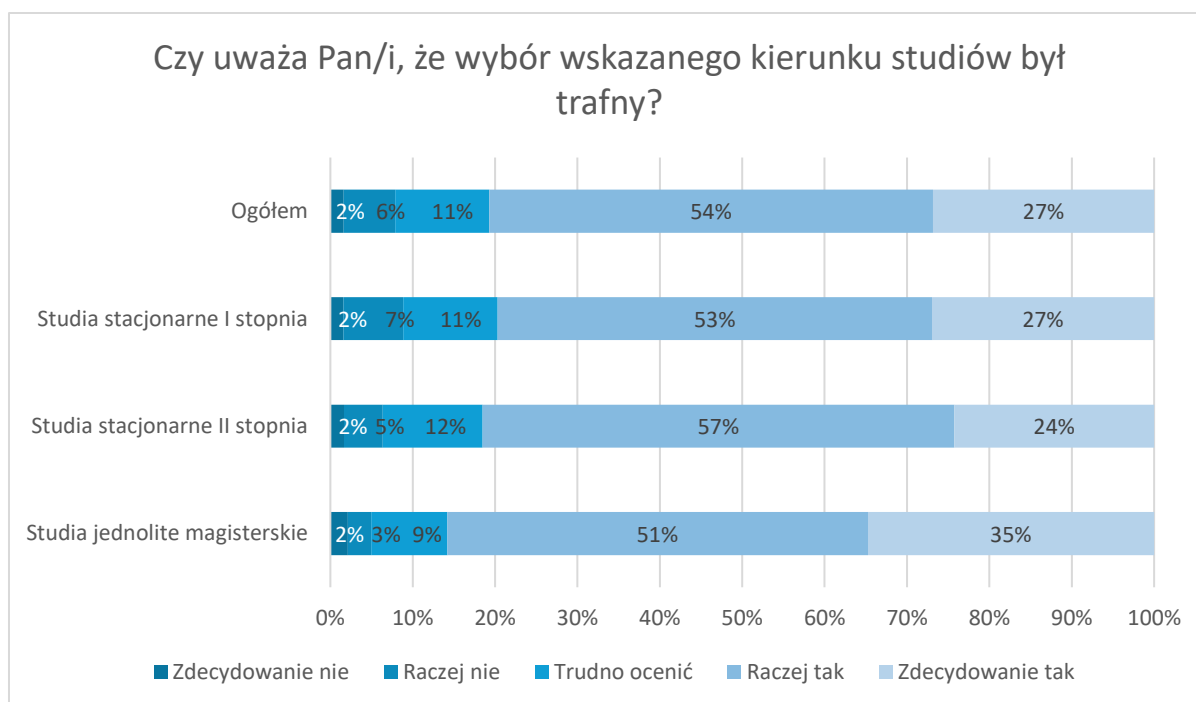

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Studia jednolite magisterskie mają najwyższy łączny poziom akceptacji: 85,81% „tak” (51,06% „raczej tak” + 34,75% „zdecydowanie tak”). Studia stacjonarne II stopnia plasują się na drugim miejscu z 81,52% „tak” (57,29% + 24,23%), a studia stacjonarne I stopnia uzyskują 79,70% „tak” (52,73% + 26,97%). Różnice dotyczą jednak nie tylko skali, lecz także siły przekonania: w jednolitych dominuje „zdecydowanie tak” (34,75%), podczas gdy na II stopniu akceptacja ma częściej charakter „raczej tak” (57,29%); I stopień lokuje się pośrodku, z 26,97% „zdecydowanie tak” i 52,73% „raczej tak”.

Poziom niepewności („trudno ocenić”) jest najniższy w jednolitych (9,22%), najwyższy na II stopniu (12,11%), a I stopień utrzymuje wartość 11,45%. Oceny negatywne różnicują formy równie wyraźnie: w jednolitych są najniższe łącznie (4,97%) – 2,13% „zdecydowanie nie” i 2,84% „raczej nie”; na II stopniu wynoszą 6,36% (1,64% + 4,72%); na I stopniu są najwyższe łącznie (8,85%) – 1,56% „zdecydowanie nie” oraz 7,29% „raczej nie”.

Wykres 6 Ocena trafności wybranego kierunku studiów ogółem i w podziale na tryb studiów

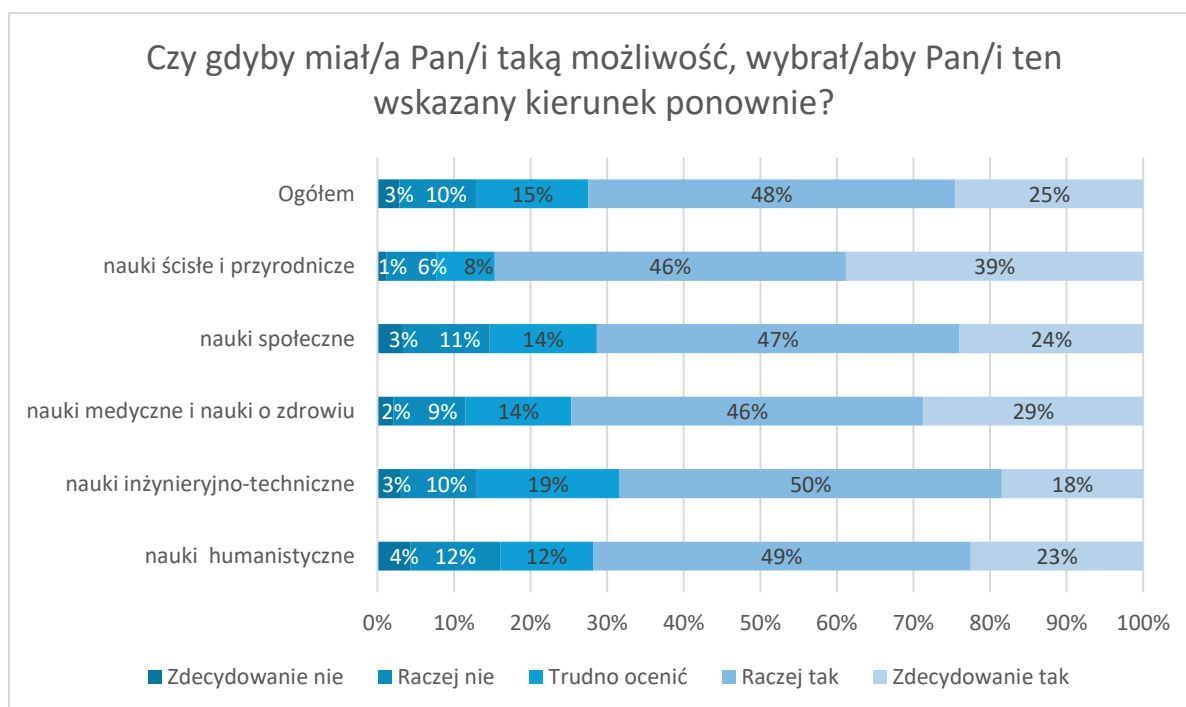
Źródło: opracowanie własne, N=1781

Respondenci w odpowiedzi na pytanie: „Czy gdyby była taka możliwość, wybrał(a)by Pan(i) ten wskazany kierunek ponownie?” w większości wskazywali (72,49%), że ponownie wybraliby swój kierunek (47,95% „raczej tak” i 24,54% „zdecydowanie tak”). Odmowy są relatywnie niskie (12,97%: 2,86% „zdecydowanie nie”, 10,11% „raczej nie”), a 14,54% pozostaje przy „trudno ocenić”.

W większości obszarów przewaga ocen pozytywnych jest wyraźna. Najsilniejsze, jednoznaczne potwierdzenie trafności wyboru dotyczy nauk ścisłych i przyrodniczych (84,70% pozytywnych; 38,82% „zdecydowanie tak”). W naukach medycznych pozytywna ocena jest również stabilna (74,67%). Humanistyka i nauki społeczne utrzymują dodatni bilans (odpowiednio 71,86% i 71,33%), przy nieco wyższych niż przeciętnie odsetkach odmów.

Najbardziej ambiwalentny profil widać w naukach inżyniersko-technicznych: mimo 68,37% deklaracji ponownego wyboru (49,91% „raczej tak” – to najwyższy udział tej kategorii – i 18,46% „zdecydowanie tak”), pojawia się najwyższy poziom niezdecydowania – 18,65%. Odmowy pozostają umiarkowane (12,98%: 2,93% i 10,05%), co sugeruje raczej ostrożność sądu niż rozczarowanie. Analiza wywiadów indywidualnych wskazuje, że powodem może być słabe dopasowanie kierunku do oferty lokalnego rynku pracy. Szczególnie, że dla studentów kierunków inżyniersko-technicznych dobre perspektywy pracy były ważnym czynnikiem w procesie wyboru studiów.

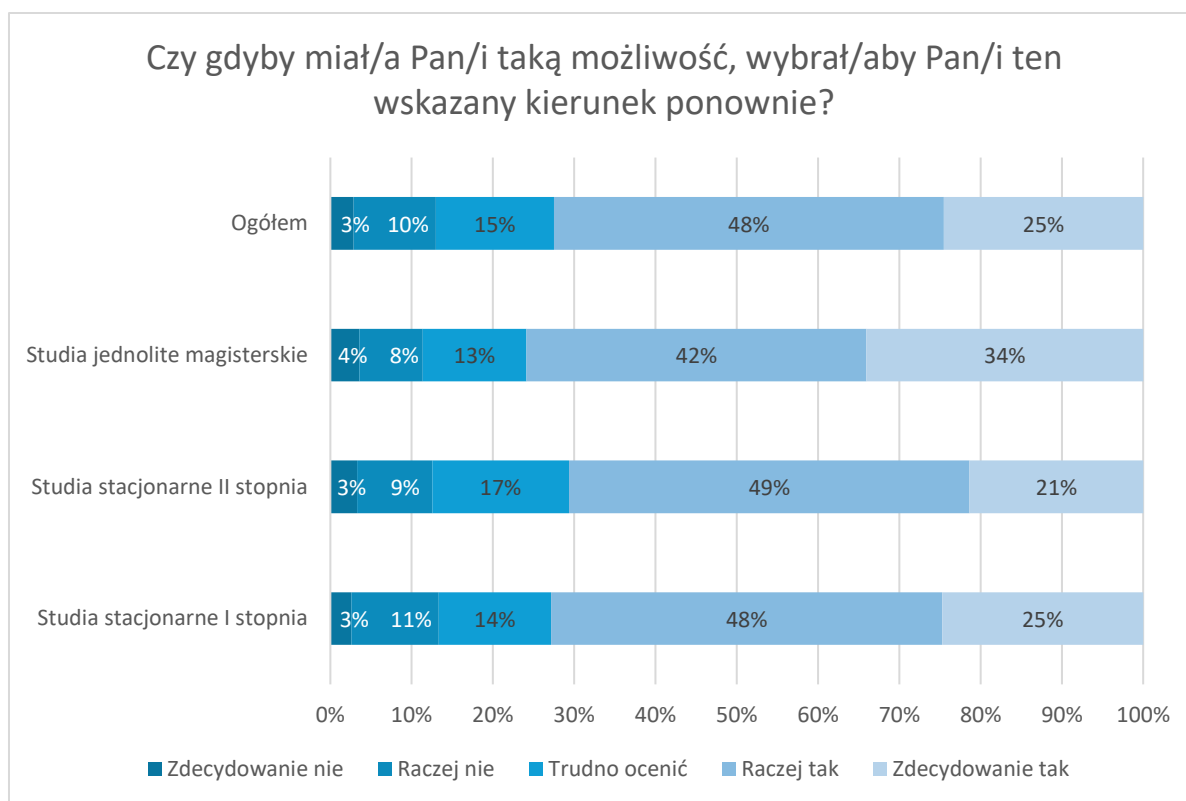
Wykres 7 Ocena chęci ponownego wyboru kierunku studiów ogółem i w podziale na dziedzinę nauki

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Wszystkie trzy tryby studiów stacjonarnych utrzymują przewagę ocen pozytywnych w wyborze tego samego kierunku studiów, przy czym jednolite magisterskie wyróżniają się najwyższym odsetkiem „zdecydowanie tak” (34,04%) i najniższym „trudno ocenić” (12,77%); II stopień cechuje najwyższe „trudno ocenić” (16,84%) oraz największa skłonność do deklaracji „raczej tak” (49,28%). I stopień notuje relatywnie wyższe „raczej nie” (10,75%), co wskazuje na znaczenie jakości wprowadzenia do studiowania i pierwszych doświadczeń programowych.

Wykres 8 Ocena chęci ponownego wyboru kierunku studiów ogółem i w podziale na tryb studiów

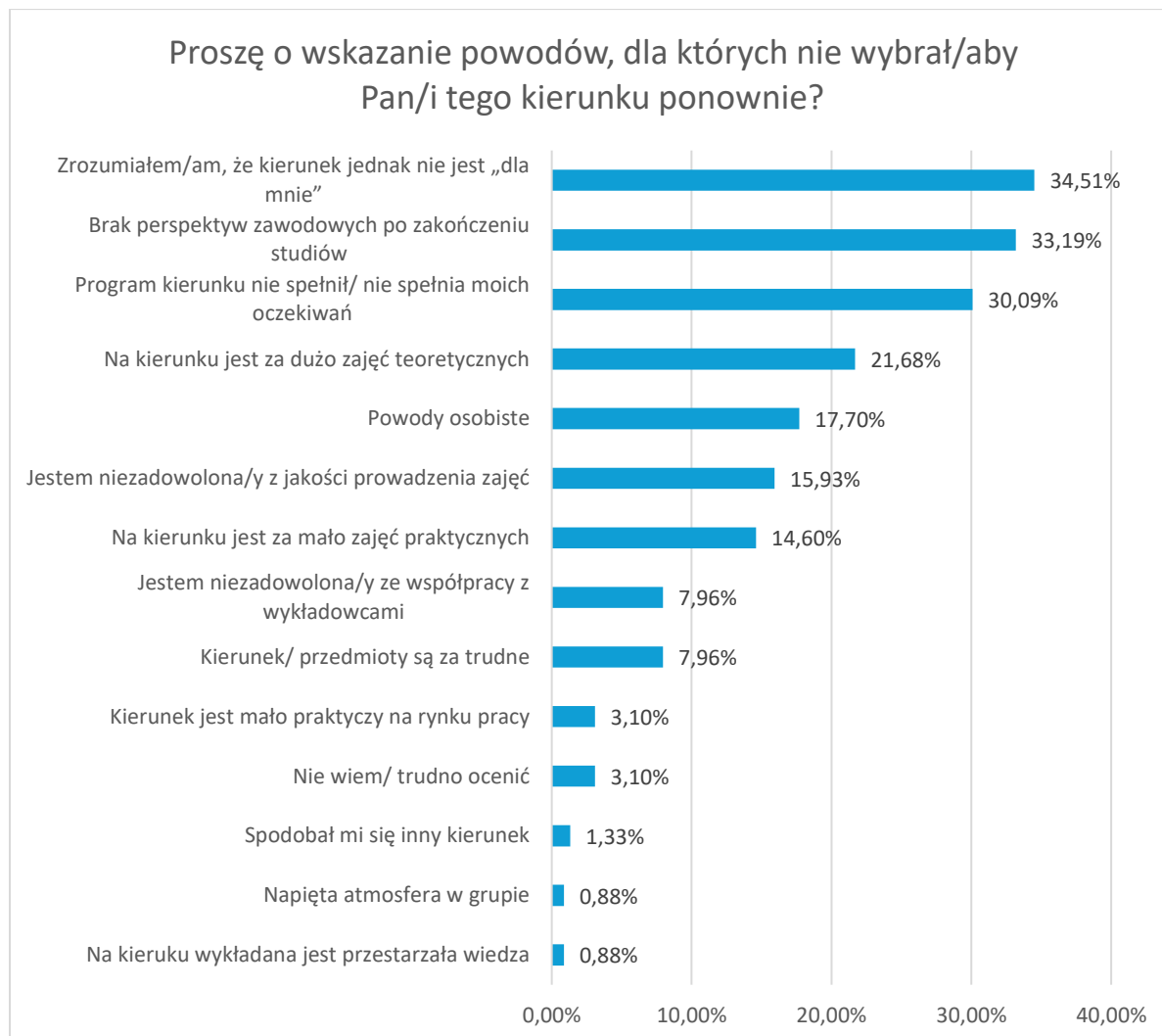
Źródło: opracowanie własne, N=1781

Wśród osób, które zadeklarowały, że nie wybrałyby tego kierunku ponownie, dominują powody związane z ogólnym niedopasowaniem i oceną perspektyw po studiach. Najczęściej wskazywane jest uświadomienie sobie, że kierunek nie jest „dla mnie” (34,51%), tuż obok pojawia się brak perspektyw zawodowych po zakończeniu studiów (33,19%). Oba te motywy tworzą wspólną oś interpretacyjną: rozminięcie oczekiwań z rzeczywistym doświadczeniem studiowania oraz niepewność co do wartości dyplomu na rynku pracy. Silnym uzupełnieniem tej osi jest stwierdzenie, że program kierunku nie spełnił lub nie spełnia oczekiwań (30,09%), co sugeruje raczej strukturalny niż incydentalny charakter niezadowolenia. W tle widać również ocenę proporcji treści kształcenia – „za dużo zajęć teoretycznych” (21,68%) i „za mało zajęć praktycznych” (14,60%) – co razem buduje obraz nadmiernej teoretyzacji kosztem ćwiczeń, warsztatów i doświadczeń aplikacyjnych, szczególnie ważnych przy ocenie użyteczności studiów w perspektywie zawodowej.

Drugą grupę przyczyn stanowią kwestie jakości procesu dydaktycznego i warunków studiowania. Niezadowolenie z jakości prowadzenia zajęć (15,93%) oraz ze współpracy z wykładowcami (7,96%) wskazuje na problem zarówno warsztatowy, jak i relacyjny, który może wzmacniać poczucie niedopasowania i obniżać motywację. Podobnie „kierunek/przedmioty są za trudne” (7,96%) może odzwierciedlać brak odpowiedniego

wsparcia dydaktycznego, nieadekwatne tempo lub poziom, albo niedopasowane wymagania w stosunku do profilu przyjętych osób. Warto zauważyć, że powody osobiste (17,70%) pozostają jednym z częstszych wskazań.

Wykres 9 Przyczyny dla których respondenci nie wybraliby ponownie swojego kierunku studiów

Źródło: opracowanie własne, N=226

W ujęciu dziedzinowym wyłaniają się trzy różne wzorce niezadowolenia. W naukach społecznych decyzji o niewybraniu kierunku ponownie najczęściej towarzyszą wątpliwości i dopasowania: brak perspektyw zawodowych wskazywany jest bardzo często (44,62%), a zaraz obok pojawia się przekonanie, że kierunek „nie jest dla mnie” (36,92%). W tle wybrzmiewa nadmierna teoretyczność (24,62%) i niespełnione oczekiwania wobec programu (23,08%), co razem buduje obraz rozmięcia między użytecznością a realnym doświadczeniem studiowania. W naukach humanistycznych najsilniejszym motywem również pozostaje kwestia perspektyw zawodowych (45,71%), uzupełniona przez ocenę programu jako

niepełniającego oczekiwań (31,43%) oraz dopasowanie osobiste (22,86%). Sygnały dotyczące jakości prowadzenia zajęć (14,29%), nadmiaru teorii (11,43%) i niedoboru praktyki (8,57%) są wtórne wobec podstawowego niepokoju o przyszłość na rynku pracy.

W naukach inżynieryjno-technicznych obraz jest bardziej zrównoważony i spójny: wskazany jest nadmiar treści teoretycznych (30,56%) przy równoczesnym odczuciu niespełnienia oczekiwań programowych (29,17%) i braku jasnych perspektyw (29,17%), a także częstym poczuciu niedopasowania (31,94%). Wskazania o zbyt małej liczbie zajęć praktycznych (19,44%), jakości prowadzenia (19,44%) i relacjach z prowadzącymi (12,50%) tworzą dopełniającą narrację o potrzebie większej aplikacyjności i bliższej współpracy z otoczeniem gospodarczym. W naukach medycznych i o zdrowiu problem rdzeniowy ma charakter wewnątrz programowy: najczęściej pada stwierdzenie, że program nie spełnił oczekiwań (47,62%), połączone z wyraźnym niezadowoleniem z jakości prowadzenia zajęć (30,95%). Jednocześnie obawy o perspektywy zawodowe są stosunkowo rzadkie (11,90%), co wskazuje, że to nie rynek pracy, lecz konstrukcja i realizacja kształcenia stanowi kluczowy punkt zapalny; akcenty o zbyt małej praktyce (16,67%) i nadmiarze teorii (14,29%) domykają ten obraz. W naukach ścisłych i przyrodniczych dominuje motyw osobistego niedopasowania (75,00%) przy relatywnie wysokim, ale wtórnym wskazaniu braku perspektyw (33,33%); pozostałe kategorie praktycznie nie występują.

Tabela 15 Przyczyny dla których respondenci nie wybraliby ponownie swojego kierunku studiów w podziale na dziedziny nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Zrozumiałem/am, że kierunek jednak nie jest „dla mnie”	22,86%	31,94%	33,33%	36,92%	75,00%
Brak perspektyw zawodowych po zakończeniu studiów	45,71%	29,17%	11,90%	44,62%	33,33%
Program kierunku nie spełnił/ nie spełnia moich oczekiwań	31,43%	29,17%	47,62%	23,08%	8,33%
Na kierunku jest za dużo zajęć teoretycznych	11,43%	30,56%	14,29%	24,62%	8,33%
Powody osobiste	20,00%	26,39%	7,14%	12,31%	25,00%
Jestem niezadowolona/y z jakości prowadzenia zajęć	14,29%	19,44%	30,95%	6,15%	0,00%
Na kierunku jest za mało zajęć praktycznych	8,57%	19,44%	16,67%	13,85%	0,00%
Kierunek/ przedmioty są za trudne	8,57%	11,11%	4,76%	7,69%	0,00%

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Jestem niezadowolona/y ze współpracy z wykładowcami	5,71%	12,50%	9,52%	4,62%	0,00%
Nie wiem/ trudno ocenić	0,00%	2,78%	7,14%	3,08%	0,00%
Kierunek jest mało praktyczny na rynku pracy	0,00%	2,78%	7,14%	1,54%	8,33%
Spodobał mi się inny kierunek	2,86%	2,78%	0,00%	0,00%	0,00%
Na kierunku wykładana jest przestarzała wiedza	0,00%	2,78%	0,00%	0,00%	0,00%
Napięta atmosfera w grupie	5,71%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=226

Na studiach stacjonarnych I stopnia najczęściej wskazywano na brak dopasowania kierunku do własnych preferencji: „zrozumiałem/am, że kierunek jednak nie jest dla mnie” (38,26%). Silnym, drugim wątkiem jest ocena sytuacji na rynku pracy: „brak perspektyw zawodowych po zakończeniu studiów” (30,87%). Tuż za nim pojawia się rozczarowanie konstrukcją samego programu – „program kierunku nie spełnił/nie spełnia moich oczekiwań” (29,53%). W warstwie dydaktycznej zauważalne są sygnały o nadmiernym ujęciu teoretycznym (22,15%) oraz niedostatecznej liczbie zajęć praktycznych (15,44%). Elementy jakości procesu kształcenia – niezadowolenie z jakości prowadzenia zajęć – pojawiają się rzadziej (16,11%), podobnie jak czynniki o mniejszym znaczeniu: powody osobiste (21,48%), trudność kierunku i przedmiotów (7,38%) czy niezadowolenie ze współpracy z wykładowcami (7,38%).

Na studiach stacjonarnych II stopnia krajobraz powodów układa się inaczej: na pierwszy plan wychodzi kwestia zatrudnieniowa – „brak perspektyw zawodowych po zakończeniu studiów” osiąga najwyższy udział 40,98%, wyraźnie przewyższając pozostałe kategorie. W drugiej kolejności pojawia się brak dopasowania („kierunek nie jest dla mnie” – 27,87%) oraz niespełnione oczekiwania wobec programu (24,59%). Sfera dydaktyczna – nadmiar teorii (18,03%) i niedobór praktyki (9,84%) – ma znaczenie, ale jest słabsza niż na I stopniu; równie umiarkowane są oceny jakości prowadzenia zajęć (8,20%) i współpracy z kadrą (8,20%).

W przypadku studiów jednolitych magisterskich najsilniejszym i jednoznacznym powodem jest niezadowolenie z programu (56,25%). Bardzo wysoko plasuje się także ocena jakości dydaktyki – „jestem niezadowolona/y z jakości prowadzenia zajęć” na poziomie 43,75% – oraz strukturalne zarzuty wobec charakteru kształcenia: „na kierunku jest za dużo zajęć teoretycznych” – 31,25% i „na kierunku jest za mało zajęć praktycznych” – 25,00%. Wątki rynkowe („brak perspektyw zawodowych” – 25,00%) oraz dopasowanie osobiste („kierunek

nie jest dla mnie” – 25,00%) mają znaczenie, ale wyraźnie ustępują bezpośrednim ocenom programu i jakości zajęć.

Zestawiając trzy ścieżki kształcenia, można wyróżnić trzy kluczowe osie decyzji rezygnacyjnych. Po pierwsze, dopasowanie osobiste jest najbardziej problematyczne na I stopniu (38,26%), umiarkowane na II stopniu (27,87%) i zyskuje mniejszą wagę na jednolitych studiach (25,00%). Po drugie, kalkulacja perspektyw zawodowych najmocniej dotyczy II stopnia (40,98%), jest istotna na I stopniu (30,87%) i mniej wyrazista na studiach jednolitych (25,00%). Po trzecie, krytyka programu oraz jakości i struktury zajęć zdecydowanie dominuje na studiach jednolitych (program – 56,25%; jakość zajęć – 43,75%; nadmiar teorii – 31,25%; niedobór praktyki – 25,00%), podczas gdy na I i II stopniu pozostaje ważna, ale rolę drugorzędną w porównaniu z innymi czynnikami (I stopień: program – 29,53%; jakość – 16,11%; teoria – 22,15%; praktyka – 15,44%; II stopień: odpowiednio 24,59%, 8,20%, 18,03% i 9,84%).

Tabela 16 Przyczyny dla których respondenci nie wybraliby ponownie swojego kierunku studiów w podziale na tryb studiów

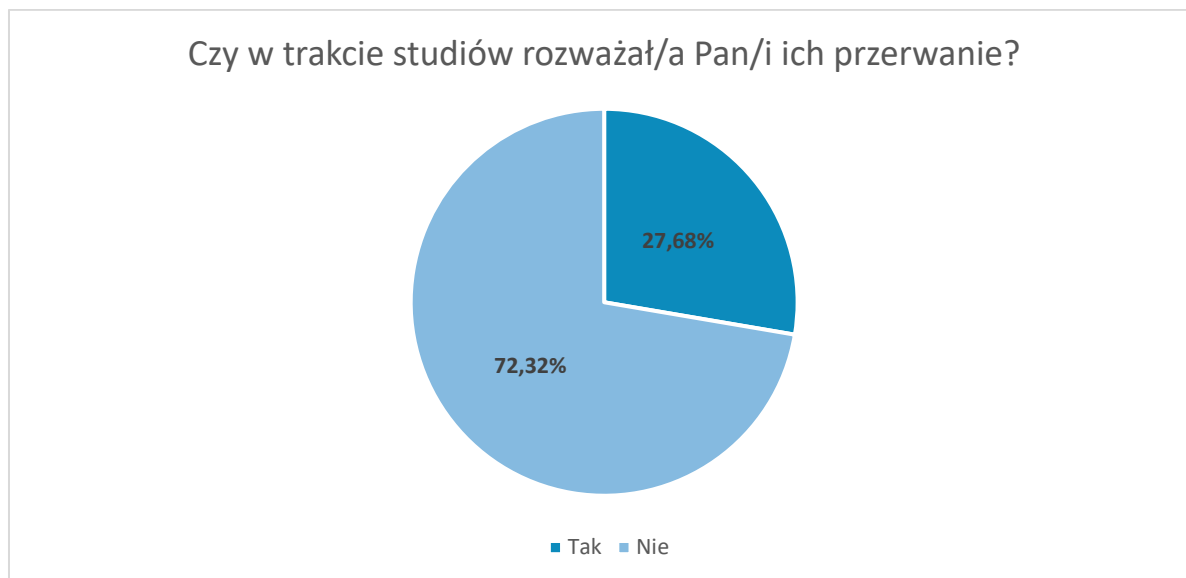
	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Zrozumiałem/am, że kierunek jednak nie jest „dla mnie”	38,26%	27,87%	25,00%
Brak perspektyw zawodowych po zakończeniu studiów	30,87%	40,98%	25,00%
Program kierunku nie spełnił/ nie spełnia moich oczekiwań	29,53%	24,59%	56,25%
Na kierunku jest za dużo zajęć teoretycznych	22,15%	18,03%	31,25%
Powody osobiste	21,48%	9,84%	12,50%
Jestem niezadowolona/y z jakości prowadzenia zajęć	16,11%	8,20%	43,75%
Na kierunku jest za mało zajęć praktycznych	15,44%	9,84%	25,00%
Kierunek/ przedmioty są za trudne	7,38%	8,20%	12,50%
Jestem niezadowolona/y ze współpracy z wykładowcami	7,38%	8,20%	12,50%
Nie wiem/ trudno ocenić	3,36%	3,28%	0,00%
Kierunek jest mało praktyczny na rynku pracy	2,68%	3,28%	6,25%
Spodobał mi się inny kierunek	0,67%	3,28%	0,00%
Na kierunku wykładana jest przestarzała wiedza	0,67%	1,64%	0,00%
Napięta atmosfera w grupie	0,00%	3,28%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=226

Analiza danych dotyczących rozważania przerwania studiów wskazuje, że zdecydowana większość osób nie miała takich planów – odpowiedź „Nie” wybrało 72,32% respondentów.

Jednocześnie warto zauważyć, że ponad jedna czwarta badanych (27,68%) rozważała przerwanie studiów, co nie można nazwać zjawiskiem marginalnym.

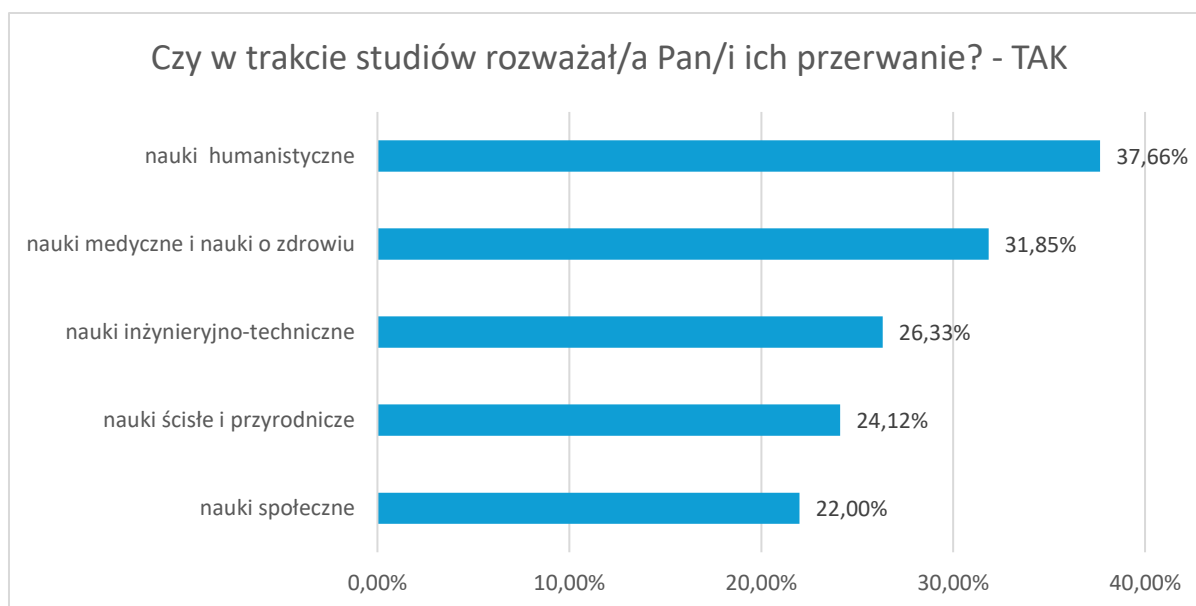
Wykres 10 Rozważanie przerwania studiów w trakcie ich trwania

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Najwyższe wartości co do przerwania studiów odnotowano w naukach humanistycznych: 37,66%, co przewyższa wynik ogółem (27,68%) o 9,98 p.p.. Podwyższony poziom widać także w naukach medycznych i naukach o zdrowiu (31,85%). Pozostałe obszary znajdują się poniżej średniej dla ogółu: nauki inżynieryjno-techniczne (26,33%), nauki ścisłe i przyrodnicze (24,12%), a najniższy wynik mają nauki społeczne – 22,00% (o 5,68 p.p. mniej od średniej dla ogółu). Różnica między skrajnie odmiennymi obszarami (humanistyka vs. nauki społeczne) wynosi 15,66 p.p., co wskazuje na istotny rozrzut poziomu ryzyka rezygnacji.

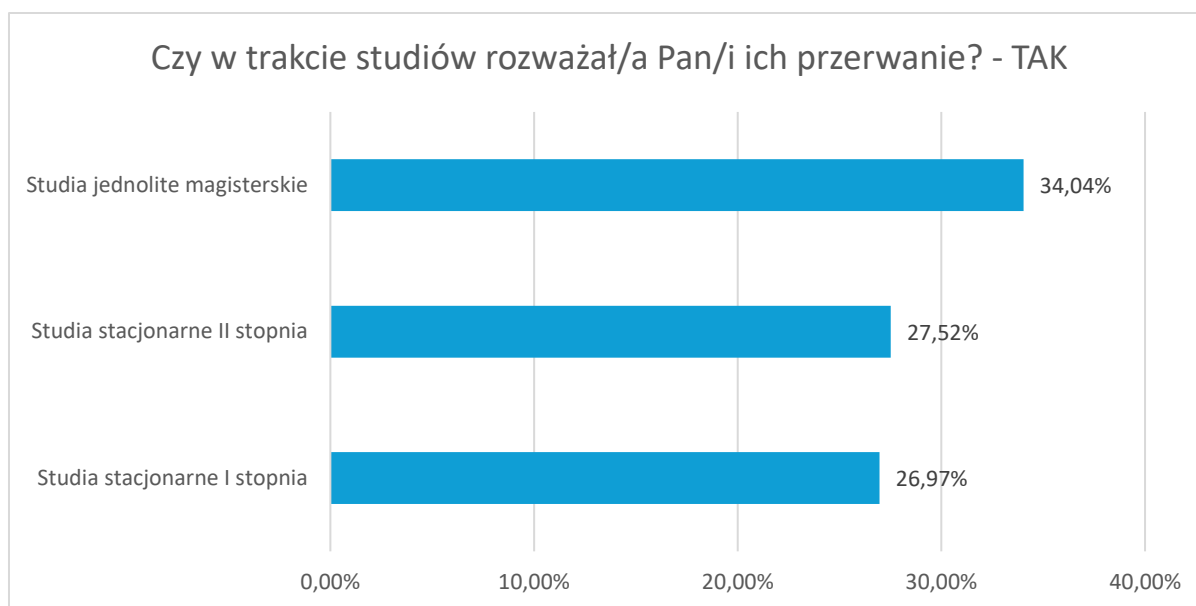
Wykres 11 Rozważanie przerwania studiów w trakcie ich trwania w podziale na dziedzinę nauk

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Rozkład odpowiedzi według typu studiów pokazuje podwyższoną skłonność do rozważania przerwania na studiach jednolitych magisterskich (34,04%), podczas gdy na studiach stacjonarnych I stopnia odsetek wynosi 26,97%, a na studiach stacjonarnych II stopnia 27,52%. W porównaniu z wynikiem ogółem (27,68%) oznacza to, że I stopień jest nieco poniżej średniej, II stopień niemal ją odtwarza, natomiast studia jednolite wyraźnie odstają w górę (więcej 6,36 p.p.). Różnica pomiędzy skrajnymi wartościami (34,04% vs 26,97%) sięga 7,07 p.p., a I i II stopień są do siebie bardzo zbliżone (0,55 p.p. różnicy).

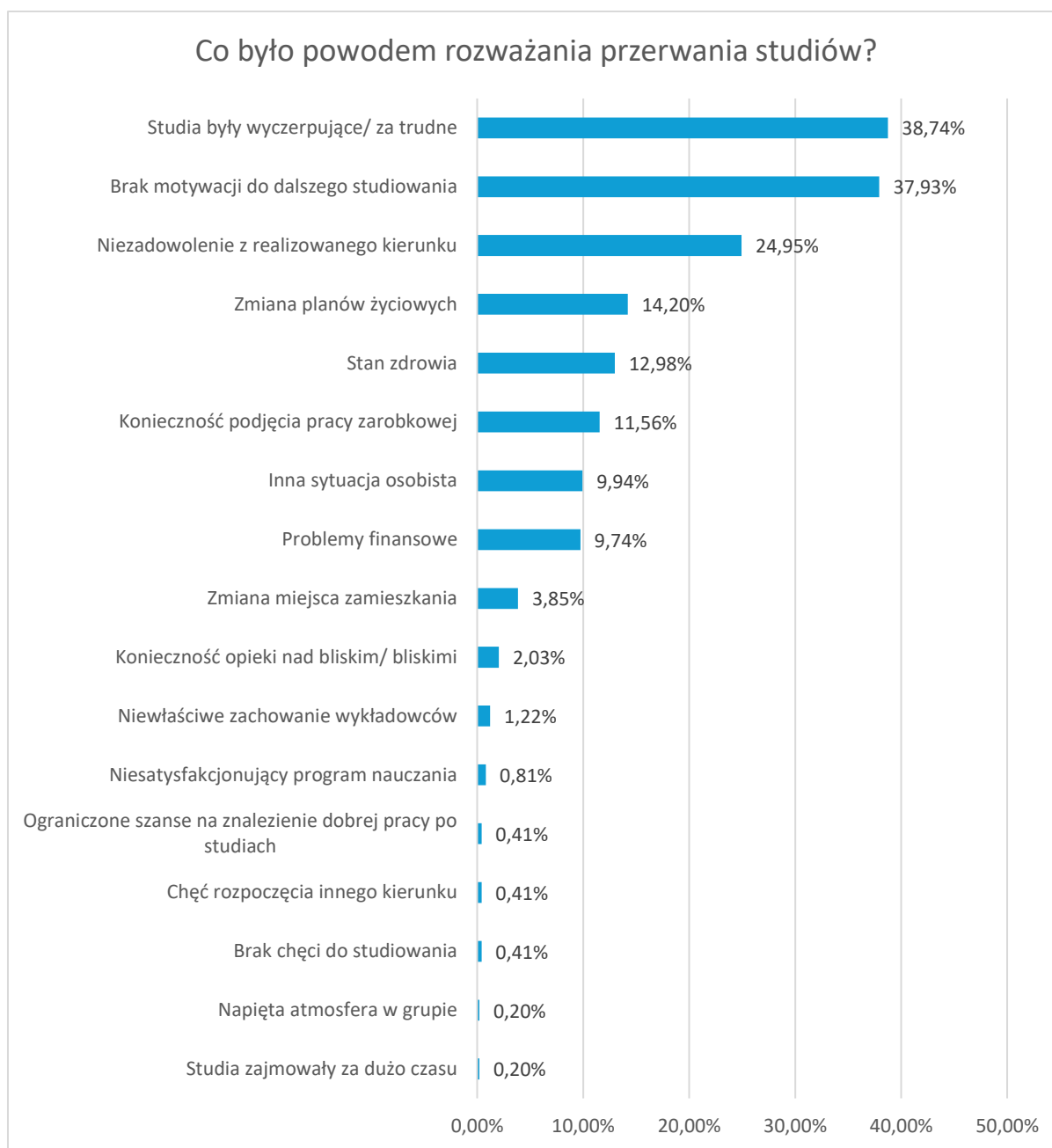
Wykres 12 Rozważanie przerwania studiów w trakcie ich trwania w podziale na tryb studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Wśród osób, które rozważały przerwanie studiów, dominują powody obciążeniowo-motywacyjne: „studia były wyczerpujące/za trudne” – 38,74% oraz „brak motywacji do dalszego studiowania” – 37,93%. Trzecim silnym sygnałem jest niezadowolenie z realizowanego kierunku (24,95%). Dalej pojawiają się okoliczności życiowe: zmiana planów (14,20%), stan zdrowia (12,98%), konieczność podjęcia pracy zarobkowej (11,56%), inna sytuacja osobista (9,94%) i problemy finansowe (9,74%). Powody organizacyjne mają mniejsze znaczenie: zmiana miejsca zamieszkania (3,85%), konieczność opieki nad bliskimi (2,03%).

Wykres 13 Powody rozważania rezygnacji ze studiów

Źródło: opracowanie własne, N=493

W danych widać wyraźne różnice między dziedzinami. W naukach ścisłych i przyrodniczych rozważanie przerwania studiów najczęściej wynika z poczucia nadmiernej trudności (53,66%), a rzadko z braku motywacji (9,76%); w naukach inżynieryjno-technicznych jednocześnie bardzo wysokie są zarówno odsetki wskazań „za trudne” (52,08%), jak i „brak motywacji” (56,25%). W naukach społecznych na pierwszy plan wysuwa się brak motywacji (41,41%) w parze z niezadowoleniem z realizowanego kierunku (31,31%), przy istotnej roli konieczności podjęcia pracy zarobkowej (18,18%). W obszarze medycznym głównym czynnikiem jest

obciążenie i trudność (35,25%), następnie niezadowolenie z kierunku (24,59%) i brak motywacji (23,77%); jednocześnie częściej niż gdzie indziej pojawia się wątek zdrowotny (14,75%). W naukach humanistycznych kluczowe są aspekty motywacyjne (36,78%) oraz czynniki dobrostanu i sytuacji życiowej: stan zdrowia (22,99%) i inne okoliczności osobiste (18,39%); trudność studiów jest tu niżej oceniana (27,59%). Na osobne podkreślenie zasługuje podwyższony wynik „zmiany miejsca zamieszkania” w ścisłych (12,20%) oraz relatywnie wyższe wskazania problemów finansowych w humanistycznych (14,94%) i ścisłych (12,20%).

Tabela 17 Powody rozważania rezygnacji ze studiów w podziale na dziedzinę nauk

	nauki huma- nistyczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Studia były wyczerpujące/ za trudne	27,59%	52,08%	35,25%	27,27%	53,66%
Brak motywacji do dalszego studiowania	36,78%	56,25%	23,77%	41,41%	9,76%
Niezadowolenie z realizowanego kierunku	20,69%	27,08%	24,59%	31,31%	12,20%
Zmiana planów życiowych	11,49%	14,58%	12,30%	21,21%	7,32%
Stan zdrowia	22,99%	11,11%	14,75%	8,08%	4,88%
Konieczność podjęcia pracy zarobkowej	12,64%	8,33%	11,48%	18,18%	4,88%
Inna sytuacja osobista	18,39%	11,11%	8,20%	6,06%	2,44%
Problemy finansowe	14,94%	7,64%	9,84%	7,07%	12,20%
Zmiana miejsca zamieszkania	3,45%	2,08%	4,10%	3,03%	12,20%
Konieczność opieki nad bliskim/ bliskimi	1,15%	0,00%	3,28%	3,03%	4,88%
Niewłaściwe zachowanie wykładowców	0,00%	1,39%	3,28%	0,00%	0,00%
Niesatysfakcjonujący program nauczania	1,15%	0,00%	2,46%	0,00%	0,00%
Brak chęci do studiowania	0,00%	0,69%	0,82%	0,00%	0,00%
Chęć rozpoczęcia innego kierunku	0,00%	0,00%	1,64%	0,00%	0,00%
Ograniczone szanse na znalezienie dobrej pracy po studiach	1,15%	0,00%	0,00%	1,01%	0,00%
Studia zajmowały za dużo czasu	0,00%	0,00%	0,82%	0,00%	0,00%
Napięta atmosfera w grupie	1,15%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=493

Na I stopniu dominują przeciążenie i spadek motywacji: „studia były wyczerpujące/za trudne” (41,48%) i „brak motywacji” (40,51%), przy wyraźnym, choć niższym niezadowoleniu z kierunku (26,37%); częściej niż gdzie indziej pojawia się też „zmiana miejsca zamieszkania” (5,14%). Na II stopniu obraz przesuwa się w stronę presji życiowej: „konieczność podjęcia pracy zarobkowej” (18,66%) i „problemy finansowe” (11,94%) rosną, a „studia były wyczerpujące/za trudne” spada do 30,60%; zauważalne są sygnały relacyjne („niewłaściwe zachowanie wykładowców” – 2,99% i „napięta atmosfera” – 0,75%). W studiach jednolitych kumulują się czynniki obciążeniowo-motywacyjne i programowe: „za trudne” (43,75%), „brak motywacji” (39,58%) oraz „niezadowolenie z realizowanego kierunku” (31,25%), przy jednoczesnym silnym udziale okoliczności osobistych („zmiana planów życiowych” – 18,75% i „stan zdrowia” – 18,75%) oraz presji materialnej („praca zarobkowa” i „problemy finansowe” po 16,67%).

Tabela 18 Powody rozważania rezygnacji ze studiów w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Studia były wyczerpujące/ za trudne	41,48%	30,60%	43,75%
Brak motywacji do dalszego studiowania	40,51%	31,34%	39,58%
Niezadowolenie z realizowanego kierunku	26,37%	19,40%	31,25%
Zmiana planów życiowych	12,86%	15,67%	18,75%
Stan zdrowia	10,93%	15,67%	18,75%
Konieczność podjęcia pracy zarobkowej	7,72%	18,66%	16,67%
Inna sytuacja osobista	10,29%	8,96%	10,42%
Problemy finansowe	7,72%	11,94%	16,67%
Zmiana miejsca zamieszkania	5,14%	1,49%	2,08%
Konieczność opieki nad bliskim/ bliskimi	0,96%	3,73%	4,17%
Niewłaściwe zachowanie wykładowców	0,64%	2,99%	0,00%
Niesatysfakcjonujący program nauczania	0,96%	0,00%	2,08%
Brak chęci do studiowania	0,32%	0,75%	0,00%
Chęć rozpoczęcia innego kierunku	0,64%	0,00%	0,00%
Ograniczone szanse na znalezienie dobrej pracy po studiach	0,00%	0,75%	2,08%
Studia zajmowały za dużo czasu	0,00%	0,75%	0,00%
Napięta atmosfera w grupie	0,00%	0,75%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=493

Analiza wywiadów jakościowych wskazuje, że poczucie trafności wyboru kierunku studiów może opierać się bardziej na zgodności z osobistymi zainteresowaniami, niż na adekwatności do potrzeb rynku pracy. Ma zatem charakter wewnętrzny, osobisty, a nie – zewnętrzny, społeczno-ekonomiczny. Szczególnie, że w większości badani nie podjęli jeszcze pracy

zawodowej i prezentują powierzchowną znajomość regionalnego rynku pracy, więc ich własne przekonania nie zostały jeszcze poddane weryfikacji przez realia rynkowe. Potwierdzają to bardzo zbliżone wyniki dla różnych obszarów nauki otrzymane w badaniu ilościowym, z brakiem wyraźnej dominacji ani kierunków, które wpisują się w trendy rynkowe ani w specyfikę lokalnego rynku pracy.

Niemniej studenci w wywiadach indywidualnych prezentowali postawę zadowolenia z dokonanego wyboru kierunku studiów. Kluczowym czynnikiem składającym się poczucie satysfakcji w tym obszarze jest wysoki udział działań praktycznych w programie studiów. Stanowią one dla studentów jeden z najważniejszych elementów kształcenia. Doceniane są różne formy – ćwiczenia i laboratoria, spotkania ze specjalistami – na uczelni oraz w ramach wyjazdów, regularne praktyki i w środowisku zawodowym i krótkookresowe u potencjalnych pracodawców.

„Ćwiczmy to wszystko na naszym mono Profilowym Centrum Symulacji Medycznej na uczelni. Później idziemy na szpital, więc jesteśmy przygotowani na podstawie takiej symulacji. To też jest fajny sposób na naukę.” (nr 11_Lipiński)

Pozostałe elementy wpływające pozytywnie na opinię studentów wspierają ten praktyczny wymiar nauki. I tak w przypadku kierunków wymagających pracy ze specjalistycznym sprzętem i narzędziami (także cyfrowymi) istotne staje się zaplecze i możliwości techniczne, wyposażenie uczelni.

„Nasza uczelnia też jest bardzo dobrze wyposażona. (...) Także właśnie wyposażenie prosektorium też jest, uważam, konkurencyjne z innymi uczelniami w całej Polsce. Nawet nie wiem, czy bym nie powiedziała, że z najwyższej półki, ponieważ jest nowe.” (nr 8_UJK)

Należy mieć jednak na uwadze, że kwestia wyposażenia nie jest jednakowa dla wszystkich uczelni w regionie. W niektórych istnieją wyraźne braki w tym obszarze. Wymagają one inwestycji, w celu podniesienia jakości kształcenia i konkurencyjności danej placówki.

Nauka przez praktykę pozwala na łatwiejsze i trwalsze przyswajanie wiedzy. Umożliwia testowanie różnych rozwiązań i naukę przez popełnianie błędów w bezpiecznych warunkach. Takie podejście buduje pewność siebie, pozwala studentom utwierdzać się w swoich kompetencjach, co może mieć przełożenie na aktywne poszukiwanie zatrudnienia, w zgodzie z posiadanym wykształceniem. Kluczowe są zatem inwestycje w infrastrukturę techniczno-informatyczną uczelni.

Równie ważne okazuje się budowanie trwałych współprac z instytucjami publicznymi i światem biznesu. Mają one na celu zapoznanie studentów z dedykowanym środowiskiem pracy. Takie działania realizowane są przez praktyki i staże, także w ramach codziennych zajęć wpisanych w program studiów (dotyczy to przede wszystkim kierunków medycznych). Możliwość nauki przez zanurzenie w środowisku pracy jest przez studentów wysoko ceniona.

„Politechnika ma podpisane z wieloma firmami umowy, gdzie również dzięki temu umożliwiają studentom odbycie tych praktyk obowiązkowych. Więc to jest wielki plus.” (nr 7_PŚ)

Mniej znaczącym, choć nadal istotnym czynnikiem wpływającym na zadowolenie z wybranego kierunku studiów są zaangażowanie i kompetencje wykładowców. Aktywność i tzw. prostudencka postawa nauczycieli akademickich pozytywnie przekładają się zainteresowanie i satysfakcję studentów. Dodatkowo doceniane są praktyczne doświadczenie i dorobek naukowy, które uwiarygodniają kompetencje wykładowców i budują prestiż uczelni.

„Jest bardzo wielu wykładowców, którzy przyjeżdżają do nas z innych uczelni. Tacy, którzy już też mają dużo swoich osiągnięć naukowych, także dobrze od takich wykładowców czerpać wiedzę.” (nr 8 UJK)

Dla studentów Politechnik ważny jest także program kształcenia uwzględniający różnorodność ścieżek rozwojowych danego obszaru nauki, a co za tym idzie – rozwoju zawodowego. Pozwala on na zapoznanie się jeszcze na etapie nauki z różnymi aspektami studiowanego zagadnienia i wybrania najodpowiedniejszej dla siebie drogi. Ma jednak swoje mankamenty i obniża możliwość zagłębienia się w poszczególne obszary, co zmusza studentów do podejmowania działań we własnym zakresie.

„Jednak troszeczkę po trochu wiedzieliśmy na przykład, co jest czym, ale żeby coś zaawansowanego wiedzieć, to już niestety musieliśmy ewentualnie na własną rękę, ewentualnie na jakichś konsultacjach, jeśli dany prowadzący udzielał.” (nr 7_Politechnika Świętokrzyska)

Pozostawia ich to z poczuciem niedosytu i koniecznością doszkalania się, aby z sukcesem i pewnością siebie wejść na rynek pracy. W tym kontekście oczekiwane jest budowanie programów studiów, w których priorytetem są zajęcia praktyczne, adekwatne do aktualnych wymogów rynku pracy.

W ujęciu ogólnym studenci mają dobrą opinię o świętokrzyskich uczelniach wyższych. Widzą jednak przestrzeń do poprawy, szczególnie w obszarach, które są dla nich najważniejsze w procesie kształcenia na tym etapie i które bezpośrednio wpływają na poczucie satysfakcji z

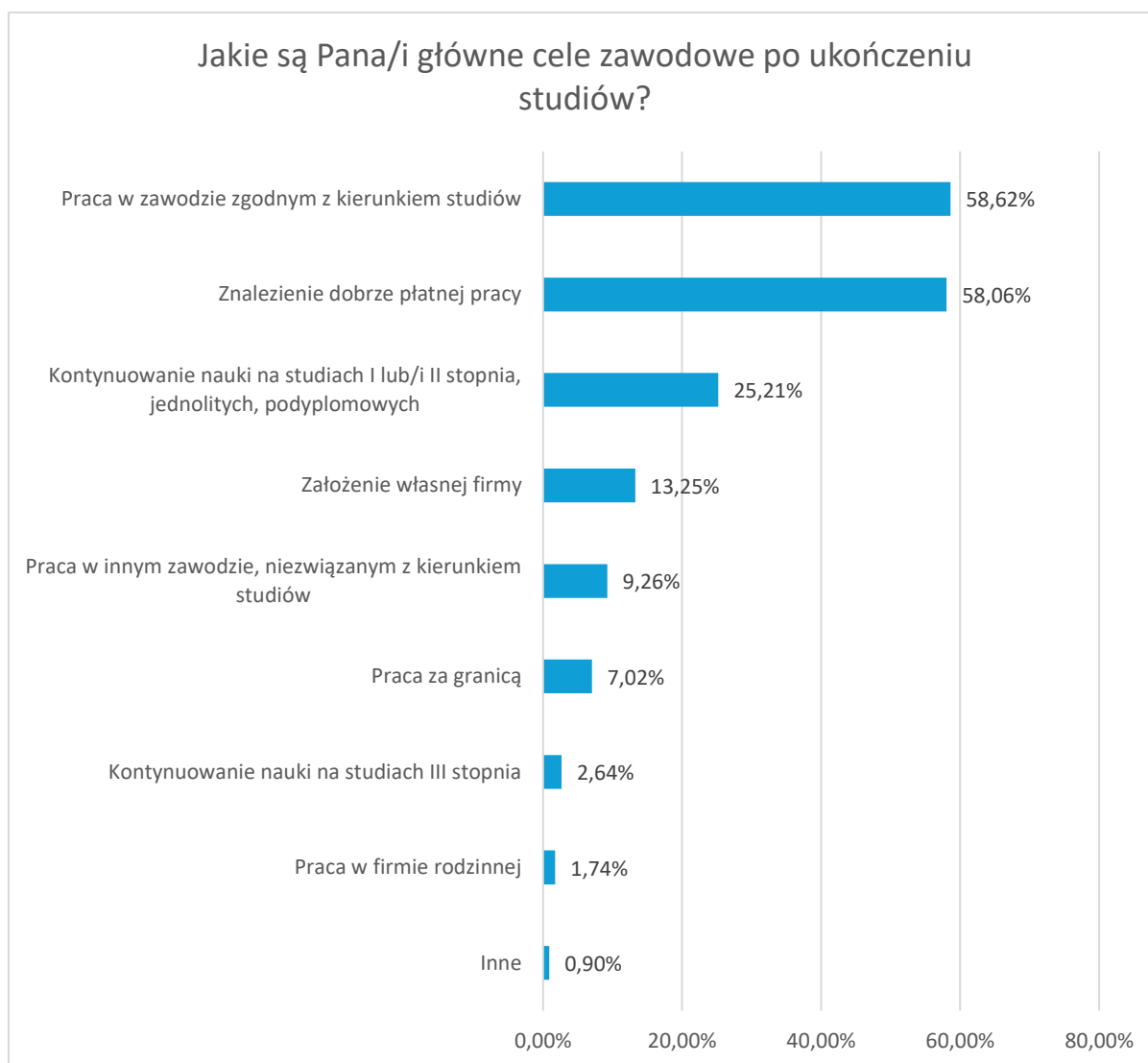
realizowanych studiów. Przygotowanie do wejścia na rynek pracy oparte o działania praktyczne, najlepiej w dedykowanym środowisku zawodowym oraz wspierające to dążenie – dobre zaplecze techniczno-informatyczne – stanowią o jakości danego kierunku kształcenia.

Plany i aspiracje zawodowe

Przygotowanie do realiów rynku pracy

Struktura celów zawodowych po ukończeniu studiów ma wyraźnie pragmatyczny charakter: dwa niemal równorzędne priorytety to podjęcie pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem (58,62%) oraz znalezienie dobrze płatnej pracy (58,06%), co sugeruje jednoczesne dążenie do wykorzystania kwalifikacji i uzyskania satysfakcjonującego wynagrodzenia. Trzecim, istotnym nurtem jest kontynuacja kształcenia na poziomie I/II stopnia i w formie studiów podyplomowych (25,21%), podczas gdy ambicja stricte akademicka w postaci studiów III stopnia pozostaje rzadka (2,64%), co wskazuje na preferencję rozwoju kompetencji praktycznych zamiast ścieżki naukowej. Intencje przedsiębiorcze są umiarkowane (założenie własnej firmy – 13,25%), podobnie jak skłonność do przebranżowienia (praca w innym zawodzie – 9,26%) i mobilność międzynarodowa (praca za granicą – 7,02%); cele związane z kontynuacją tradycji rodzinnej mają marginalne znaczenie (praca w firmie rodzinnej – 1,74%).

Wykres 14 Cele zawodowe po ukończeniu studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W rozkładzie celów zawodowych widać wyraźne profile dziedzin. W naukach medycznych i naukach o zdrowiu dominuje dążenie do pracy zgodnej z kierunkiem (72,85%) przy umiarkowanym znaczeniu wysokiego wynagrodzenia (46,48%) oraz najniższej skłonności do dalszych studiów I/II stopnia i podyplomowych (19,58%); to profil silnie zorientowany na wykorzystanie kwalifikacji w sektorze. Nauki ścisłe i przyrodnicze również akcentują zgodność zawodową (62,35%), ale znacznie rzadziej priorytetyzują „dobrą płacę” (41,18%) i mają najniższą chęć przedsiębiorczą (2,94%), co sugeruje preferencję stabilnych ścieżek etatowych.

W naukach inżyniersko-technicznych wyróżnia się cel finansowy, znalezienie dobrze płatnej pracy osiąga najwyższy poziom 78,61%, przy najniższej spośród dziedzin deklaracji pracy w zawodzie (50,09%); to sygnał, że absolwenci są gotowi na elastyczne dopasowanie roli do

warunków rynkowych. Nauki społeczne łączą dążenie do zgodności zawodowej (58,00%) z aspiracją płacową (54,22%) i największą otwartością na pracę poza kierunkiem (14,00%), co pokazuje szeroki horyzont możliwych karier.

W naukach humanistycznych cele są zbalansowane między zgodnością (53,68%) i wynagrodzeniem (48,48%), przy najwyższej skłonności do dalszego kształcenia w formach I/II stopnia i podyplomowych (34,63%), największym zainteresowaniu studiami III stopnia (5,19%) oraz relatywnie częstszej mobilności zagranicznej (9,52%). Przedsiębiorczość jest najwyższa w medycznych (17,23%) i inżynieryjnych (17,18%), co można odczytywać jako gotowość do samozatrudnienia lub prowadzenia działalności w otoczeniu branżowym.

Wykres 15 Cele zawodowe po ukończeniu studiów w podziale na dziedziny nauk

	nauki huma- nistyczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ścisłe i przyro- dnicze
Praca w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów	53,68%	50,09%	72,85%	58,00%	62,35%
Znalezienie dobrze płatnej pracy	48,48%	78,61%	46,48%	54,22%	41,18%
Kontynuowanie nauki na studiach I lub/i II stopnia, jednolitych, podyplomowych	34,63%	23,77%	19,58%	25,56%	28,82%
Założenie własnej firmy	12,12%	17,18%	17,23%	9,56%	2,94%
Praca w innym zawodzie, niezwiązanym z kierunkiem studiów	8,66%	7,13%	8,36%	14,00%	6,47%
Praca za granicą	9,52%	7,68%	4,18%	8,00%	5,29%
Kontynuowanie nauki na studiach III stopnia	5,19%	1,83%	2,35%	2,89%	1,76%
Praca w firmie rodzinnej	1,30%	0,55%	1,31%	3,78%	1,76%
Inne	1,73%	1,10%	0,78%	0,44%	0,59%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Priorytety po ukończeniu studiów różnicują się wyraźnie między typami kształcenia. Na studiach jednolitych magisterskich dominuje dążenie do pracy zgodnej z kierunkiem (80,85%) przy niższym niż gdzie indziej nacisku na wysokie wynagrodzenie (46,10%) oraz relatywnie silniejszej przedsiębiorczości (21,99%) i największej otwartości na studia III stopnia (6,38%). Na studiach II stopnia równoważą się cele zgodności zawodowej i dobrej płacy (62,42% i 59,75%), natomiast chęć kontynuowania nauki w formach I/II stopnia i podyplomowych jest zdecydowanie najniższa (6,78%), co można interpretować jako orientację na szybkie domknięcie ścieżki edukacyjnej i wejście na rynek; umiarkowanie silna jest tu także przedsiębiorczość (14,78%). Na I stopniu przeważa motyw finansowy (58,80%) przy nieco

mniejszym nacisku na zgodność zawodową (54,29%); wyróżnia się bardzo wysoka gotowość do dalszej edukacji w formach I/II stopnia i podyplomowych (33,74%) co wskazuje na potrzebę modułowych ścieżek rozwoju kompetencji. W tle utrzymują się niższe odsetki pracy w innym zawodzie (9,11–10,27%), pracy za granicą (4,96–7,63%) i pracy w firmie rodzinnej (1,13–4,26%), które nie zmieniają ogólnego obrazu: jednolite studia to przede wszystkim cel zawodowej zgodności, II stopień – szybkie wejście na rynek z dobrą płacą, I stopień – łączenie ambicji zarobkowych z dalszym kształceniem.

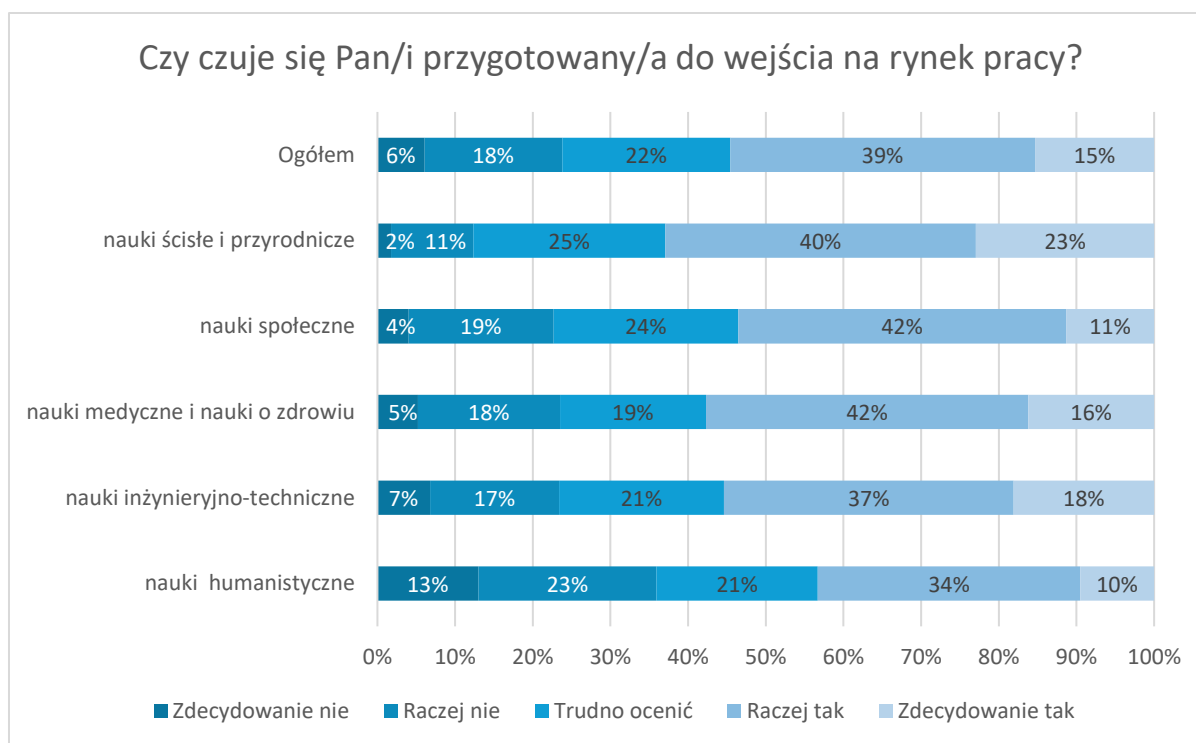
Wykres 16 Cele zawodowe po ukończeniu studiów w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Praca w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów	54,29%	62,42%	80,85%
Znalezienie dobrze płatnej pracy	58,80%	59,75%	46,10%
Kontynuowanie nauki na studiach I lub/i II stopnia, jednolitych, podyplomowych	33,74%	6,78%	19,15%
Założenie własnej firmy	11,54%	14,78%	21,99%
Praca w innym zawodzie, niezwiązanym z kierunkiem studiów	9,11%	10,27%	7,09%
Praca za granicą	7,63%	6,16%	4,96%
Kontynuowanie nauki na studiach III stopnia	1,39%	4,52%	6,38%
Praca w firmie rodzinnej	1,13%	2,46%	4,26%
Inne	0,95%	0,82%	0,71%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Ogólny obraz przygotowania do wejścia na rynek pracy jest umiarkowanie pozytywny: suma odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak” wynosi 54,58%, przy 23,80% „zdecydowanie/raczej nie” i 21,62% odpowiedzi „trudno ocenić”. Między dziedzinami widoczne są różnice. Nauki ścisłe i przyrodnicze wypadają najlepiej: łączna gotowość na poziomie 62,94% (+8,36 p.p. względem ogółu) przy najniższym braku gotowości 12,35% (–11,45 p.p.) i najwyższym odsetku „zdecydowanie tak” 22,94%; jednocześnie to właśnie tu odnotowano największą niepewność (24,71%), co wskazuje na spolaryzowane doświadczenia studentów. Nauki medyczne i nauki o zdrowiu mają również wysoki poziom gotowości, 57,70% (+3,12 p.p.), przy stosunkowo niskiej niepewności (18,80%, najmniej w zestawieniu) i braku gotowości 23,50% (zblizonym do ogółu). Nauki inżynieryjno-techniczne plasują się tuż nad średnią (55,39% gotowości; „zdecydowanie tak” 18,10%), a brak gotowości (23,40%) jest niemal na poziomie ogółu. Nauki społeczne pozostają blisko średniej – 53,55% gotowości przy podwyższonym odsetku „trudno ocenić” (23,78%). Nauki humanistyczne wypadają najbardziej niekorzystnie: łączna gotowość 43,29% (–11,29 p.p. względem ogółu), najwyższy brak gotowości 35,93% (+12,13 p.p.) oraz najniższy udział odpowiedzi „zdecydowanie tak” (9,52%).

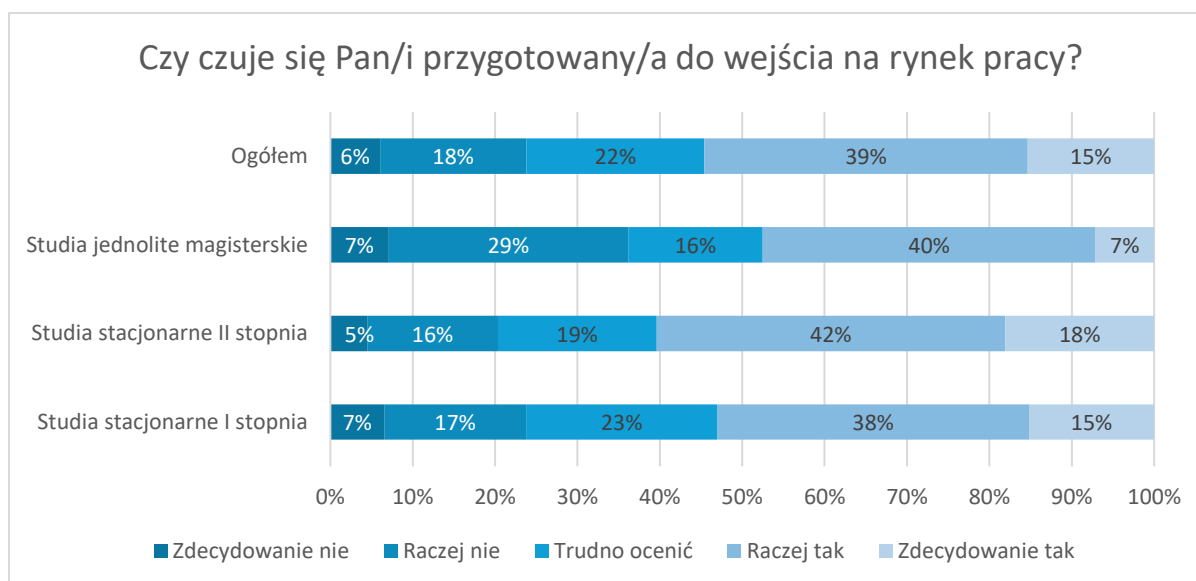
Wykres 17 Gotowość do wejścia na rynek pracy ogółem i w podziale na dziedziny nauk

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W porównaniu typów studiów najwyższe poczucie przygotowania deklarują osoby po studiach stacjonarnych II stopnia: „raczej tak” i „zdecydowanie tak” łącznie 60,37%, przy najniższym poziomie braku gotowości 20,33% oraz umiarkowanej niepewności 19,30%; dodatkowo najwyższy jest tu udział odpowiedzi „zdecydowanie tak” (18,07%). Studia stacjonarne I stopnia dają średni poziom gotowości 52,99%, ale wyróżniają się największą niepewnością („trudno ocenić” – 23,24%). Studia jednolite magisterskie mają najniższą gotowość (47,52%) oraz najwyższy brak gotowości (36,17%); jednocześnie najniższy jest odsetek odpowiedzi „zdecydowanie tak” (7,09%).

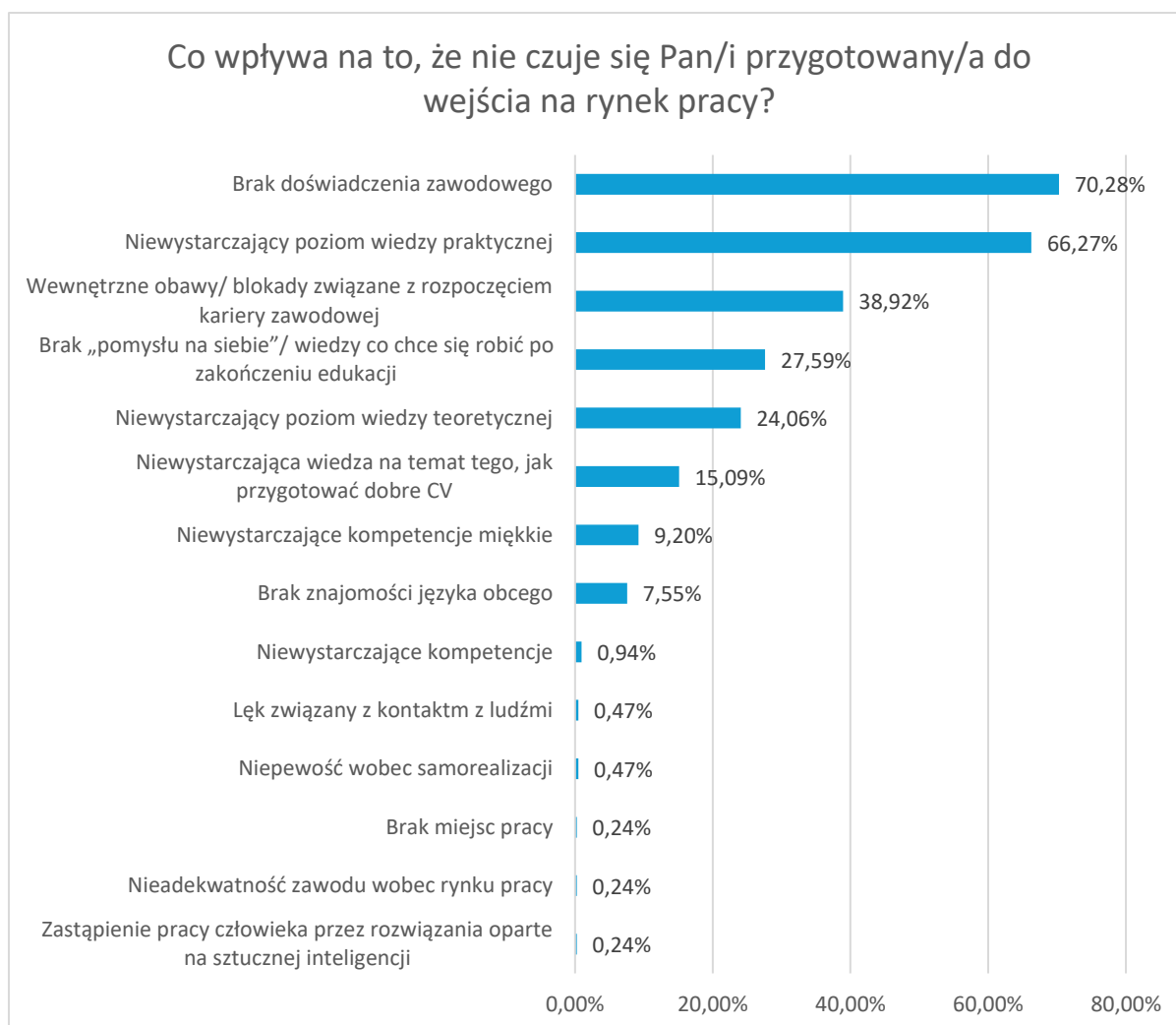
Wykres 18 Gotowość do wejścia na rynek pracy ogółem i w podziale na tryb studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Profil powodów braku przygotowania do wejścia na rynek pracy jest jednoznaczny: brak doświadczenia zawodowego (70,28%) oraz niewystarczający poziom wiedzy praktycznej (66,27%) stanowią rdzeń problemu, wskazując na zbyt małe osadzenie kształcenia w realnych zadaniach i sytuacjach zawodowych. Na drugim planie pojawiają się czynniki psychologiczne i orientacyjne: wewnętrzne obawy/blokady (38,92%) oraz brak „pomysłu na siebie” (27,59%), którym towarzyszy sygnał niedostatków w sferze wiedzy teoretycznej 24,06%. W obszarze kompetencji około-zawodowych odnotowano niewystarczającą wiedzę o przygotowaniu CV (15,09%), kompetencje miękkie (9,20%) oraz brak znajomości języka obcego (7,55%).

Wykres 19 Czynniki wpływające na gotowość wejścia na rynek pracy

Źródło: opracowanie własne, N=424

Najbardziej kluczowe wnioski pokazują wspólny rdzeń problemu w każdej dziedzinie: brak doświadczenia zawodowego i niewystarczający poziom wiedzy praktycznej. Najwyższy odsetek wskazań „brak doświadczenia” występuje w naukach społecznych – 77,45% (przy jednocześnie wysokim deficycie praktyki – 70,59%) oraz w inżynieryjno-technicznych (70,31%) i medycznych (68,89%); najniższy jest w ścisłych i przyrodniczych (52,38%), ale tu z kolei deficyt wiedzy praktycznej osiąga najwyższy poziom (76,19%). W medycznych i naukach o zdrowiu zbieżnie wskazywana jest praktyka (68,89%) oraz doświadczenie (68,89%), a w inżynieryjnych deficyt praktyki wynosi (66,41%). W humanistyce praktyka jest niżej oceniana (55,42%) jednak mocno zaznaczają się czynniki motywacyjno-orientacyjne: wewnętrzne obawy/blokady (40,96%) oraz brak „pomysłu na siebie” (36,14%), a także niedostatki okołorekrutacyjne jak wiedza o przygotowaniu CV (20,48%). W społecznych silny jest również komponent psychologiczny – wewnętrzne obawy (43,14%) – natomiast w inżynieryjnych

obok obaw (38,28%) pojawia się brak „pomysłu na siebie” (33,59%) i relatywnie częstszy deficyt języka obcego (10,94%). W ścisłych, poza największym deficytem praktyki, wyróżnia się niewystarczający poziom wiedzy teoretycznej (38,10%), przy najniższych wartościach wskaźników psychologicznych (obawy – 19,05%) i około-rekrutacyjnych (CV – 4,76%).

Tabela 19 Czynniki wpływające na gotowość wejścia na rynek pracy w podziale na dziedziny nauk

	nauki huma- nistyczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśle i przyro- dnicze
Brak doświadczenia zawodowego	67,47%	70,31%	68,89%	77,45%	52,38%
Niewystarczający poziom wiedzy praktycznej	55,42%	66,41%	68,89%	70,59%	76,19%
Wewnętrzne obawy/ blokady związane z rozpoczęciem kariery zawodowej	40,96%	38,28%	37,78%	43,14%	19,05%
Brak „pomysłu na siebie”/ wiedzy co chce się robić po zakończeniu edukacji	36,14%	33,59%	21,11%	22,55%	9,52%
Niewystarczający poziom wiedzy teoretycznej	20,48%	20,31%	27,78%	25,49%	38,10%
Niewystarczająca wiedza na temat tego, jak przygotować dobre CV	20,48%	17,19%	8,89%	15,69%	4,76%
Niewystarczające kompetencje miękkie	12,05%	11,72%	4,44%	7,84%	9,52%
Brak znajomości języka obcego	6,02%	10,94%	5,56%	6,86%	4,76%
Niewystarczające kompetencje	2,41%	1,56%	0,00%	0,00%	0,00%
Niepewność wobec samorealizacji	2,41%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Lęk związany z kontaktem z ludźmi	0,00%	0,78%	0,00%	0,98%	0,00%
Zastąpienie pracy człowieka przez rozwiązania oparte na sztucznej inteligencji	0,00%	0,78%	0,00%	0,00%	0,00%
Nieadekwatność zawodu wobec rynku pracy	0,00%	0,78%	0,00%	0,00%	0,00%
Brak miejsc pracy	0,00%	0,78%	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=424

W danych widać trzy odrębne profile barier wejścia na rynek pracy. Na studiach stacjonarnych I stopnia źródłem niepewności są przede wszystkim braki czysto aplikacyjne:

brak doświadczenia zawodowego (68,61%) oraz niewystarczający poziom wiedzy praktycznej (68,61%). Na tym tle pojawiają się czynniki orientacyjne i psychologiczne: wewnętrzne obawy/blokady (33,94%) oraz brak „pomysłu na siebie” (26,28%). Charakterystyczne dla tej ścieżki jest relatywnie wysoki sygnał niewystarczającej wiedzy teoretycznej (28,10%) – najwięcej w zestawieniu, co sugeruje, że część studentów ocenia zarówno komponent praktyczny, jak i teoretyczny jako niewystarczająco „domknięty” pod kątem pracy.

Na studiach stacjonarnych II stopnia utrzymuje się przewaga braku doświadczenia (72,73%), ale deficyt wiedzy praktycznej jest niższy niż na pozostałych typach (53,54%). Wyróżnia się za to profil około-rekrutacyjny i językowy: wiedza o przygotowaniu CV (23,23%) oraz brak znajomości języka obcego (14,14%) występują tu najczęściej. Jednocześnie rośnie komponent psychologiczny (wewnętrzne obawy 47,47%) i orientacyjny (brak „pomysłu na siebie” 34,34%), a także pojawia się najwyższa ocena braków w kompetencjach miękkich (13,13%). Ten profil wskazuje, że mimo bardziej zaawansowanego etapu kształcenia część osób potrzebuje wsparcia przed wejściem na rynek pracy – w narzędziach rekrutacyjnych, języku i wzmocnieniu pewności działania.

Na studiach jednolitych magisterskich kumulują się najpoważniejsze deficyty w praktyce (78,43%) i doświadczeniu (74,51%), które są tu najwyższe. Równocześnie najsilniej wybrzmiewają wewnętrzne obawy/blokady (49,02%), przy niższym niż na I i II stopniu odsetku odpowiedzi „brak pomysłu na siebie” (21,57%). Częściej niż na innych ścieżkach wskazywane są również studia III stopnia jako dalszy plan (w innych wynikach), natomiast rzadko wskazywane są kompetencje miękkie (1,96%) czy język obcy (3,92%), co pokazuje, że główny problem absolwenci lokalizują w samej ekspozycji na praktykę i w przełożeniu programu na realne zadania zawodowe.

Tabela 20 Czynniki wpływające na gotowość wejścia na rynek pracy w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Brak doświadczenia zawodowego	68,61%	72,73%	74,51%
Niewystarczający poziom wiedzy praktycznej	68,61%	53,54%	78,43%
Wewnętrzne obawy/ blokady związane z rozpoczęciem kariery zawodowej	33,94%	47,47%	49,02%
Brak „pomysłu na siebie”/ wiedzy co chce się robić po zakończeniu edukacji	26,28%	34,34%	21,57%
Niewystarczający poziom wiedzy teoretycznej	28,10%	14,14%	21,57%
Niewystarczająca wiedza na temat tego, jak przygotować dobre CV	12,41%	23,23%	13,73%
Niewystarczające kompetencje miękkie	9,12%	13,13%	1,96%
Brak znajomości języka obcego	5,84%	14,14%	3,92%

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Niewystarczające kompetencje	0,36%	3,03%	0,00%
Niepełność wobec samorealizacji	0,36%	1,01%	0,00%
Lęk związany z kontaktem z ludźmi	0,36%	1,01%	0,00%
Zastąpienie pracy człowieka przez rozwiązania oparte na sztucznej inteligencji	0,36%	0,00%	0,00%
Nieadekwatność zawodu wobec rynku pracy	0,36%	0,00%	0,00%
Brak miejsc pracy	0,36%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=424

Podobnie jak w badaniu ilościowym, studenci w wywiadach indywidualnych najczęściej czuli się wystarczająco przygotowani do wejścia na rynek pracy. Choć częściowo samodzielna ocena stanowiła dla nich wyzwanie. Poczucie gotowości budowane jest przede wszystkim w oparciu o doświadczenie. Zatem ponownie praktyczne elementy programu kształcenia stają się wiodące w budowaniu kompetencji przyszłych kadr województwa świętokrzyskiego. Priorytetyzacja działań praktycznych na uczelniach pozytywnie wpływa na budowanie pewności siebie wśród studentów. Ważne są praktyki oraz staże u pracodawców, jednak nadrzędną rolę mają codzienne działania realizowane w ramach zajęć. Wtedy odbywa się testowanie, są odpowiednie warunki do zadawania pytań i popełniania błędów, a ćwiczenia mogą być wielokrotnie powtarzane.

„Moim zdaniem tak, ponieważ mamy do czynienia z urządzeniami, maszynami oraz technologiami, które są w pewnym sensie standardem w przemyśle. Więc wydaje mi się, że po przejściu z uczelni do przykładowo hali produkcyjnej bądź biura konstruktorskiego raczej niewiele rzeczy jest w stanie mnie zaskoczyć.” (nr 1_PŚ)

„To są te Monoprofilowe Centra Symulacji [Medycznej]. U nas jest o tyle fajnie, że wykładowca może się z nami porozumieć przez fantom i ćwiczy to w nas rozwijanie komunikacji. Więc my już jesteśmy w stanie idąc na szpital wiedzieć jak porozmawiać z pacjentem, jakie rzeczy go zapytać.” (nr 11_Lipiński)

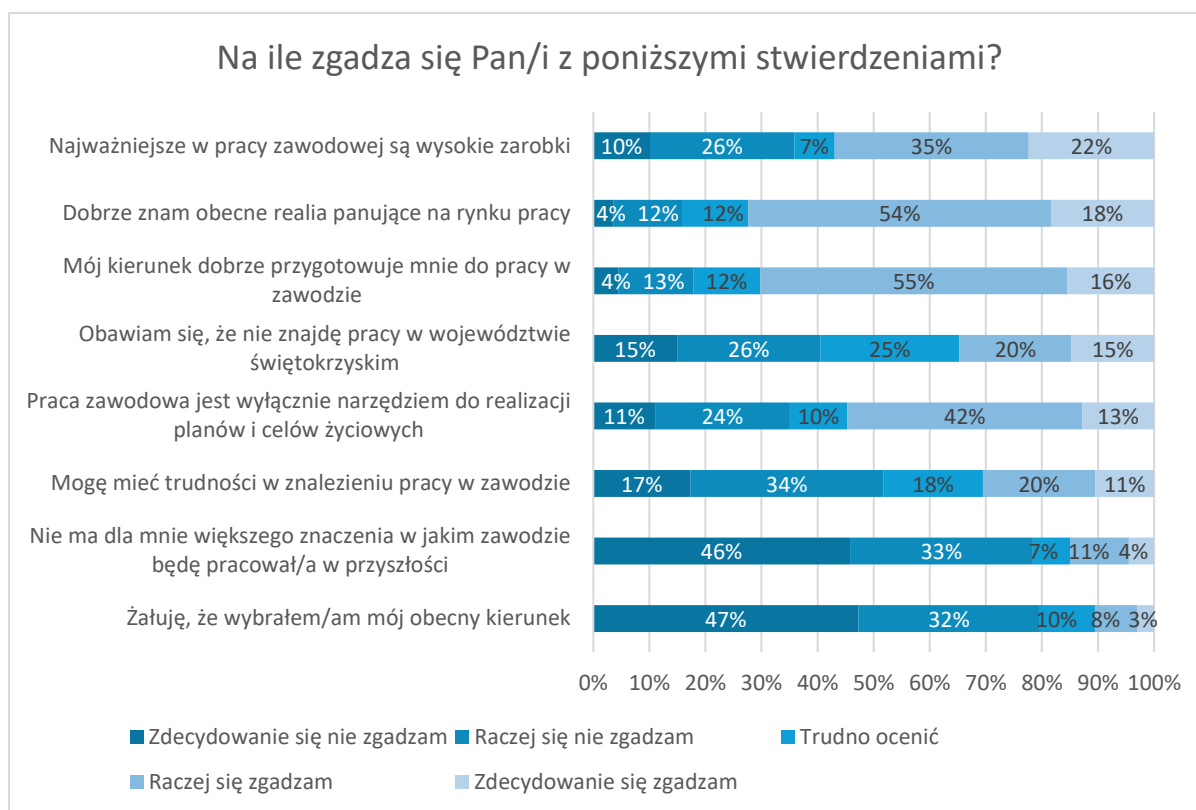
Rola zajęć teoretycznych jest znacznie rzadziej ceniona. Jej wartość dostrzegana jest przede wszystkim przez studentów kierunków, na których zasoby wiedzy teoretycznej są niezbędne do prowadzenia przyszłej praktyki zawodowej. Wówczas efektywność przygotowania do wykonywania zawodu postrzegana jest przez wyniki z egzaminów. Im lepsze wyniki, tym wyższe poczucie dobrego przygotowania do wejścia na rynek pracy.

„Patrząc nawet na wyniki z LEKu, czyli egzaminu końcowego na tych studiach, no to UJK wypada dobrze na arenie innych uczelni w Polsce, więc myślę, że do samego egzaminu bardzo dobrze przygotowuje.” (nr 8_UJK)

Oprócz zdobywania i opanowywania wiedzy praktycznej i teoretycznej, studenci w procesie kształcenia rozwijają także kompetencje miękkie. Uczelniana codzienność wspiera naukę efektywnej komunikacji, systematyczności, samodzielności w podejmowaniu i podtrzymywaniu aktywności zawodowej.

W badaniu ilościowym obraz postaw studentów wobec przyszłej pracy jest spójny: dominuje satysfakcja z wyboru i orientacja na konkretny zawód. Z stwierdzeniem „żałuję, że wybrałem/am mój obecny kierunek” nie zgadza się łącznie 79,62% (47,28% „zdecydowanie” i 32,34% „raczej”), a z twierdzeniem o braku znaczenia przyszłego zawodu nie zgadza się 78,38% (45,76% i 32,62%). Jednocześnie większość deklaruje przygotowanie i świadomość rynku: „mój kierunek dobrze przygotowuje mnie do pracy w zawodzie” – 70,24% zgody (54,74% „raczej”, 15,50% „zdecydowanie”), a „dobrze znam obecne realia rynku pracy” – 72,37% zgody (54,01% i 18,36%). Na tle tych ocen pojawia się jednak umiarkowany sygnał ostrożności: 30,54% przewiduje trudności ze znalezieniem pracy w zawodzie (20,04% „raczej”, 10,50% „zdecydowanie”), a w odniesieniu do województwa świętokrzyskiego układ odpowiedzi jest bardziej zrównoważony – 34,75% zgody przy 40,54% negacji i najwyższym odsetku „trudno ocenić” (24,71%), co wskazuje na niejednoznaczne postrzeganie lokalnego rynku.

Tabela 21 Opinie odnośnie rynku pracy

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Najsilniejsze różnice między dziedzinami dotyczą poczucia przygotowania kierunkowego i nastawień wobec pracy. W naukach ścisłych i przyrodniczych najwyższe są oceny, że kierunek dobrze przygotowuje do zawodu – 27,65% „zdecydowanie się zgadzam” i 57,06% „raczej” (łącznie 84,71%), przy najniższym sprzeciwie (6,47%). Podobnie wysokie, choć niższe, wyniki notują nauki medyczne i o zdrowiu (20,37% + 49,87% = 70,24%) oraz inżynierijno-techniczne (8,41% + 61,61% = 70,02%). W humanistyce zgoda jest wyraźna, ale słabsza (15,15% + 50,65% = 65,80%) i to tu częściej pojawia się krytyka (23,37% „raczej/zdecydowanie się nie zgadzam”). Znajomość realiów rynku pracy najsilniej deklarują ściste (16,47% „zdecydowanie” + 67,06% „raczej” = 83,53%) i medyczne (74,94%), najrzadziej humanistyka, gdzie częściej występuje stanowcza negacja (10,82% „zdecydowanie się nie zgadzam”).

W nastawieniach wobec pracy wyróżnia się profil inżynierski: 77,69% zgody, że „najważniejsze są wysokie zarobki” (36,01% „zdecydowanie”), a także 71,84% zgody, że „praca jest narzędziem realizacji celów życiowych”. Najśłabsze przywiązanie do tezy płacowej mają kierunki medyczne (41,52% zgody) przy jednoczesnej większej niezgodzie (50,13%), co koresponduje z silnym ukierunkowaniem na konkretny zawód: medyczne najczęściej odrzucają twierdzenie, że „nie ma znaczenia, w jakim zawodzie będę pracować” – 86,42% niezgody (59,53% „zdecydowanie”). W kwestii obaw o znalezienie pracy w zawodzie najmniej

pesymistyczne są kierunki ścisłe – 77,65% niezgody i tylko 14,12% zgody – a najbardziej ostrożna humanistyka, z wysokim udziałem „trudno ocenić” – 22,08% i zbliżonym poziomem zgody (40,70%) oraz niezgody (37,23%). W odniesieniu do zatrudnienia w województwie świętokrzyskim największa niepewność dotyczy inżynieryjnych (42,60% „trudno ocenić”), podczas gdy ścisłe najczęściej temu obawiają się przeciwstawiają (62,94% niezgody). Satysfakcja z wyboru kierunku jest wysoka we wszystkich dziedzinach, najsilniejsza w ścisłych (58,24% „zdecydowanie się nie zgadzam, że żałuję” + 27,06% „raczej” = 85,30% niezgody), a najniższa w humanistyce (75,76% niezgody), co wskazuje na najbardziej stabilny obraz decyzji edukacyjnej w kierunkach ścisłych.

Tabela 22 Opinie odnośnie rynku pracy w podziale na dziedziny nauk

		nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśle i przyro- dnicze
Mój kierunek dobrze przygotowuje mnie do pracy w zawodzie	Zdecydowanie się zgadzam	15,15%	8,41%	20,37%	15,56%	27,65%
	Raczej się zgadzam	50,65%	61,61%	49,87%	51,78%	57,06%
	Raczej się nie zgadzam	16,88%	12,98%	15,14%	14,22%	3,53%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	6,49%	5,30%	3,66%	3,56%	2,94%
	Trudno ocenić	10,82%	11,70%	10,97%	14,89%	8,82%
Dobrze znam obecne realia panujące na ryнку pracy	Zdecydowanie się zgadzam	19,48%	19,56%	20,89%	14,89%	16,47%
	Raczej się zgadzam	45,89%	52,29%	54,05%	55,33%	67,06%
	Raczej się nie zgadzam	12,12%	12,43%	11,49%	14,67%	7,65%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	10,82%	3,11%	2,61%	2,00%	1,18%
	Trudno ocenić	11,69%	12,61%	10,97%	13,11%	7,65%
Praca zawodowa jest wyłącznie narzędziem do realizacji planów i celów życiowych	Zdecydowanie się zgadzam	11,26%	15,90%	11,49%	9,56%	16,47%
	Raczej się zgadzam	32,03%	55,94%	32,11%	40,00%	37,06%
	Raczej się nie zgadzam	22,94%	16,45%	33,68%	23,33%	30,00%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	13,85%	4,02%	13,32%	16,67%	9,41%

		nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśle i przyro- dnicze
Nie ma dla mnie większego znaczenia w jakim zawodzie będę pracował/a w przyszłości	Trudno ocenić	19,91%	7,68%	9,40%	10,44%	7,06%
	Zdecydowanie się zgadzam	6,49%	3,84%	2,09%	6,22%	4,71%
	Raczej się zgadzam	9,96%	13,89%	6,53%	10,00%	10,59%
	Raczej się nie zgadzam	20,35%	44,97%	26,89%	28,89%	32,35%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	50,65%	31,81%	59,53%	48,22%	46,47%
Najważniejsze w pracy zawodowej są wysokie zarobki	Trudno ocenić	12,55%	5,48%	4,96%	6,67%	5,88%
	Zdecydowanie się zgadzam	22,51%	36,01%	11,75%	15,56%	20,00%
	Raczej się zgadzam	28,57%	41,68%	29,77%	32,22%	37,65%
	Raczej się nie zgadzam	30,74%	14,08%	33,16%	29,78%	28,82%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	8,23%	3,66%	16,97%	14,00%	7,65%
Mogę mieć trudności w znalezieniu pracy w zawodzie	Trudno ocenić	9,96%	4,57%	8,36%	8,44%	5,88%
	Zdecydowanie się zgadzam	17,32%	10,24%	9,66%	9,78%	5,88%
	Raczej się zgadzam	23,38%	23,03%	18,80%	20,22%	8,24%
	Raczej się nie zgadzam	25,11%	36,01%	32,64%	37,11%	39,41%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	12,12%	8,96%	25,07%	15,56%	38,24%
Obawiam się, że nie znajdę pracy w województwie świętokrzyskim	Trudno ocenić	22,08%	21,76%	13,84%	17,33%	8,24%
	Zdecydowanie się zgadzam	21,65%	13,53%	14,88%	13,78%	11,18%
	Raczej się zgadzam	18,61%	19,56%	20,10%	23,33%	14,71%
	Raczej się nie zgadzam	25,54%	18,10%	26,63%	30,89%	32,94%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	11,26%	6,22%	22,72%	15,33%	30,00%
	Trudno ocenić	22,94%	42,60%	15,67%	16,67%	11,18%

		nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśle i przyro- dnicze
Żałuję, że wybrałem/am mój obecny kierunek	Zdecydowanie się zgadzam	3,46%	1,65%	3,39%	4,44%	1,76%
	Raczej się zgadzam	7,36%	9,14%	7,31%	6,22%	7,06%
	Raczej się nie zgadzam	23,38%	35,83%	34,20%	33,11%	27,06%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	52,38%	43,69%	48,04%	44,22%	58,24%
	Trudno ocenić	13,42%	9,69%	7,05%	12,00%	5,88%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W porównaniu typów studiów najsilniejsze poczucie przygotowania i znajomości rynku deklarują osoby po II stopniu – „mój kierunek dobrze przygotowuje...”: łącznie 75,97% zgody (17,86% „zdecydowanie”, 58,11% „raczej”), a „dobrze znam realia rynku pracy”: 76,99% zgody (21,97% i 55,03%). I stopień również wysoko ocenia przygotowanie (70,34%), ale częściej wskazuje stwierdzenie, że praca jest wyłącznie narzędziem do realizacji celów (58,97% zgody) oraz najmocniej akcentuje wysokie zarobki (60,01% zgody), co pokazuje bardziej instrumentalne nastawienie. Studia jednolite magisterskie wyraźnie odstają pod względem ocen przygotowania (49,65% zgody) i częściej kwestionują instrumentalny wymiar pracy (52,48% niezgody wobec tezy o „narzędziu”), za to najmocniej podkreślają znaczenie konkretnego zawodu – 90,78% niezgody na stwierdzenie, że „nie ma większego znaczenia, w jakim zawodzie będę pracować”.

W ocenie perspektyw zatrudnienia w zawodzie I stopień jest najbardziej optymistyczny – 55,25% niezgody na trudności, przy 27,84% zgody, podczas gdy II stopień i jednolite są bardziej ostrożne (zgoda 35,53% i 35,46%, niezgoda 45,38% i 45,39%). W kontekście obaw o pracę w województwie świętokrzyskim jednolite mają jednocześnie najwyższą zgodę (40,43%) i najwyższą niezgodę (44,68%), przy najniższym „trudno ocenić” (14,89%), co wskazuje na spolaryzowane postawy; II stopień częściej pozostaje niepewny (27,31%). Satysfakcja z wyboru kierunku jest wysoka we wszystkich ścieżkach, najsilniejsza na jednolitych – 83,69% niezgody na stwierdzenie „żałuję, że wybrałem/am kierunek” – przy porównywalnie wysokich wynikach na I (79,45%) i II stopniu (78,85%).

Tabela 23 Opinie odnośnie rynku pracy w podziale na tryb studiów

		Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Mój kierunek dobrze przygotowuje mnie do pracy w zawodzie	Zdecydowanie się zgadzam	15,09%	17,86%	10,64%
	Raczej się zgadzam	55,25%	58,11%	39,01%
	Raczej się nie zgadzam	11,62%	11,29%	34,75%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	5,29%	2,67%	3,55%
	Trudno ocenić	12,75%	10,06%	12,06%
Dobrze znam obecne realia panujące na rynku pracy	Zdecydowanie się zgadzam	17,17%	21,97%	15,60%
	Raczej się zgadzam	54,03%	55,03%	50,35%
	Raczej się nie zgadzam	12,23%	10,68%	18,44%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	4,16%	1,85%	4,26%
	Trudno ocenić	12,40%	10,47%	11,35%
Praca zawodowa jest wyłącznie narzędziem do realizacji planów i celów życiowych	Zdecydowanie się zgadzam	13,96%	12,73%	3,55%
	Raczej się zgadzam	45,01%	36,34%	35,46%
	Raczej się nie zgadzam	21,25%	28,13%	32,62%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	8,67%	13,96%	19,86%
	Trudno ocenić	11,10%	8,83%	8,51%
Nie ma dla mnie większego znaczenia w jakim zawodzie będę pracował/a w przyszłości	Zdecydowanie się zgadzam	4,08%	6,16%	2,13%
	Raczej się zgadzam	11,19%	11,09%	2,84%
	Raczej się nie zgadzam	34,95%	31,42%	17,73%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	43,19%	43,94%	73,05%
	Trudno ocenić	6,59%	7,39%	4,26%
Najważniejsze w pracy zawodowej są wysokie zarobki	Zdecydowanie się zgadzam	22,46%	26,08%	8,51%
	Raczej się zgadzam	37,55%	28,95%	30,50%
	Raczej się nie zgadzam	25,24%	25,67%	29,79%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	7,55%	12,32%	23,40%
	Trudno ocenić	7,20%	6,98%	7,80%
Mogę mieć trudności w znalezieniu pracy w zawodzie	Zdecydowanie się zgadzam	9,19%	13,35%	11,35%
	Raczej się zgadzam	18,65%	22,18%	24,11%
	Raczej się nie zgadzam	36,69%	31,01%	28,37%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	18,56%	14,37%	17,02%
	Trudno ocenić	16,91%	19,10%	19,15%
Obawiam się, że nie znajdę pracy w województwie świętokrzyskim	Zdecydowanie się zgadzam	13,70%	16,02%	18,44%
	Raczej się zgadzam	19,51%	20,74%	21,99%
	Raczej się nie zgadzam	25,85%	23,82%	29,08%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	16,13%	12,11%	15,60%
	Trudno ocenić	24,80%	27,31%	14,89%
	Zdecydowanie się zgadzam	3,30%	2,67%	1,42%
	Raczej się zgadzam	8,07%	6,78%	6,38%

		Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Źałuję, że wybrałem/am mój obecny kierunek	Raczej się nie zgadzam	30,53%	35,73%	35,46%
	Zdecydowanie się nie zgadzam	48,92%	43,12%	48,23%
	Trudno ocenić	9,19%	11,70%	8,51%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Studenci w wywiadach indywidualnych proponowali działania wspierające budowanie ich kompetencji na rynku pracy. Osoby kształcące się w kierunkach inżynieryjno-technicznych wskazywały na potrzebę poszerzania współpracy uczelni z przedsiębiorcami. Celem jest m.in. budowanie oferty stażowej, uwzględniającej także studentów pierwszych lat, którzy nie posiadają jeszcze doświadczenia zawodowego. Również partnerstwa realizowane przez spotkania, wykłady gościnne i inne inicjatywy, znacząco wsparłyby poznanie branż potencjalnego zatrudniania. Wczesne wdrażanie w środowisko branżowe widziane jest przez studentów nauk technicznych jako efektywne działanie na rzecz tworzenia wykwalifikowanych kadr. Buduje także znajomość rynku pracy, jego specyfiki i pozwala na wczesne rozpoznanie właściwych dla danej osoby ścieżek rozwoju. Umożliwia weryfikację potrzebnej wiedzy teoretycznej i praktycznej jeszcze przed podjęciem stałego zatrudnienia, jednocześnie dając możliwość uzupełnienia braków we własnym zakresie. Patrząc na młodych dorosłych jak na grupę defaworyzowaną na rynku pracy, takie podejście może znacząco podnieść jej konkurencyjność.

„Tak naprawdę osobiście uważam, że muszą wiedzieć mniej-więcej, jakie wymagania są w danych firmach oraz ogólnie w branży technologicznej, technicznej automatyki i robotyki (...) dużo firm robi takie rzeczy, na przykład korzysta z tych programów różnych, jeśli chodzi o modelowanie czy też konstruowanie, czy też programowanie IT.” (nr 7_PŚ)

Potrzebę podejmowania i rozwijania współprac dostrzegli także studenci nauk stosowanych. Kładli akcent na prezentowanie innowacji branżowych oraz uzupełnianie wiedzy poprzez bezpośrednie spotkania z przedstawicielem danego zawodu czy specjalizacji.

Wiedza na temat rynku pracy

Studenci uczelni świętokrzyskich wykazywali powierzchowną znajomość regionalnego rynku pracy. Swoją wiedzę opierali głównie na doświadczeniach znajomych bądź na ofertach pracy, z którymi się zetknęli.

„Myślę, że ogólnie też jest bardzo dużo miejsc pracy, czy to w różnych sklepach, czy w urzędach. No czasami mi się wyświetlają gdzieś jakieś

ogłoszenia w aplikacjach, na jakiś forach społecznościowych. Czasami się wyświetlają jakieś oferty pracy, więc myślę, że jeśli chodzi o rynek pracy pod względem innych zawodów, myślę, że też jest bogaty.” (nr 8_UJK)

Oba te źródła nie stanowią jednak wiarygodnej podstawy do opisanie realiów, mogą stanowić jedynie wycinek rzeczywistości. W cyfrowym świecie wyświetlane informacje są personalizowane, działają wg określonych algorytmów, co nie pozwala uznać ich za miarodajne. W dzisiejszych czasach zdobywana wiedza powinna być weryfikowana, opierana na zaufanych źródłach i uwzględniająca różne perspektywy. Świętokrzyscy studenci nie prezentują takiego podejścia. Część z nich otwarcie przyznała, że nie jest zorientowana w realiach rynku pracy.

„Tutaj muszę przyznać, że nie znam za bardzo realiów rynku pracy, więc równie ciężko mi powiedzieć cokolwiek na temat oczekiwań finansowych.”

(Nr 1 Politechnika Świętokrzyska)

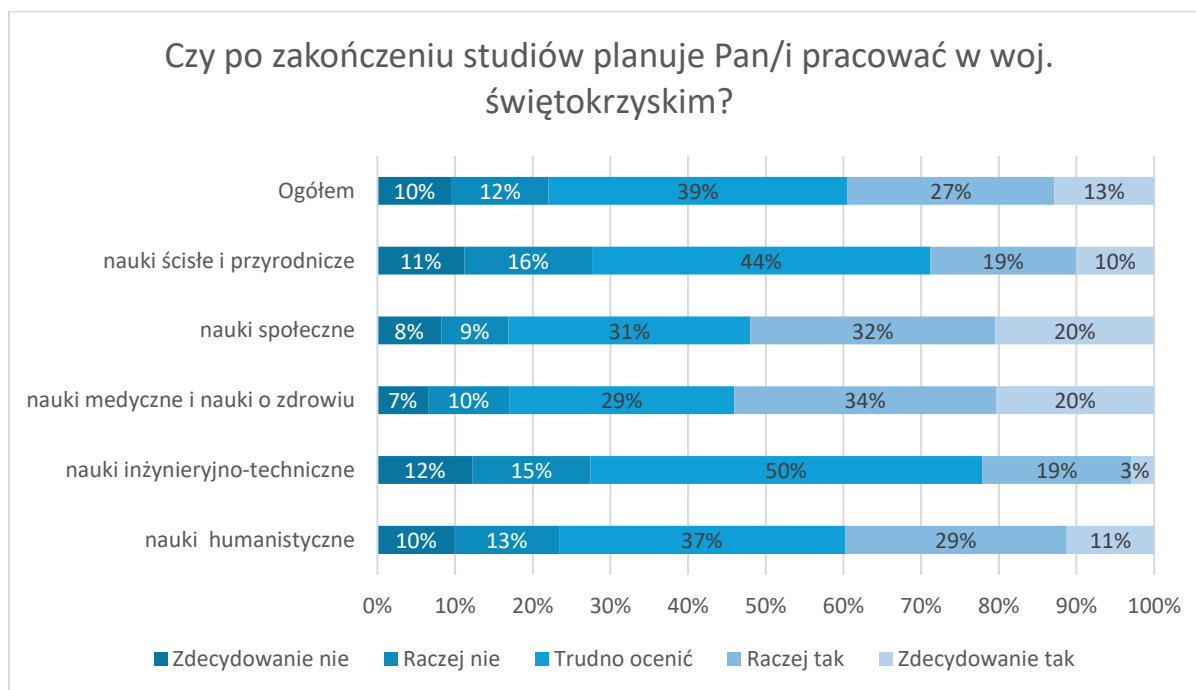
Co więcej, osoby kształcące się na I roku studiów magisterskich (bądź na IV roku jednolitych) uważały, że jest to jeszcze zbyt wcześnie by interesować się tym tematem. Największą wiedzę wykazywały się osoby już aktywne na rynku pracy bądź inaczej udzielające się zawodowo. To, co zwraca uwagę większej liczby badanych, to trudność wejścia na rynek pracy. Często oferty kierowane są do osób z minimum dwuletnim doświadczeniem. W tym kontekście nabywanie umiejętności praktycznych, podejmowanie działań wolontariackich, działanie w kołach naukowych, realizacja staży stają się kluczowe do budowania konkurencyjności młodych kadr.

Zjawisko migracji zarobkowej- wiązanie przyszłości zawodowej z regionem

Badani zostali zapytani o plany na pracę w województwie świętokrzyskim po studiach. W ujęciu ogółem dominuje stan niepewności: odpowiedź „Trudno ocenić” wybiera 38,52%, podczas gdy 39,47% deklaruje chęć pozostania („Raczej tak” 26,61% i „Zdecydowanie tak” 12,86%), a 22,01% skłania się ku wyjazdowi („Raczej nie” 12,41% i „Zdecydowanie nie” 9,60%). Najsilniejszy potencjał zatrzymania dotyczy kierunków medycznych i nauk o zdrowiu, gdzie 54,05% wskazuje decyzję proregionalną („Raczej tak” 33,68% i „Zdecydowanie tak” 20,37%), przy najniższym odsetku postaw negatywnych 16,97% („Raczej nie” 10,44% i „Zdecydowanie nie” 6,53%). Bardzo zbliżony, wysoki poziom gotowości do pracy w regionie obserwowany jest w naukach społecznych: 52,00% odpowiedzi pozytywnych („Raczej tak” 31,56% i „Zdecydowanie tak” 20,44%), przy najniższej w porównywanych grupach skłonności do wyjazdu 16,89%. W naukach humanistycznych układ deklaracji jest bardziej rozproszony: 39,83% postaw proregionalnych („Raczej tak” 28,57% i „Zdecydowanie tak” 11,26%), 23,38% negatywnych („Raczej nie” 13,42% i „Zdecydowanie nie” 9,96%) oraz aż 36,80% wskazań „Trudno ocenić”.

W inżynierijno-technicznych odsetek niepewnych sięga 50,46%, a skłonność do pracy w regionie jest najniższa w całym zestawieniu (22,13% „Raczej/Zdecydowanie tak”, z czego jedynie 2,93% „Zdecydowanie tak”), przy stosunkowo wysokich deklaracjach wyjazdu 27,42% („Raczej nie” 15,17% i „Zdecydowanie nie” 12,25%). Analogiczny obraz – choć nieco łagodniejszy – występuje w naukach ścisłych i przyrodniczych, gdzie niepewność wynosi 43,53%, a odsetek decyzji proregionalnych to 28,82% („Raczej tak” 18,82% i „Zdecydowanie tak” 10,00%), przy 27,65% odpowiedzi negatywnych („Raczej nie” 16,47% i „Zdecydowanie nie” 11,18%).

Wykres 20 Plany na pracę w województwie świętokrzyskim po studiach ogółem i w podziale na dziedziny nauk

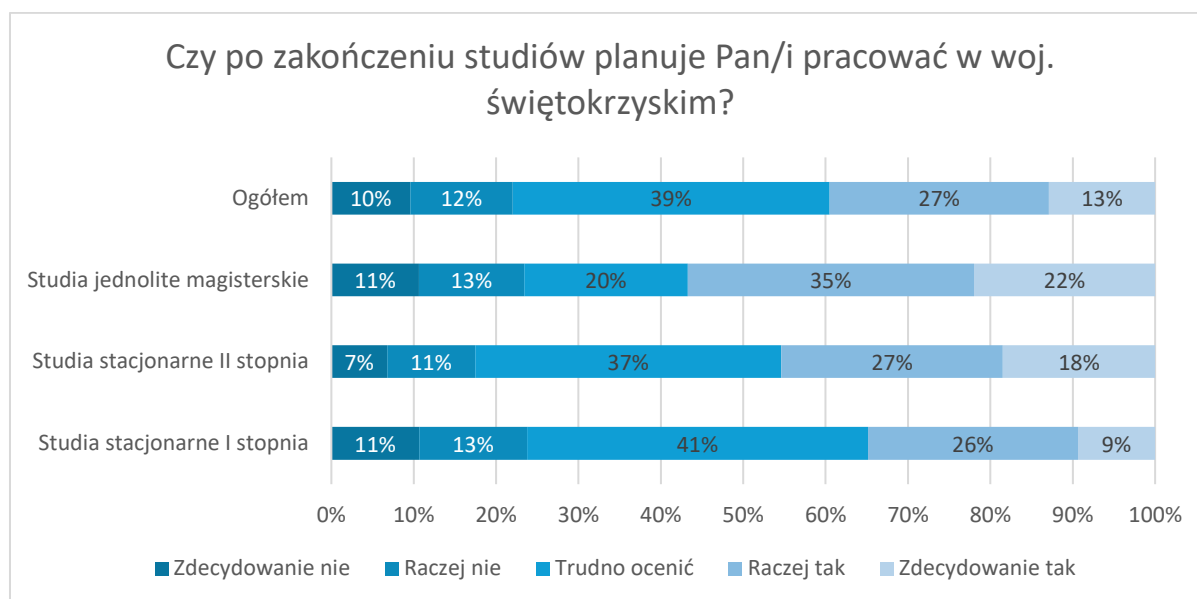

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W podziale na tryb i poziom kształcenia wyraźnie widać wzrost gotowości do pozostania w regionie wraz z bardziej zaawansowanym etapem studiów. Najsilniejsze deklaracje proregionalne pojawiają się na studiach jednolitych magisterskich: 56,74% wskazuje „Raczej tak” (34,75%) lub „Zdecydowanie tak” (21,99%), przy najniższej niepewności 19,86%. Studia II stopnia również wyróżniają się pozytywnym bilansem (45,38% „Raczej/Zdecydowanie tak”) oraz relatywnie niskim poziomem postaw negatywnych 17,46% („Raczej nie” 10,68% i „Zdecydowanie nie” 6,78%) i umiarkowaną niepewnością 37,17%. Najśłabsze wyniki dotyczą studiów stacjonarnych I stopnia: tylko 34,87% deklaracji „Raczej/Zdecydowanie tak”, najwyższa niepewność 41,37% oraz największy odsetek postaw negatywnych 23,77% („Raczej nie” 13,10% i „Zdecydowanie nie” 10,67%). Na tle ogółu (26,60% „Raczej tak”, 12,90% „Zdecydowanie tak”, 38,50% „Trudno ocenić”) studia jednolite generują ponadprzeciętną skłonność do pozostania i najmniej wahań, studia II stopnia – umiarkowaną przewagę postaw

pozytywnych przy ograniczonych „zdecydowanie nie”, a studia I stopnia – największą niepewnością.

Wykres 21 Plany na pracę w województwie świętokrzyskim po studiach ogółem i w podziale na dziedziny nauk

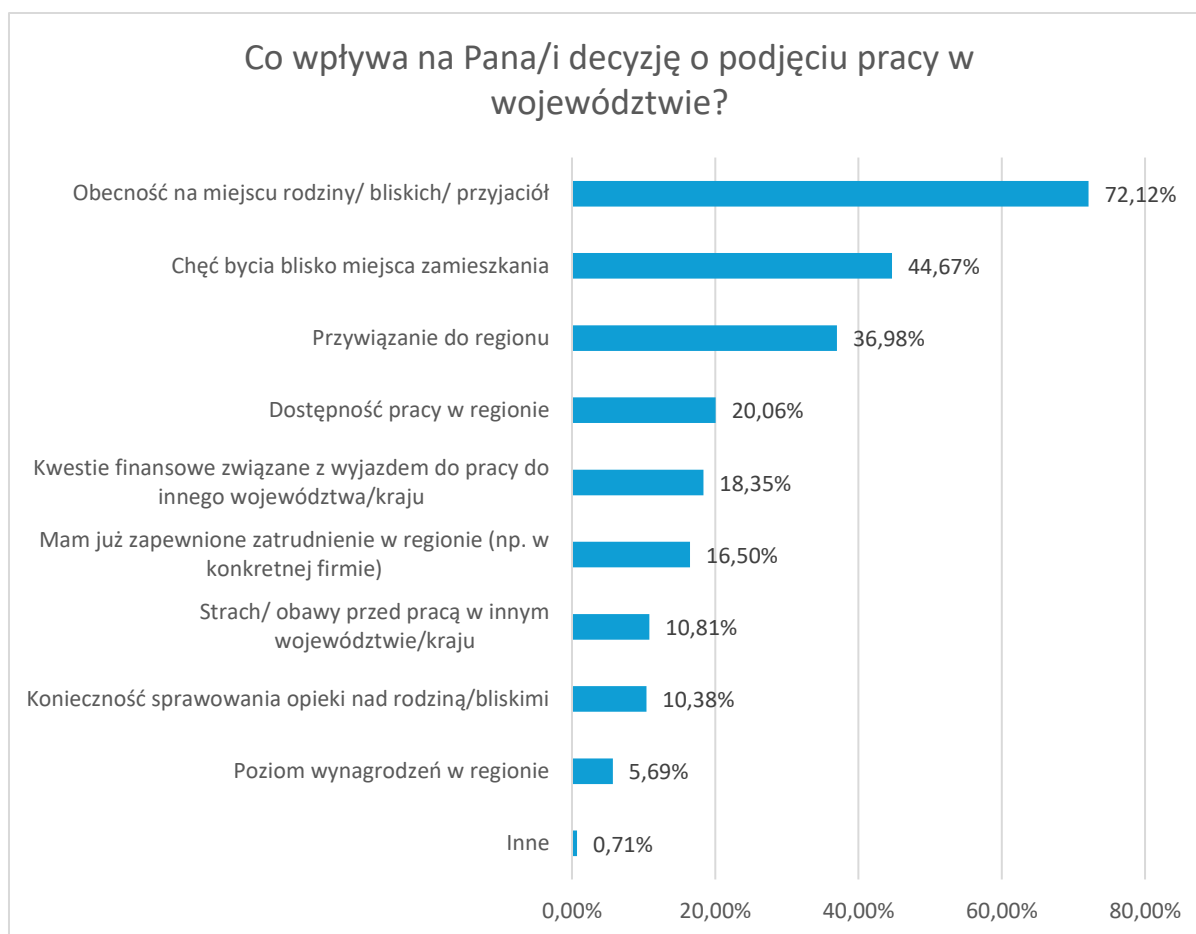

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Badani, z którymi zrealizowano wywiady indywidualne, planowali po ukończeniu studiów zostać w województwie świętokrzyskim (z jednym wyjątkiem). Byli pewni swoich decyzji, a ewentualną migrację zarobkową rozważali wyłącznie w naprawdę trudnej sytuacji ekonomicznej.

Decyzję o podjęciu pracy w województwie w największym stopniu kształtują czynniki relacyjne i zakorzenienie lokalne. Najsilniejszym motywatorem jest obecność na miejscu rodziny/bliskich/przyjaciół (72,12%), wspierana przez chęć bycia blisko miejsca zamieszkania (44,67%) oraz przywiązanie do regionu (36,98%). Czynniki rynkowe są ważne, lecz wyraźnie drugoplanowe: dostępność pracy w regionie (20,06%) oraz „mam już zapewnione zatrudnienie” (16,50%), że realne oferty i czytelna ścieżka wejścia na rynek wzmacniają decyzję o pozostaniu. Motywacje finansowo-logistyczne mają umiarkowaną siłę oddziaływania (kwestie finansowe związane z wyjazdem – 18,35%), a bariery psychologiczno-życiowe są obecne, lecz rzadziej rozstrzygające (strach/obawy – 10,81%, konieczność opieki – 10,38%). Zaskakująco niską rolę odgrywa poziom wynagrodzeń (5,69%), co sugeruje, że sama poprawa płac, bez uwzględnienia zakotwiczenia społecznego i dostępności ofert w miejscu zamieszkania, może mieć ograniczony efekt.

Wykres 22 Powody decyzji o podjęciu pracy w województwie świętokrzyskim

Źródło: opracowanie własne, N=703

Najsilniejszym czynnikiem we wszystkich dziedzinach pozostają więzi społeczne: „obecność na miejscu rodziny/bliskich/przyjaciół” osiąga 77,17% w naukach humanistycznych, 76,81% w medycznych, 71,07% w inżynieryjno-technicznych i 70,09% w społecznych, natomiast wyraźnie słabnie w naukach ścisłych i przyrodniczych (55,10%). Właśnie w tej ostatniej grupie profil motywacji przesuwa się ku bodźcom rynkowym: najwyższa w zestawieniu dostępność pracy w regionie (28,57%) oraz posiadanie zapewnionego zatrudnienia (24,49%), przy jednocześnie najniższej potrzebie bycia blisko domu (24,49%) i najniższych barierach opiekuńczych (4,08%).

Kierunki inżynieryjno-techniczne łączą silne zakorzenienie przestrzenne z ambiwalentnym obrazem rynku: chęć bycia blisko miejsca zamieszkania (55,37%; najwyższej wśród dziedzin) i przywiązanie do regionu (43,80%), ale jednocześnie najniższa ocena dostępności pracy (15,70%); w tle widać podwyższone koszty wyjazdu (23,14%) i częstsze obowiązki opiekuńcze (11,57%). W naukach medycznych motyw relacyjny jest bardzo silny (rodzina 76,81%), a decyzję wzmacniają czynniki rynkowe (dostępność pracy 22,71%, zapewnione zatrudnienie

17,87%); nawet tu poziom wynagrodzeń (7,25%) pozostaje drugoplanowy. W naukach społecznych oprócz zakorzenienia (rodzina 70,09%, bliskość domu 49,15%, przywiązanie 39,74%) istotną rolę odgrywa zapewnione zatrudnienie (18,80%), co sugeruje skuteczność klarownych ścieżek wejścia na rynek. Humanistyka wyróżnia się kombinacją bardzo silnych czynników relacyjnych (rodzina 77,17%, bliskość domu 43,48%) i największych barier psychologiczno-finansowych (strach 16,30%, koszty wyjazdu 25,00%), przy najniższym odsetku zapewnienia zatrudnienia – 7,61%. Wspólnym mianownikiem dla wszystkich dziedzin jest marginalna rola płac (2,48–7,25%), co potwierdza, że decyzje o pracy w regionie są bardziej zakotwiczone w relacjach i realnej dostępności ofert niż w nominalnym poziomie wynagrodzeń.

Tabela 24 Powody decyzji o podjęciu pracy w województwie świętokrzyskim w podziale na dziedziny nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Obecność na miejscu rodziny/ bliskich/ przyjaciół	77,17%	71,07%	76,81%	70,09%	55,10%
Chęć bycia blisko miejsca zamieszkania	43,48%	55,37%	38,65%	49,15%	24,49%
Przywiązanie do regionu	33,70%	43,80%	30,92%	39,74%	38,78%
Dostępność pracy w regionie	17,39%	15,70%	22,71%	19,23%	28,57%
Kwestie finansowe związane z wyjazdem do pracy do innego województwa/kraju	25,00%	23,14%	17,87%	14,96%	12,24%
Mam już zapewnione zatrudnienie w regionie (np. w konkretnej firmie)	7,61%	13,22%	17,87%	18,80%	24,49%
Strach/ obawy przed pracą w innym województwie/kraju	16,30%	9,92%	11,59%	8,97%	8,16%
Konieczność sprawowania opieki nad rodziną/bliskimi	9,78%	11,57%	10,14%	11,54%	4,08%
Poziom wynagrodzeń w regionie	5,43%	2,48%	7,25%	5,98%	6,12%
Inne	0,00%	0,83%	1,93%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=703

Wraz z zaawansowaniem kształcenia rośnie znaczenie czynników relacyjnych: obecność rodziny i bliskich ma największy wpływ na studiach jednolitych magisterskich (80,00%) oraz II stopnia (77,83%), a niższy na I stopniu (67,41%). Podobnie chęć bycia blisko miejsca zamieszkania nasila się od 40,55% na I stopniu, przez 47,96% na II stopniu, do 56,25% na jednolitych. Przywiązanie do regionu jest najwyższe na I stopniu (40,30%), niższe na II (32,13%) i umiarkowane na jednolitych (33,75%), co wskazuje, że w początkowej fazie decyzja częściej opiera się na emocjonalnym zakotwiczeniu, a później nabiera bardziej pragmatycznego charakteru. Czynniki rynkowe tracą na znaczeniu: dostępność pracy w regionie spada z 22,89% na I stopniu do 17,19% na II i 13,75% na jednolitych; zapewnione zatrudnienie najsilniej oddziałuje na II stopniu (18,55%), słabiej na I (15,67%) i jednolitych (15,00%). W obszarze barier widoczne są dwa akcenty: koszty wyjazdu są najbardziej odczuwalne na jednolitych (22,50%), a strach i obawy osiągają najwyższy poziom na II stopniu (14,48%), niższy na I (9,45%) i najniższy na jednolitych (7,50%). Obowiązki opiekuńcze rosną z 7,96% na I stopniu do 12,67% na II i 16,25% na jednolitych.

Tabela 25 Powody decyzji o podjęciu pracy w województwie świętokrzyskim w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Obecność na miejscu rodziny/ bliskich/ przyjaciół	67,41%	77,83%	80,00%
Chęć bycia blisko miejsca zamieszkania	40,55%	47,96%	56,25%
Przywiązanie do regionu	40,30%	32,13%	33,75%
Dostępność pracy w regionie	22,89%	17,19%	13,75%
Kwestie finansowe związane z wyjazdem do pracy do innego województwa/kraju	17,91%	17,65%	22,50%
Mam już zapewnione zatrudnienie w regionie (np. w konkretnej firmie)	15,67%	18,55%	15,00%
Strach/ obawy przed pracą w innym województwie/kraju	9,45%	14,48%	7,50%
Konieczność sprawowania opieki nad rodziną/bliskimi	7,96%	12,67%	16,25%
Poziom wynagrodzeń w regionie	5,97%	4,52%	7,50%
Inne	0,75%	0,90%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=703

Studenci w wywiadach indywidualnych potwierdzili dominujący wpływ obecności bliskich oraz chęci pozostania w miejscu zamieszkania i przywiązanie do regionu na decyzję o podjęciu pracy w regionie. Wyraźnie widać, że kwestie rodzinne są priorytetowe.

„Może kwestia przyzwyczajenia do tego regionu. Kwestia też tego, że jestem bardzo rodzinną osobą, a praktycznie całą swoją rodzinę mam na miejscu i nie wyobrażam sobie być z daleka od nich.” (nr 4_Lipiński)

W wypowiedziach studentów dostępność określonych stanowisk i aspekt finansowy są raczej pomijane. Pozwala to zauważyć większą gotowość do obniżenia oczekiwań względem pracy niż do wyjazdu z pobudek ekonomicznych. Część osób oprócz powiązań rodzinnych z regionem, zwraca uwagę na jego walory przyrodnicze oraz panujący w nim styl życia. Niektórzy odwołują się do lokalnego patriotyzmu i potrzeby działania na rzecz rozwoju regionu.

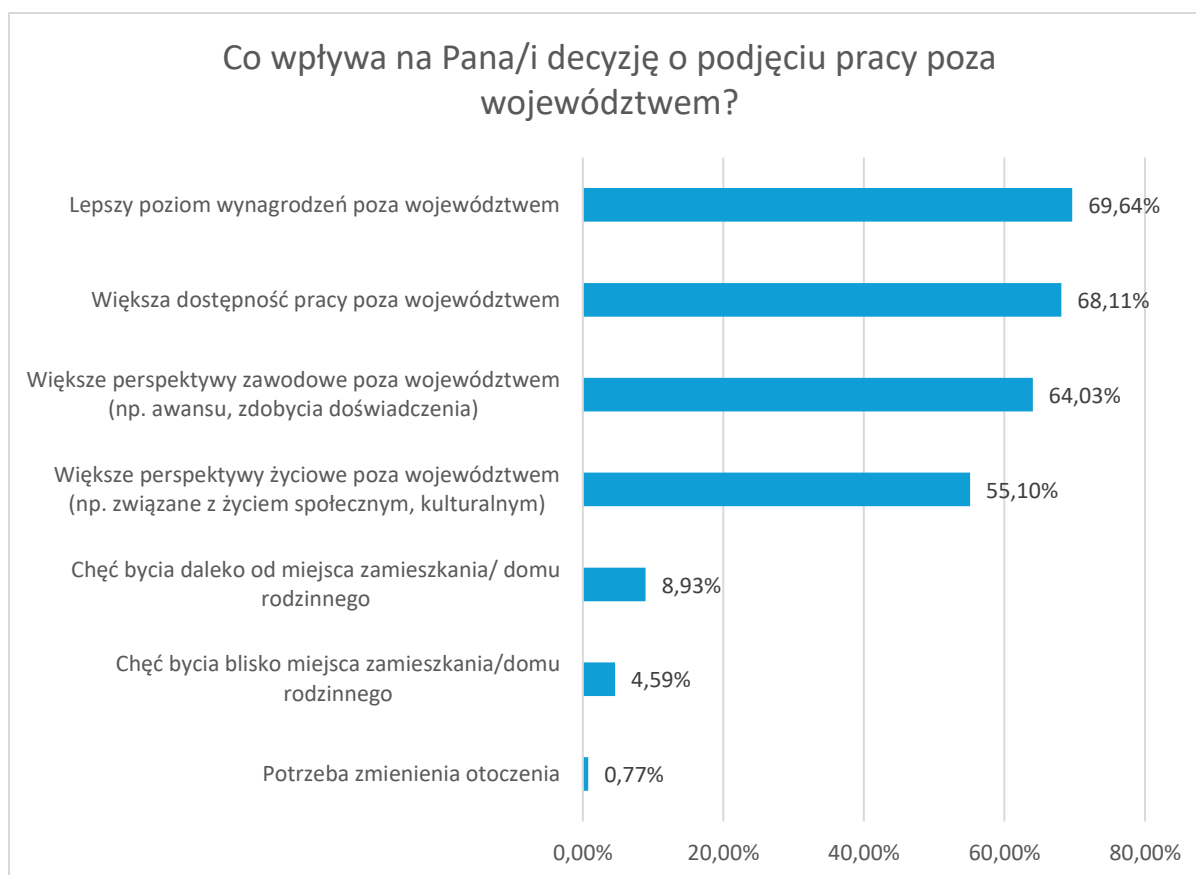
„Chciałbym tutaj mieszkać, ponieważ są fantastyczne warunki do życia, także cenowo, na tle innych miast wygląda wyśmienicie. Jeśli chodzi o pracę jest troszeczkę ciężiej, ale to może się zmienić i mam nadzieję, że w przeciągu tych kilku lat troszeczkę się poprawi.” (nr 7_PŚ)

„Tak, myślę, że jestem troszeczkę takim lokalnym patriotą. No i raczej bym wolał tutaj zostać. Nie chciałbym nigdzie wyjeżdżać. Tutaj mam, że tak powiem, wszystko i raczej bym wolał po prostu rozwinąć świętokrzyskie.” (nr 5_PŚ)

Wyraźnie siłą utrzymującą absolwentów w województwie są więzy rodzinne i przywiązanie do regionu. Dotyczy to przede wszystkim osób pochodzących ze Świętokrzyskiego. Zbadania wymagałoby jaki odsetek studentów stanowi ludność napływowa i sprawdzenie gotowości do podjęcia pracy w województwie w podziale na studentów rekrutujących się z ludności z regionu i spoza niego.

Decyzje o pracy poza województwem są przede wszystkim napędzane czynnikami rynkowymi i rozwojowymi. Najsilniejszym motywatorem jest lepszy poziom wynagrodzeń (69,64%), tuż za nim większa dostępność pracy (68,11%) oraz większe perspektywy zawodowe (64,03%) – awans, zdobycie doświadczenia). Istotne, choć nieco słabsze, pozostają perspektywy życiowe poza regionem (55,10%), co oznacza, że atrakcyjność środowiska społeczno-kulturalnego również wpływa na decyzję o wyjeździe. Czynniki związane z relacjami i preferencjami przestrzennymi mają niewielkie znaczenie: chęć bycia blisko domu (4,59%) oraz chęć bycia daleko od domu (8,93%) nie stanowią głównych determinant.

Wykres 23 Przyczyny decyzji o podjęciu pracy poza województwem świętokrzyskim

Źródło: opracowanie własne, N=392

W naukach ścisłych i przyrodniczych dominuje motyw ekonomiczny: lepszy poziom wynagrodzeń (87,23%) oraz większa dostępność pracy (78,72%), przy najniższych perspektywach życiowych (36,17%) i relatywnie niższych perspektywach zawodowych (46,81%), co sugeruje w dużej mierze „rynkową” decyzję o wyjeździe. Nauki społeczne wskazują najwyższy wpływ dostępności ofert (84,21%) i wysokie wynagrodzenia (65,79%), przy umiarkowanych perspektywach zawodowych (57,89%) i życiowych (56,58%), co świadczy o pragmatycznym podejściu z silnym znaczeniem realnych ofert poza regionem. W naukach medycznych i naukach o zdrowiu utrzymuje się zrównoważony profil bodźców: większa dostępność pracy (73,85%), perspektywy zawodowe (70,77%), perspektywy życiowe (66,15%) oraz lepsze wynagrodzenia (69,23%), co razem tworzy spójny pakiet motywacji do wyjazdu. W naukach inżynieryjno-technicznych na pierwszy plan wysuwają się perspektywy zawodowe (70,00%) i wynagrodzenia (69,33%), przy najniższej w porównaniu z innymi dziedzinami ocenie perspektyw życiowych (52,00%), co można uznać za silnie ukierunkowanie na karierę. Humanistyka ma bardziej wyrównany zestaw motywatorów: perspektywy życiowe (64,81%), perspektywy zawodowe (62,96%), dostępność pracy (66,67%) i wynagrodzenia (61,11%), co oznacza, że oprócz ekonomii liczy się także

atrakcyjność środowiska poza regionem. Czynniki przestrzenne i preferencyjne pozostają marginalne we wszystkich grupach.

Tabela 26 Przyczyny decyzji o podjęciu pracy poza województwem świętokrzyskim w podziale na dziedziny nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Lepszy poziom wynagrodzeń poza województwem	61,11%	69,33%	69,23%	65,79%	87,23%
Większa dostępność pracy poza województwem	66,67%	54,67%	73,85%	84,21%	78,72%
Większe perspektywy zawodowe poza województwem (np. awansu, zdobycia doświadczenia)	62,96%	70,00%	70,77%	57,89%	46,81%
Większe perspektywy życiowe poza województwem (np. związane z życiem społecznym, kulturalnym)	64,81%	52,00%	66,15%	56,58%	36,17%
Chęć bycia daleko od miejsca zamieszkania/domu rodzinnego	9,26%	7,33%	4,62%	14,47%	10,64%
Chęć bycia blisko miejsca zamieszkania/domu rodzinnego	3,70%	4,67%	7,69%	3,95%	2,13%
Potrzeba zmienienia otoczenia	0,00%	0,67%	1,54%	0,00%	2,13%

Źródło: opracowanie własne, N=392

Na studiach II stopnia najsilniejszą wagę ma motyw finansowy (75,29%), przy jednocześnie niższej ocenie dostępności ofert (62,35%), co wskazuje na wyjazd sterowany głównie różnicami płacowymi. Studia I stopnia najsilniej reagują na realną dostępność pracy (69,71%) przy wysokim znaczeniu wynagrodzeń (68,98%) i perspektyw zawodowych (64,96%), co obrazuje typowo „rynkowy” profil decyzji. Studia jednolite magisterskie wyraźnie odróżnia dominacja perspektyw życiowych (81,82%), przy nadal wysokiej dostępności pracy (69,70%), lecz relatywnie niższym znaczeniu wynagrodzeń (60,61%); dodatkowo w tej grupie bardziej widoczne są preferencje przestrzenne (chęć bycia daleko 12,12% i chęć bycia blisko 15,15%), co sugeruje polaryzację motywacji wyjazdowych.

Tabela 27 Przyczyny decyzji o podjęciu pracy poza województwem świętokrzyskim w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Lepszy poziom wynagrodzeń poza województwem	68,98%	75,29%	60,61%
Większa dostępność pracy poza województwem	69,71%	62,35%	69,70%
Większe perspektywy zawodowe poza województwem (np. awansu, zdobycia doświadczenia)	64,96%	64,71%	54,55%
Większe perspektywy życiowe poza województwem (np. związane z życiem społecznym, kulturalnym)	52,92%	51,76%	81,82%
Chęć bycia daleko od miejsca zamieszkania/ domu rodzinnego	8,39%	9,41%	12,12%
Chęć bycia blisko miejsca zamieszkania/domu rodzinnego	3,28%	4,71%	15,15%
Potrzeba zmienienia otoczenia	1,09%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=392

Jak wyżej wspomniano, studenci w wywiadach indywidualnych deklarowali chęć podjęcia pracy w województwie świętokrzyskim. Traktowali to jako priorytet. Natomiast ewentualną migrację wewnątrz kraju rozważali tylko ze względu na wyższe wynagrodzenia i większą dostępność pracy w innych regionach. Potwierdza to zatem wyniki badania ilościowego.

Dane odnośnie emigracji zarobkowej pokazują niemal równy podział opinii: 52,50% osób nigdy nie rozważało emigracji zarobkowej, natomiast 47,50% przyznaje, że brało to pod uwagę.

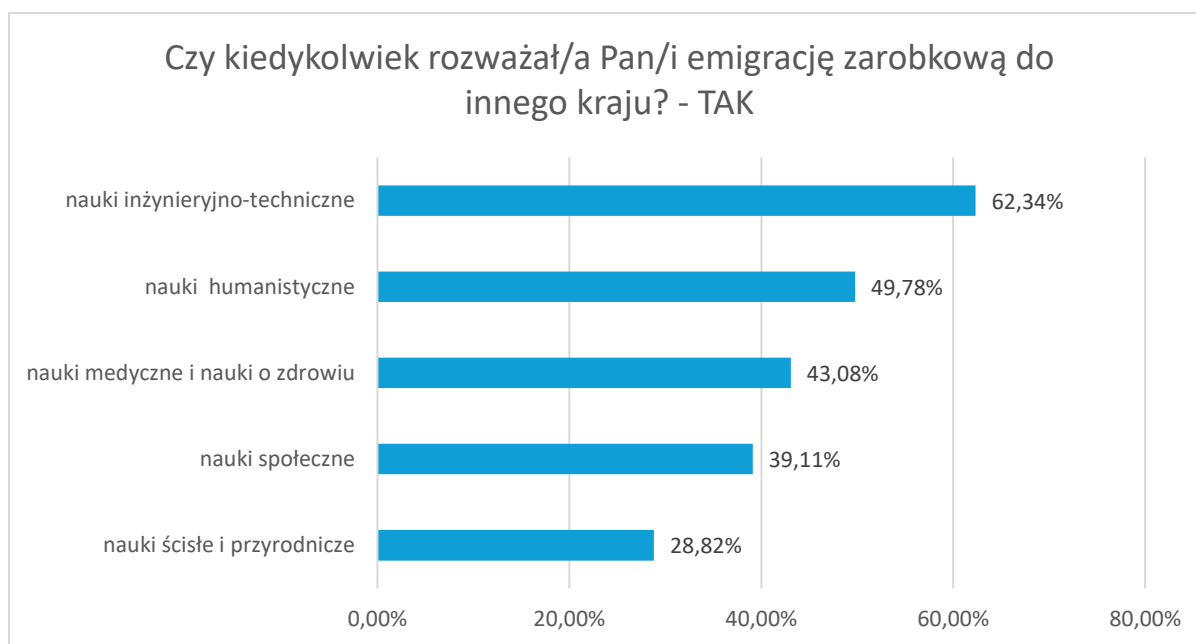
Wykres 24 Rozważanie decyzji o emigracji zarobkowej

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Skłonność do rozważania emigracji zarobkowej najwyraźniej dotyczy kierunków inżynieryjno-technicznych (62,34%), wyraźnie powyżej średniej ogółem (47,50%). Nauki humanistyczne (49,78%) utrzymują się nieco powyżej przeciętnej, podczas gdy medycyna i nauki o zdrowiu (43,08%) oraz nauki społeczne (39,11%) pozostają poniżej. Najniższą gotowość do emigracji deklarują nauki ścisłe i przyrodnicze (28,82%). Rozpiętość między skrajnościami wynosi 33,52 p.p. (62,34% vs 28,82%), a więc ryzyko odpływu talentów jest najbardziej skoncentrowane w obszarze inżynierii oraz (w mniejszym stopniu) nauk humanistycznych.

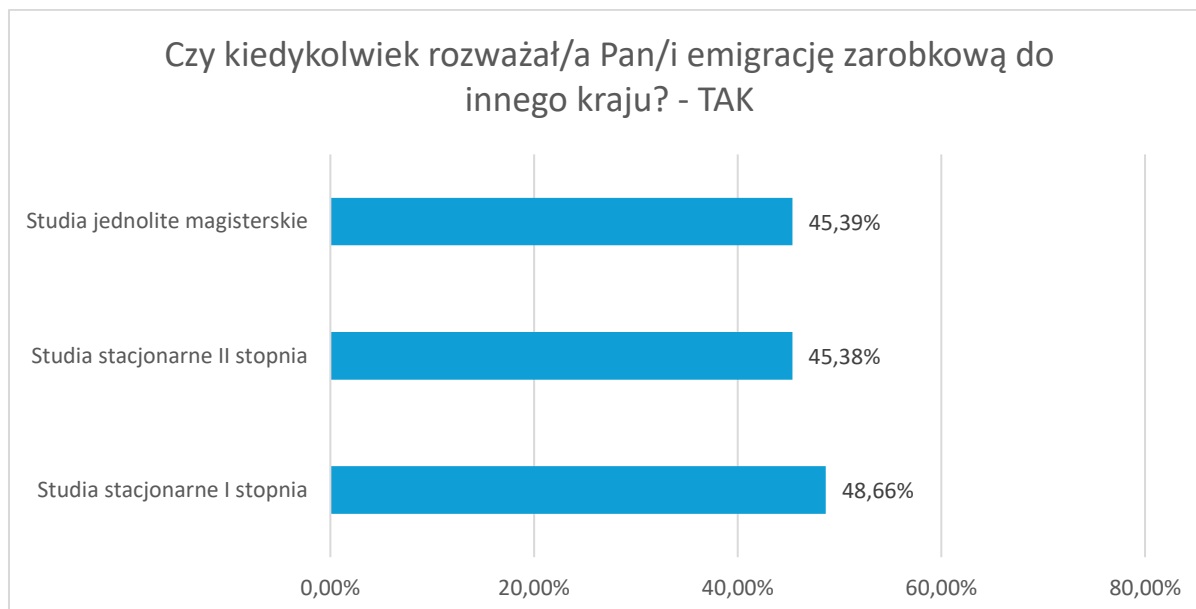
Wykres 25 Rozważanie decyzji o emigracji zarobkowej w podziale na dziedziny nauk

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W przypadku podziału na typy studiów nie odnotowano wyraźnych tendencji. Odsetek osób, które kiedykolwiek rozważały emigrację zarobkową, wynosi 48,66% dla studiów I stopnia, 45,38% dla II stopnia oraz 45,39% dla studiów jednolitych magisterskich. Wahania mieszczą się w granicy około 3 punktów procentowych, co wskazuje na bardzo zbliżony poziom skłonności do rozważania wyjazdu niezależnie od etapu kształcenia.

Wykres 26 Rozważanie decyzji o emigracji zarobkowej w podziale na tryb studiów

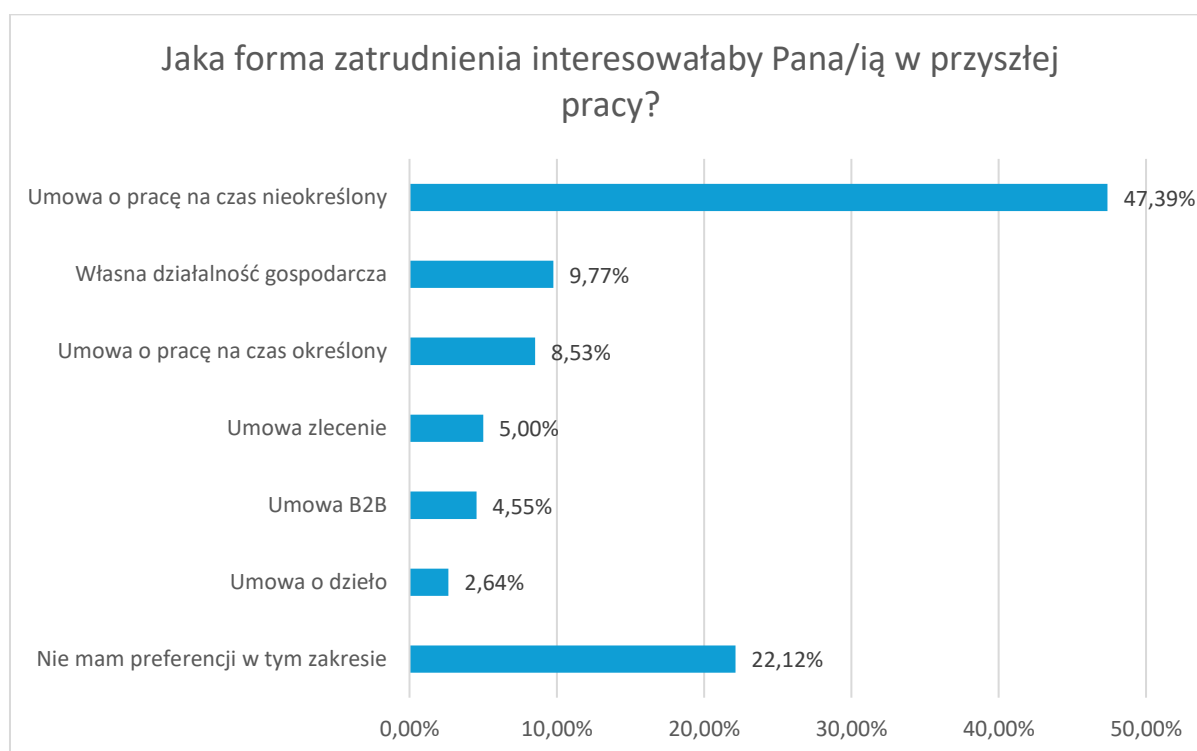
Źródło: opracowanie własne, N=1781

Analiza jakościowej części badania wskazuje, że studenci rzadko rozważali emigrację zarobkową do innego kraju. Co więcej, były to rozważania hipotetyczne, nie pogłębione żadnymi dalszymi działaniami. Nie stanowiły zatem realnej alternatywy. Takie podejście w dużej mierze wynika z opisanego wcześniej przywiązania do stron rodzinnych.

Priorytety i oczekiwania względem przyszłej pracy i płacy

Dominującą preferowaną formą zatrudnienia jest umowa o pracę na czas nieokreślony (47,39%), co jednoznacznie wskazuje na oczekiwanie stabilności, pełnego pakietu świadczeń i przewidywalności warunków pracy. Brak preferencji (22,12%) tworzy drugą co do wielkości grupę. Formy alternatywne mają ograniczoną atrakcyjność: własna działalność gospodarcza (9,77%), umowa o pracę na czas określony (8,53%), a umowy cywilnoprawne i B2B pozostają niszowe (umowa zlecenie – 5,00%, B2B – 4,55%, umowa o dzieło – 2,64%).

Wykres 27 Preferowana forma zatrudnienia w przyszłej pracy

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Dominującą preferencją we wszystkich dziedzinach pozostaje umowa o pracę na czas nieokreślony, choć jej siła różni się między kierunkami: najwyżej w naukach ścisłych i przyrodniczych (63,53%) oraz społecznych (56,44%), najniżej w inżynieryjno-technicznych (40,22%) i medycznych (40,99%), co daje rozpiętość ok. 23 p.p.. Brak preferencji jest największy w medycznych (28,46%) i humanistycznych (7,27%), a najmniejszy w ścisłych

(8,82%), co sugeruje, że studenci kierunków ścisłych mają najbardziej ukształtowane oczekiwania wobec etatu bezterminowego.

Tabela 28 Preferowana forma zatrudnienia w przyszłej pracy w podziale na dziedzinę nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
Umowa o pracę na czas nieokreślony	45,45%	40,22%	40,99%	56,44%	63,53%
Własna działalność gospodarcza	8,66%	10,79%	13,84%	6,44%	7,65%
Umowa o pracę na czas określony	9,52%	6,95%	8,36%	7,11%	16,47%
Umowa zlecenie	8,66%	2,74%	8,09%	4,22%	2,35%
Umowa B2B	0,00%	14,44%	0,26%	0,22%	0,00%
Umowa o dzieło	0,43%	7,13%	0,00%	1,11%	1,18%
Nie mam preferencji w tym zakresie	27,27%	17,73%	28,46%	24,44%	8,82%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Preferencje dotyczące formy zatrudnienia w podziale na tym studiów są wyraźnie zróżnicowane, ale w każdej grupie dominuje umowa o pracę na czas nieokreślony, szczególnie wśród osób studiujących na jednolitych studiach magisterskich (59,57%), podczas gdy na I stopniu wynosi ona 47,44%, a na II stopniu 43,74%. Brak preferencji utrzymuje się na zbliżonym poziomie około jednej piątej badanych, z najwyższym udziałem na II stopniu (25,26%). Własna działalność gospodarcza jest najbardziej atrakcyjna dla studentów jednolitych (12,77%), a najmniej dla II stopnia (7,60%). Formy elastyczne, takie jak umowa zlecenie czy B2B, pozostają marginalne, choć nieco częściej wskazywane na II stopniu.

Tabela 29 Preferowana forma zatrudnienia w przyszłej pracy w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Umowa o pracę na czas nieokreślony	47,44%	43,74%	59,57%
Własna działalność gospodarcza	10,32%	7,60%	12,77%
Umowa o pracę na czas określony	9,37%	7,60%	4,96%
Umowa zlecenie	4,51%	7,19%	1,42%
Umowa B2B	4,60%	5,54%	0,71%
Umowa o dzieło	2,78%	3,08%	0,00%
Nie mam preferencji w tym zakresie	20,99%	25,26%	20,57%

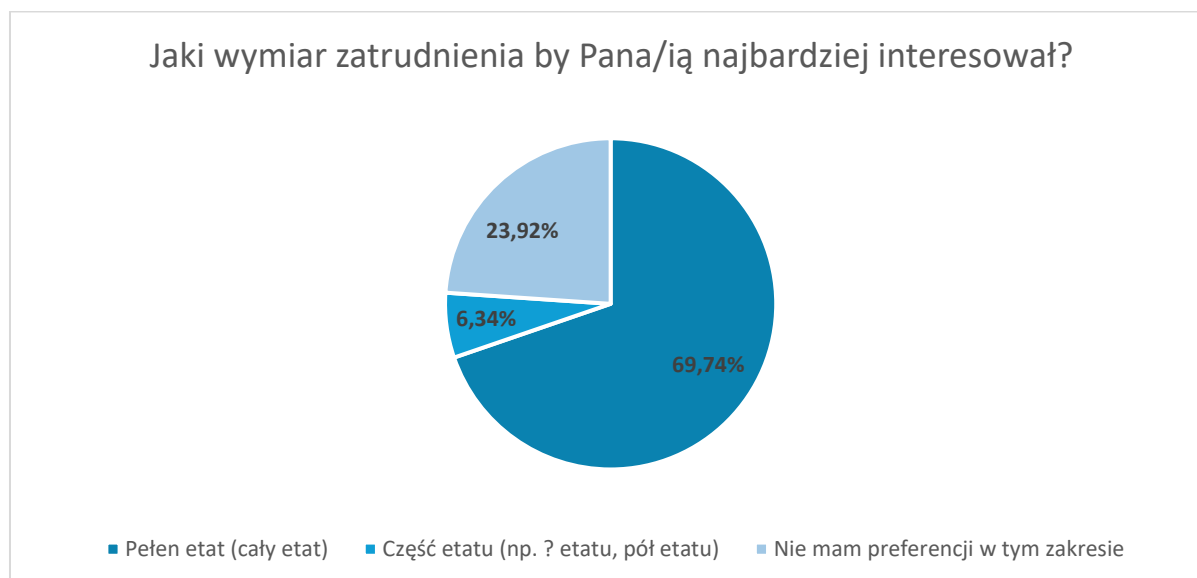
Źródło: opracowanie własne, N=1781

Także w wywiadach indywidualnych zdecydowana większość studentów była zainteresowana stałym zatrudnieniem na umowę o pracę. W rozmowach z młodymi ludźmi bardzo wyczuwalna jest potrzeba poczucia bezpieczeństwa i stabilności zatrudnienia. Idealne wejście na rynek pracy wyobrażają sobie jako spokojne wdrożenie, przy wsparciu starszych stażem współpracowników, w bezstresowej atmosferze.

Studenci kierunków medycznych biorą także pod uwagę pracę kontraktową, czyli zatrudnienie w oparciu o umowę cywilnoprawną. Taka forma wydaje im się właściwa do dynamiki pracy na stanowisku lekarza. Powszechność tego rozwiązania w tym obszarze zatrudnienia zdaje się wpływać na gotowość przyszłych kadr do jego stosowania.

Z badania ilościowego wynika, że pełen etat jest zdecydowanie preferowaną formą zatrudnienia – wskazało go 69,74% badanych, co pokazuje silne oczekiwanie stabilności i pełnego wymiaru pracy. Część etatu interesuje jedynie 6,34%, natomiast brak preferencji zadeklarowało 23,92%, co oznacza, że co piąta osoba jest otwarta na różne rozwiązania.

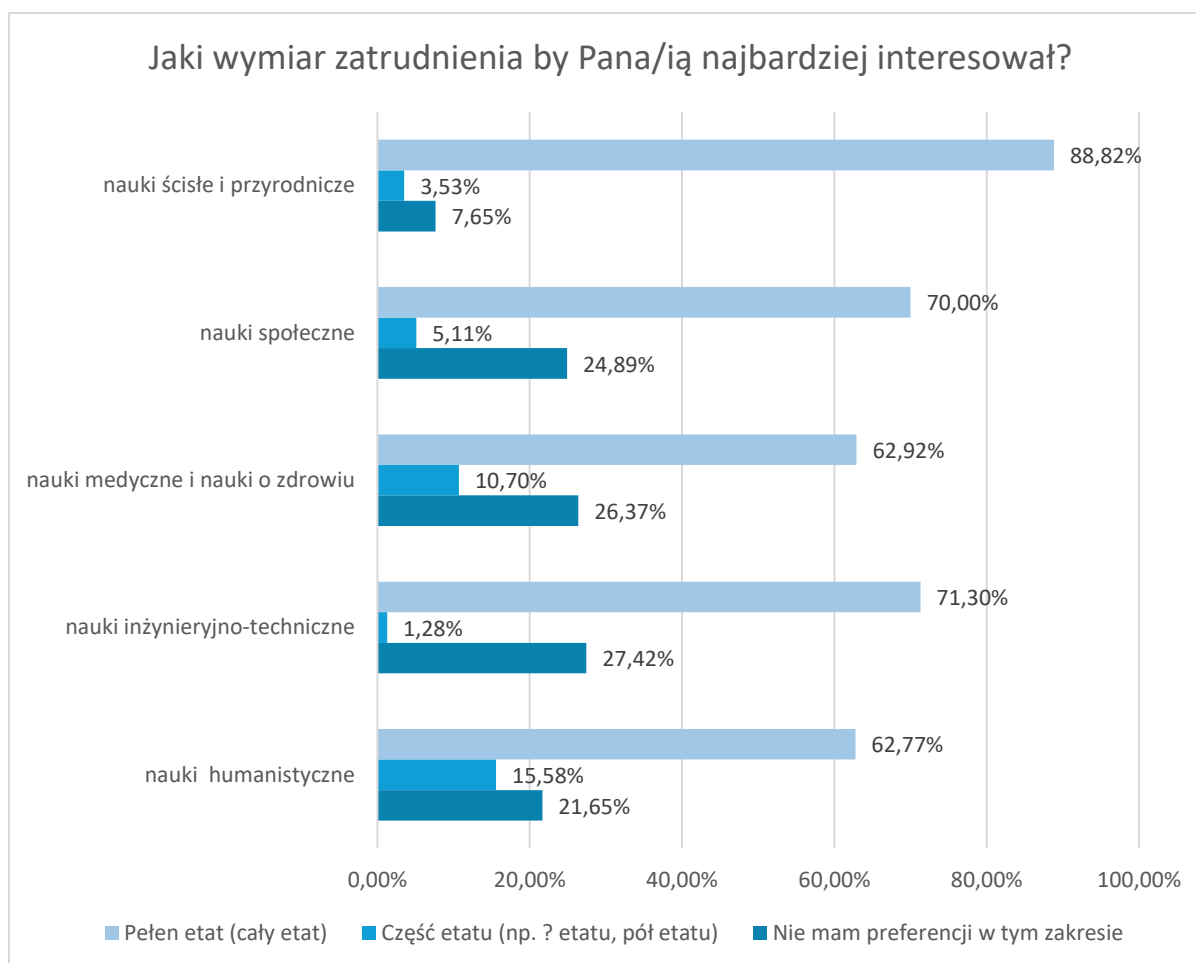
Wykres 28 Preferowany wymiar zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Dominującą preferencją we wszystkich dziedzinach jest pełen etat, najwyraźniej w naukach ścisłych i przyrodniczych (88,82%), a także w społecznych (70,00%) i inżynierijno-technicznych (71,30%), nieco niżej w humanistycznych (62,77%) i medycznych (62,92%). Brak preferencji jest wyraźnie największy w inżynierijno-technicznych (27,42%) i medycznych (26,37%), a najmniejszy w ścisłych (7,65%), co wskazuje na najbardziej ukształtowane oczekiwania właśnie w ścisłych. Część etatu wyróżnia się jedynie w naukach humanistycznych (15,58%) i w pewnym stopniu w medycznych (10,70%).

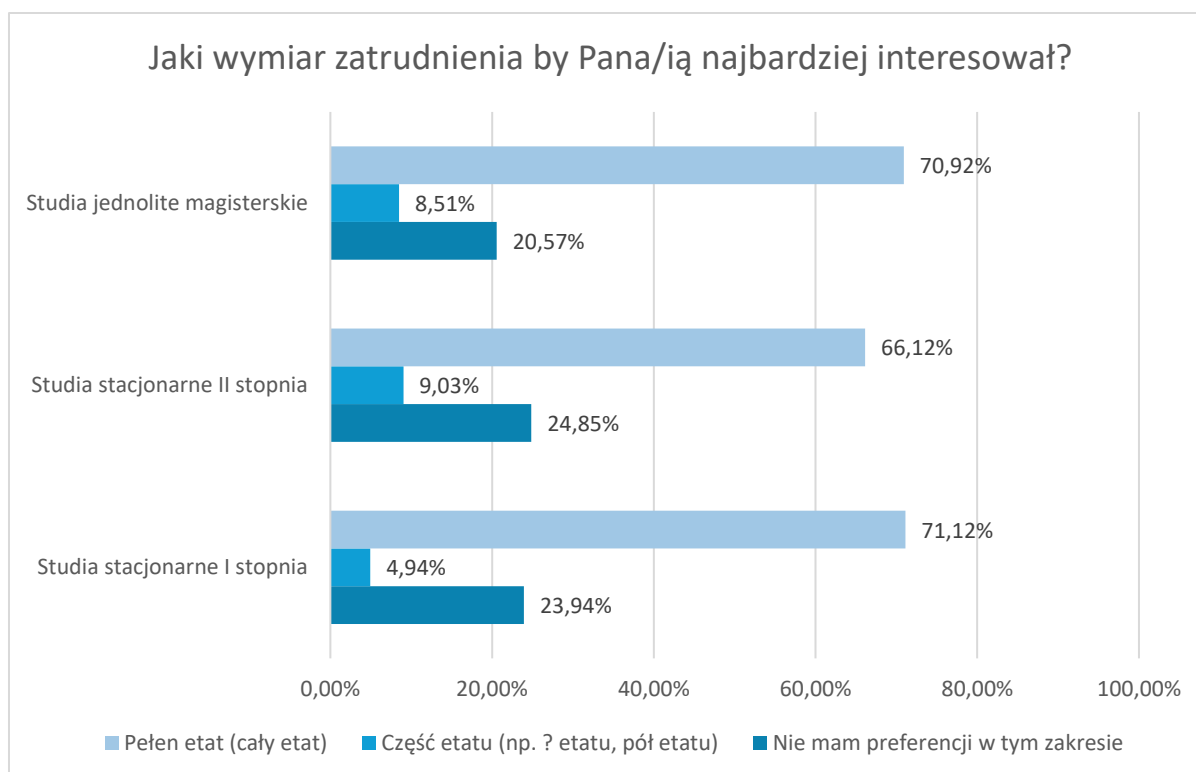
Wykres 29 Preferowany wymiar zatrudnienia w podziale na dziedzinę nauk

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W każdym poziomie kształcenia dominuje preferencja pełnego etatu, przy czym najwyższa jest na I stopniu (71,12%) i na studiach jednolitych (70,92%), a najniższa na II stopniu (66,12%). Część etatu pozostaje rozwiązaniem niszowym, choć relatywnie częściej akceptowanym na II stopniu (9,03%) i jednolitych (8,51%), rzadziej na I stopniu (4,94%). Brak preferencji utrzymuje się na zbliżonym poziomie około jednej czwartej, z najwyższym wynikiem na II stopniu (24,85%) i najniższym na jednolitych (20,57%).

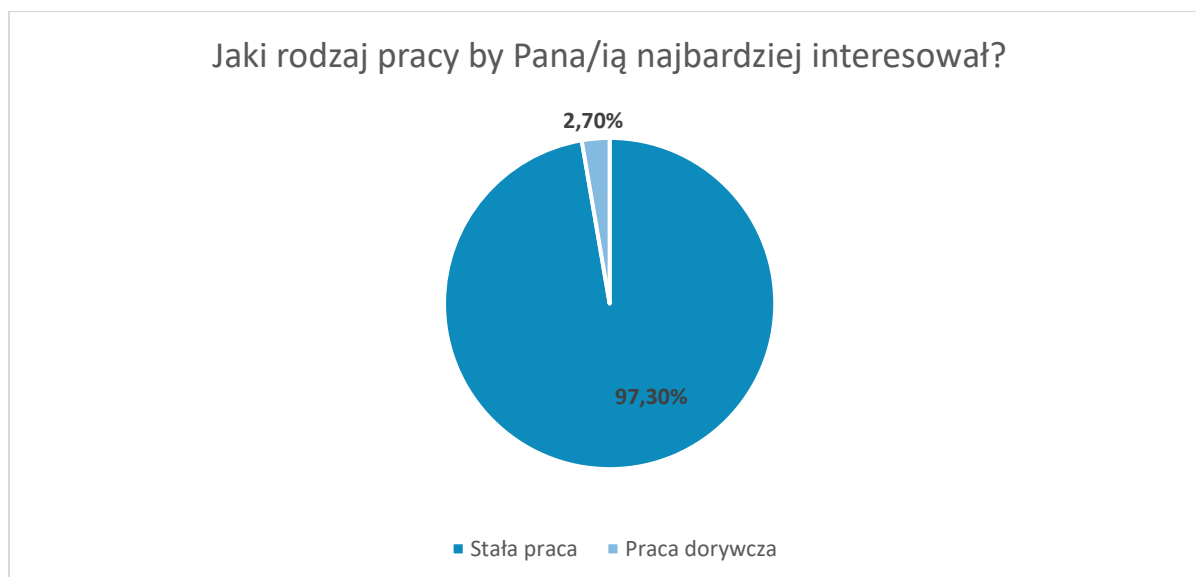
Wykres 30 Preferowany wymiar zatrudnienia w podziale na tryb studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Zdecydowana większość badanych preferuje stałą pracę – 97,30%, natomiast praca dorywcza interesuje jedynie 2,70%.

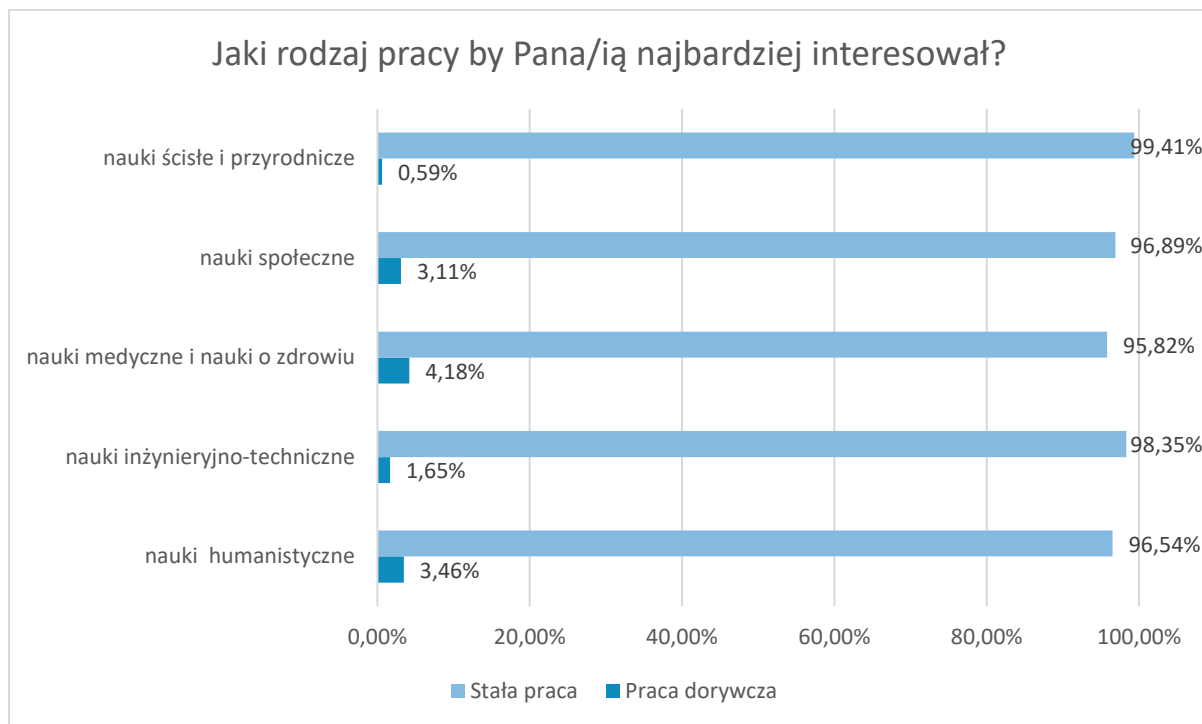
Wykres 31 Preferowany rodzaj pracy

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Niezależnie od dziedziny zdecydowana większość badanych preferuje pracę stałą jako najbardziej pożądany rodzaj zatrudnienia.

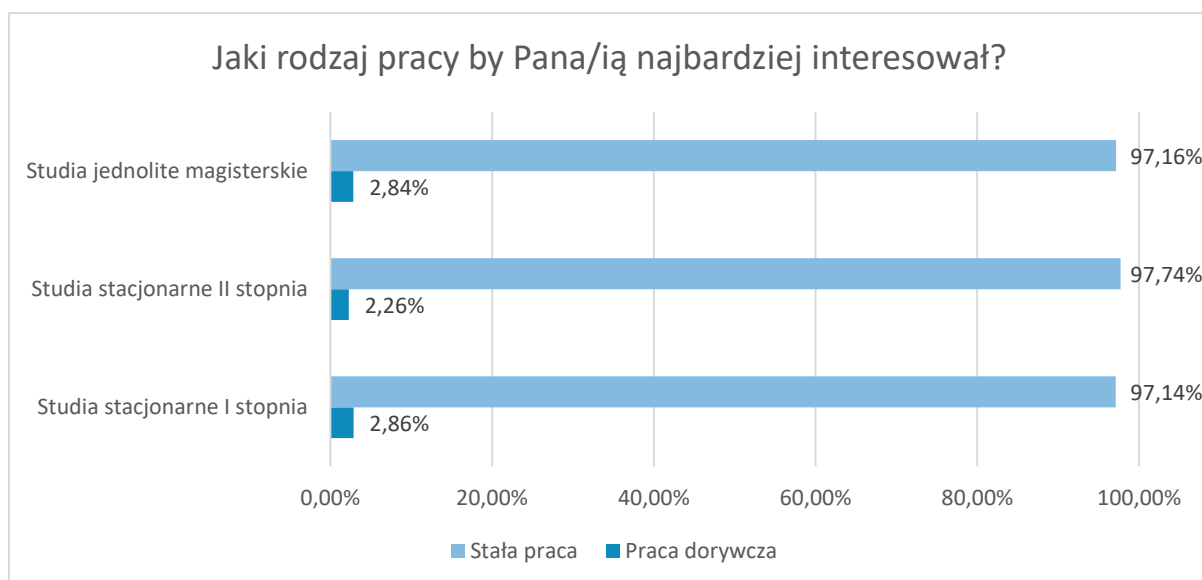
Wykres 32 Preferowany rodzaj pracy w podziale na dziedzinę nauk

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W podziale na rodzaj studiów różnice są jeszcze mniejsze, nie przekraczają jednego punktu procentowego.

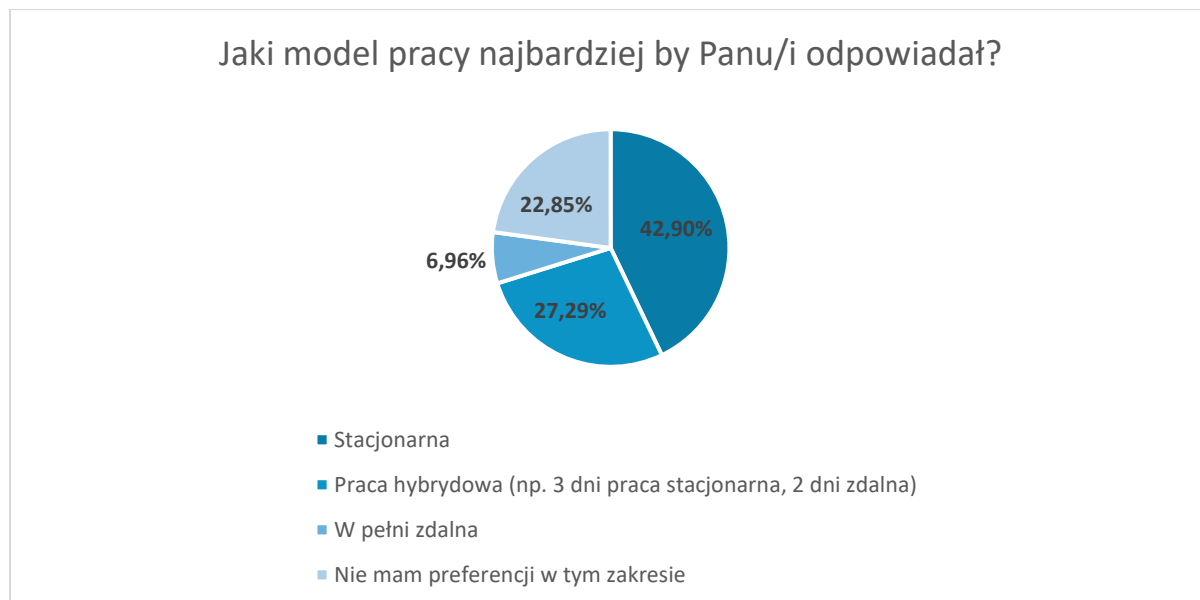
Wykres 33 Preferowany rodzaj pracy w podziale na tryb studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Najczęściej wybieranym modelem pracy jest forma stacjonarna (42,90%), jednak znacząca część badanych preferuje pracę hybrydową (27,29%). Praca w pełni zdalna pozostaje niszowa (6,96%), a 22,85% osób nie ma sprecyzowanych oczekiwań w tym zakresie.

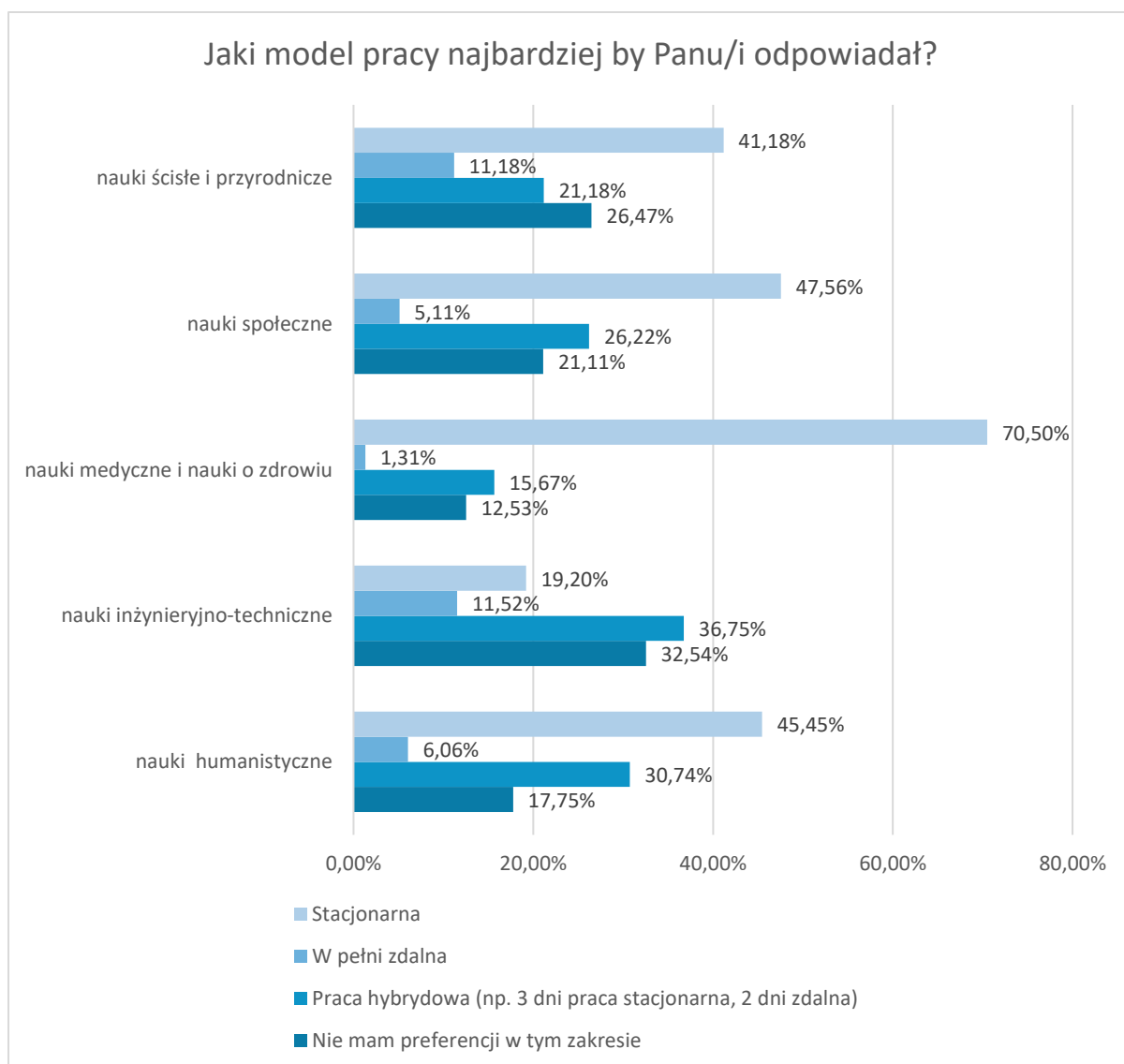
Wykres 34 Preferowany model pracy

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W przekroju dziedzin widać dwa mocne wzorce: nauki medyczne zdecydowanie preferują pracę stacjonarną (70,50%) przy najniższej akceptacji pełnej zdalności (1,31%) i najmniejszym braku preferencji (12,53%), natomiast kierunki inżynieryjno-techniczne najczęściej wybierają model hybrydowy (36,75%) i mają najwyższy odsetek braku preferencji (32,54%), przy najsłabszej skłonności do pracy stacjonarnej (19,20%). Nauki humanistyczne i społeczne wykazują przewagę pracy stacjonarnej (45,45% i 47,56%) przy istotnej roli hybrydy (30,74% i 26,22%), a w naukach ścisłych i przyrodniczych stacjonarność pozostaje dominująca (41,18%), choć relatywnie częściej akceptowana jest pełna zdalność (11,18%) i utrzymuje się wysoki brak preferencji (26,47%). Łącznie pełna zdalność pozostaje niszowa we wszystkich dziedzinach, a wybory koncentrują się wokół stacjonarności w medycynie i obszarach społeczno-humanistycznych oraz wokół hybrydy w inżynierii.

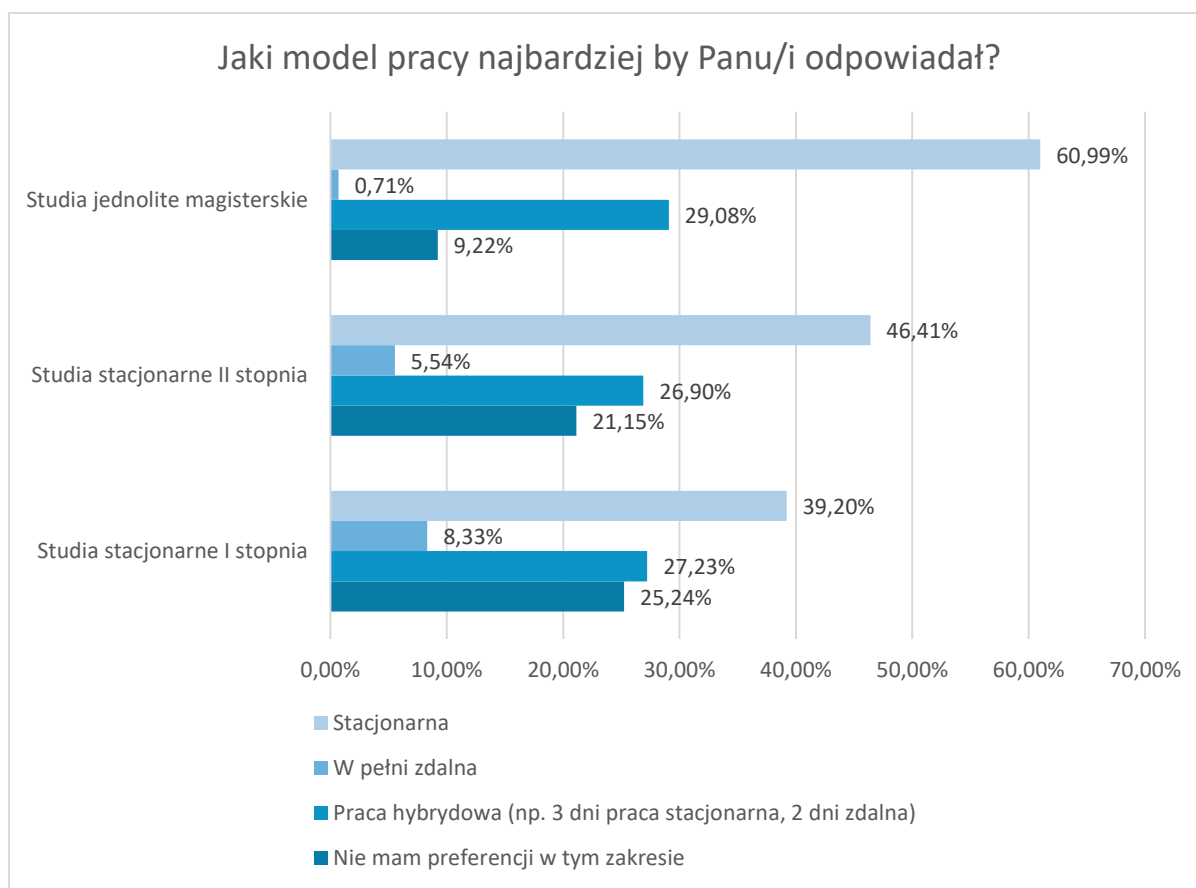
Wykres 35 Preferowany model pracy w podziale na dziedzinę nauk

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Model stacjonarny jest preferowany na wszystkich rodzajach studiów, szczególnie na studiach jednolitych magisterskich (60,99%), nieco mniej na II stopniu (46,41%) i I stopniu (39,20%). Praca hybrydowa utrzymuje stabilne znaczenie we wszystkich grupach (ok. 27–29%), co czyni ją atrakcyjną alternatywą. Brak preferencji jest najwyższy na I stopniu (25,24%) i II stopniu (21,15%), a najniższy na jednolitych (9,22%), co wskazuje na bardziej sprecyzowane oczekiwania w tej grupie. Pełna zdalność pozostaje marginalna, z najwyższym wynikiem na I stopniu (8,33%) i niemal zerowym na jednolitych (0,71%).

Wykres 36 Preferowany model pracy w podziale na tryb studiów

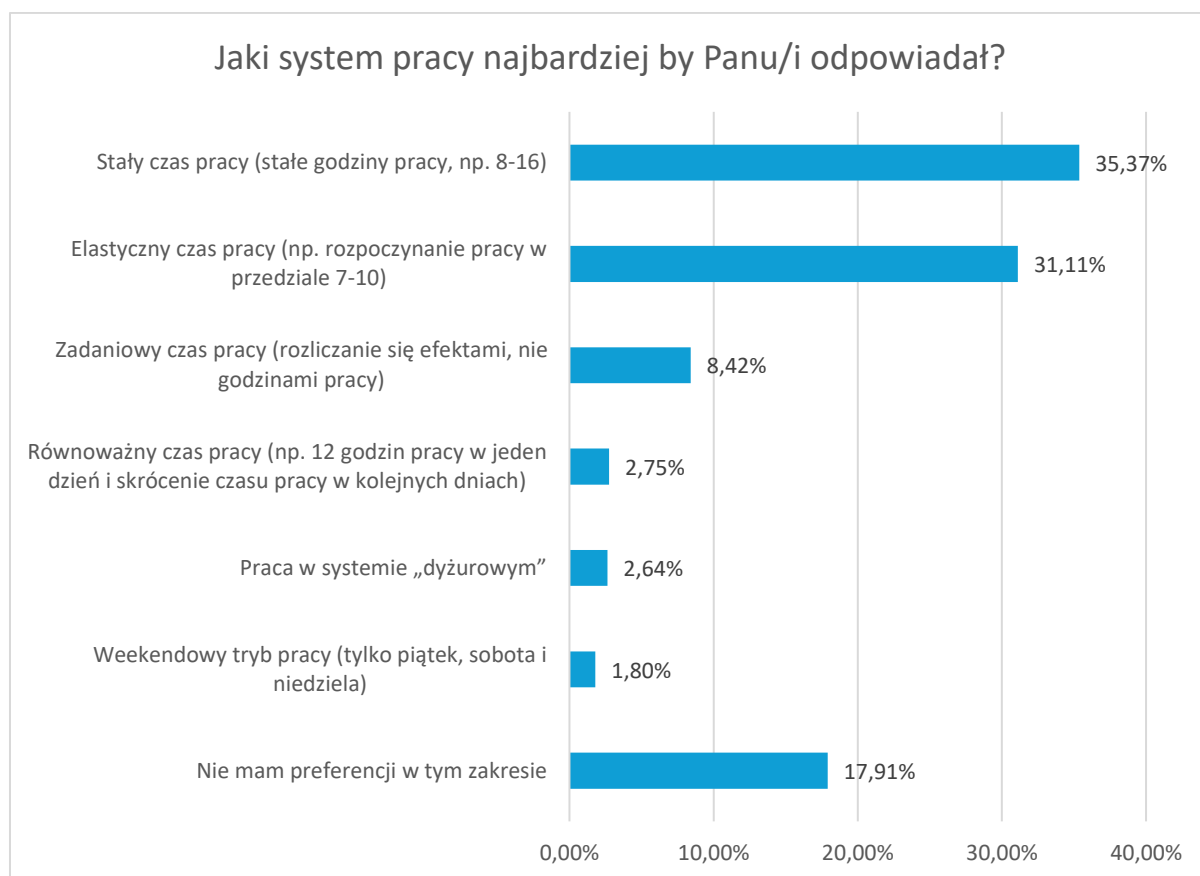
Źródło: opracowanie własne, N=1781

Podobnie jak w badaniu ilościowym, studenci w wywiadach indywidualnych skłaniali się do modelu pracy stacjonarnej, ewentualnie hybrydowej. Wynikało to jednak przede wszystkim ze specyfiki zawodów, w kierunku jakich się kształcili – technicznych i medycznych. Charakter pracy wówczas wymusza obecność pracownika. Stanowiska wymagające bezpośrednich kontaktów z ludźmi lub działań na wysoko specjalistycznym sprzęcie nie dają innej możliwości. Jednak w rozmowach ze studentami wybrzmiewa także chęć pracy z ludźmi, w zespołach. Obecność kontaktów społecznych w procesie wdrażania się w rynek pracy wydaje się być dla badanych istotna i wspierająca. Potwierdza to niskie poczucie pewności siebie przyszłych kadr i konieczność udzielenia wsparcia w procesach wdrożeniowych.

Najbardziej pożądanym rozwiązaniem systemem pracy dla studentów jest stały czas pracy (35,37%). Tuż za nim plasuje się elastyczny czas pracy (31,11%), sygnalizując wyraźną wartość przypisywaną autonomii i możliwości dopasowania godzin do rytmu dnia; łącznie oba warianty obejmują 66,48% preferencji, co pokazuje dominację rozwiązań klasycznych i umiarkowanie elastycznych nad systemami nietypowymi. Jednocześnie prawie co piąty respondent wskazał, że nie ma preferencji co do systemu pracy (17,91%). Zadaniowy czas

pracy (8,42%) ma umiarkowaną atrakcyjność. Równoważny czas pracy (2,75%) oraz system „dyżurowy” (2,64%) pozostają na marginesie, co można interpretować jako obawę przed rozchwianiem rytmu dobowego i potencjalnym obciążeniem nieregularnością, zwłaszcza w kontekście długich zmian lub nieprzewidywalnych godzin. Najmniej akceptowany jest weekendowy tryb pracy (1,80%), co jednoznacznie potwierdza silną normę ochrony czasu wolnego i dbałości o granice między pracą a życiem prywatnym.

Wykres 37 Preferowany system pracy

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Stały czas pracy dominuje w naukach społecznych (44,22%) i humanistycznych (40,69%), a także w naukach ścisłych i przyrodniczych (36,47%); w naukach inżynieryjno-technicznych (30,16%) i medycznych oraz o zdrowiu (28,72%) jego przewaga jest mniejsza. Elastyczny czas pracy jest najmocniej preferowany w inżynieryjno-technicznych (33,46%) i medycznych (33,42%), czyli tam, gdzie rytm zadań bywa zmienny i wymaga przesunięć. Zadaniowy czas pracy wyraźnie wyróżnia inżynieryjno-techniczne (14,81%), podczas gdy w pozostałych dziedzinach utrzymuje się na niskim poziomie (około 5–6%). System „dyżurowy” jest de facto specyficzny dla medycznych (10,70%) i marginalny w innych obszarach (0,00–0,89%). Weekendowy tryb pracy wszędzie pozostaje niszowy (0,37–4,33%), a brak preferencji jest najwyższy w naukach ścisłych i przyrodniczych (28,24%).

Tabela 30 Preferowany system pracy w podziale na dziedzinę nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno -techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśte i przyro- dnicze
Stały czas pracy (stałe godziny pracy, np. 8-16)	40,69%	30,16%	28,72%	44,22%	36,47%
Elastyczny czas pracy (np. rozpoczynanie pracy w przedziale 7-10)	29,00%	33,46%	33,42%	30,00%	24,12%
Zadaniowy czas pracy (rozliczanie się efektami, nie godzinami pracy)	6,49%	14,81%	5,48%	5,33%	5,29%
Równoważny czas pracy (np. 12 godzin pracy w jeden dzień i skrócenie czasu pracy w kolejnych dniach)	5,19%	1,65%	3,92%	2,00%	2,35%
Praca w systemie „dyżurowym”	0,00%	0,37%	10,70%	0,89%	0,00%
Weekendowy tryb pracy (tylko piątek, sobota i niedziela)	4,33%	0,37%	2,61%	0,89%	3,53%
Nie mam preferencji w tym zakresie	14,29%	19,20%	15,14%	16,67%	28,24%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Wszystkie typy studiów łączy wyraźna preferencja klasycznych rozwiązań: stały czas pracy oraz elastyczne okno godzinowe. Najbardziej jednoznaczne oczekiwania formułują osoby z jednolitych studiów magisterskich, gdzie dominuje stały czas pracy (50,35%) przy wysokiej akceptacji elastyczności (38,30%), a pozostałe warianty pozostają marginalne: zadaniowy 2,84%, równoważny 0,71%, dyżurowy i weekendowy 0,00%, przy najniższym poziomie „braku preferencji” (7,80%). Wśród studentów studiów stacjonarnych II stopnia obserwujemy niemal równowagę między stałym (33,06%) a elastycznym (33,26%); to jednocześnie grupa o nieco większej niż pozostałe akceptacji rozwiązań specjalnych (równoważny 4,52%, dyżurowy 3,70%), przy umiarkowanym zadaniowym (7,80%) i „braku preferencji” na poziomie 14,78%. Studia stacjonarne I stopnia także preferują stały czas (34,52%) nad elastyczny (29,31%), jednak wyróżniają się najwyższą skłonnością do zadaniowego rozliczania efektów (9,37%) oraz największym odsetkiem „braku preferencji” (20,47%), co sugeruje mniej ukształtowane oczekiwania i otwartość na testowanie form pracy. Niezależnie od typu studiów dyżurowy i weekendowy tryb pozostają niszowe (odpowiednio 0,00–3,70% oraz 0,00–2,87%), a równoważny jest nisko oceniany, szczególnie w jednolitych magisterskich (0,71%).

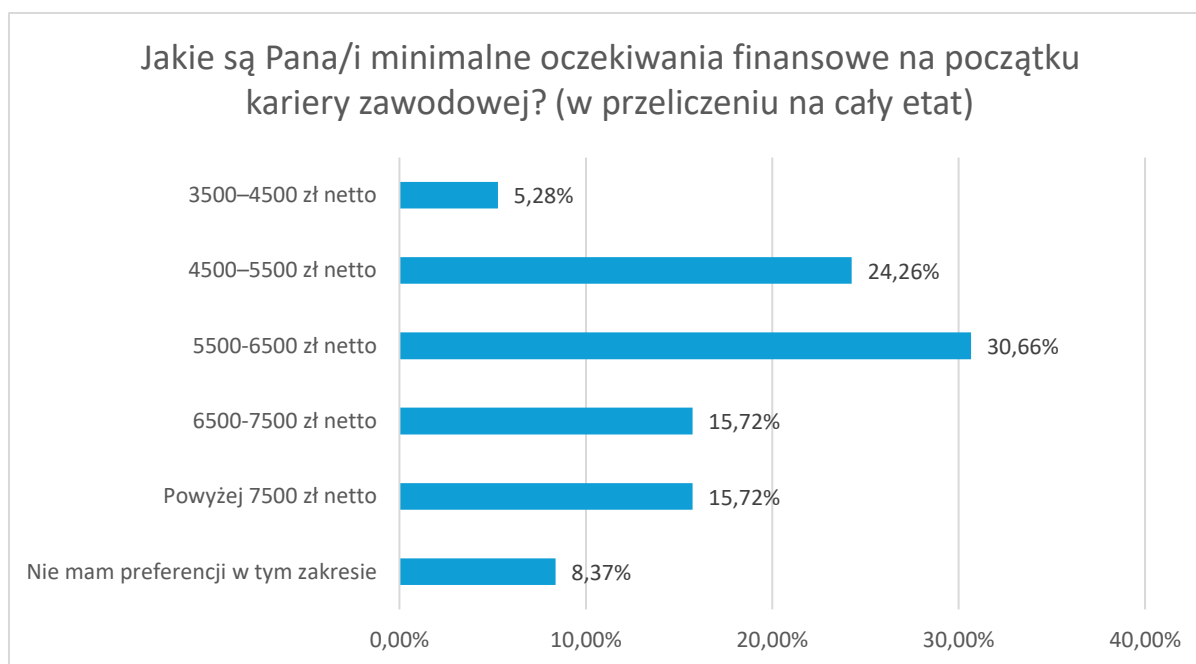
Tabela 31 Preferowany system pracy w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Stały czas pracy (stałe godziny pracy, np. 8-16)	34,52%	33,06%	50,35%
Elastyczny czas pracy (np. rozpoczynanie pracy w przedziale 7-10)	29,31%	33,26%	38,30%
Zadaniowy czas pracy (rozliczanie się efektami, nie godzinami pracy)	9,37%	7,80%	2,84%
Równoważny czas pracy (np. 12 godzin pracy w jeden dzień i skrócenie czasu pracy w kolejnych dniach)	2,25%	4,52%	0,71%
Praca w systemie „dyżurowym”	2,52%	3,70%	0,00%
Weekendowy tryb pracy (tylko piątek, sobota i niedziela)	1,56%	2,87%	0,00%
Nie mam preferencji w tym zakresie	20,47%	14,78%	7,80%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Punkt ciężkości oczekiwań finansowych lokuje się w przedziale 5500–6500 zł netto (30,66%), a wraz z 4500–5500 zł (24,26%) tworzy to większość na poziomie 54,92%, co wyznacza naturalne widełki ofertowe na start. Jednocześnie widoczny jest silny segment aspiracyjny: co najmniej 6500 zł netto oczekuje łącznie 31,44% (15,72% w widełkach 6500–7500 zł oraz 15,72% powyżej 7500 zł), co sygnalizuje presję płacową i oczekiwanie szybszego wzrostu wynagrodzeń. Dolny pułap 3500–4500 zł jest wyraźnie nieatrakcyjny (5,28%), a brak preferencji deklaruje 8,37%, co można odczytać jako jeszcze nie ukształtowane oczekiwania wobec płacy lub większą wrażliwość na pakiety pozapłacowe.

Wykres 38 Preferowana płaca

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Dominującym przedziałem minimalnych oczekiwań finansowych we wszystkich dziedzinach pozostaje 5500–6500 zł netto (25,59–34,19%). Najsilniejsze aspiracje płacowe występują w naukach ścisłych i przyrodniczych, gdzie odsetek oczekiwań powyżej 6500 zł sięga 51,18% (w tym powyżej 7500 zł aż 30,00%), a akceptacja poziomów poniżej 5500 zł jest najniższa (17,06%). W naukach medycznych i o zdrowiu udział oczekiwań co najmniej 6500 zł wynosi 32,11%, z istotnym odsetkiem wskazań powyżej 7500 zł (20,10%), choć nadal utrzymuje się znacząca koncentracja w przedziale 5500–6500 zł (25,59%). W naukach inżynieryjno-technicznych występuje zbliżona równowaga między przedziałem 5500–6500 zł (34,19%) a poziomami co najmniej 6500 zł (33,28%), co sugeruje większą skłonność do negocjowania stawek powyżej środka rynku. Nauki społeczne i humanistyczne są bardziej zorientowane na przedziały 4500–6500 zł: w społecznych akceptacja poziomów do 5500 zł osiąga 36,89%, a w humanistycznych relatywnie wysoki pozostaje odsetek „braku preferencji” (13,85%). Najniższy przedział 3500–4500 zł jest marginalny we wszystkich grupach, szczególnie w ścisłych/przyrodniczych (1,18%) i inżynieryjno-technicznych (2,74%).

Tabela 32 Preferowana płaca w podziale na dziedzinę naukową

	nauki humanistyczne	nauki inżynieryjno-techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
3500–4500 zł netto	7,36%	2,74%	6,01%	8,22%	1,18%
4500–5500 zł netto	26,84%	19,74%	27,68%	28,67%	15,88%

	nauki humanistyczne	nauki inżynieryjno-techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ścisłe i przyrodnicze
5500-6500 zł netto	32,90%	34,19%	25,59%	30,44%	28,24%
6500-7500 zł netto	7,79%	21,76%	12,01%	13,56%	21,18%
Powyżej 7500 zł netto	11,26%	11,52%	20,10%	14,00%	30,00%
Nie mam preferencji w tym zakresie	13,85%	10,05%	8,62%	5,11%	3,53%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

We wszystkich typach studiów głównym punktem odniesienia dla minimalnych oczekiwań jest przedział 5500–6500 zł netto (I stopnia 29,40%, II stopnia 32,85%, jednolite 33,33%). Studia stacjonarne I stopnia wyróżniają się najwyższym udziałem oczekiwań co najmniej 6500 zł (łącznie 34,52%; w tym powyżej 7500 zł 17,78%) oraz najwyższym odsetkiem braku preferencji (9,37%). Studia stacjonarne II stopnia prezentują najbardziej zachowawczy profil płacowy: najwyższy udział oczekiwań do 5500 zł (35,93%) i najniższy udział poziomów co najmniej 6500 zł (24,64%). Studia jednolite magisterskie mają rozkład zbliżony do ogólnego wzorca: dominacja 5500–6500 zł (33,33%) przy istotnym, choć umiarkowanym udziale wskazań powyżej 6500 zł (29,79%). Najniższy przedział 3500–4500 zł pozostaje marginalny we wszystkich grupach (4,77–6,38%).

Tabela 33 Preferowana płaca w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
3500–4500 zł netto	4,77%	6,16%	6,38%
4500–5500 zł netto	21,94%	29,77%	24,11%
5500-6500 zł netto	29,40%	32,85%	33,33%
6500-7500 zł netto	16,74%	13,14%	16,31%
Powyżej 7500 zł netto	17,78%	11,50%	13,48%
Nie mam preferencji w tym zakresie	9,37%	6,57%	6,38%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Badanie jakościowe pokazało, że studenci mają bardzo słabe rozeznanie w realiach dotyczących finansowych aspektów rynku pracy. Podanie oczekiwanych kwot wynagrodzeń stanowiło dla nich wyzwanie, wprost przyznawali, że nie posiadają wiedzy na ten temat. Pojedyncze wskazania jakie się pojawiły, oscylowały wokół 5000 – 6000 zł netto miesięcznie. Najczęściej jednak odwoływano się do potrzeby zarabiania „adekwatnie do posiadanych obowiązków” oraz zgodnie z siatką płac.

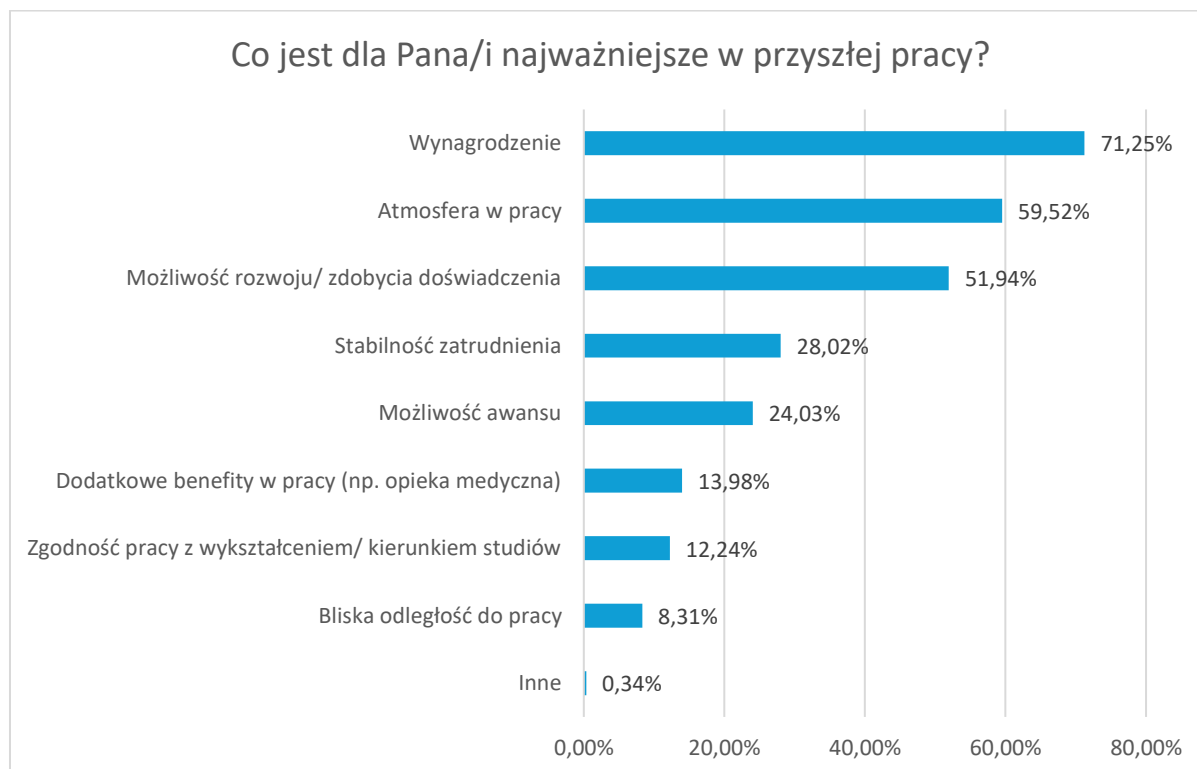
„Najlepiej gdyby była to praca elektronika związana z oprogramowaniem wbudowanym, w której za ilość obowiązków jest adekwatna do wypłaty.”

(nr 1_PŚ)

Wśród badanych studentów nie obserwuje się postaw roszczeniowych względem poziomu wynagrodzenia. Kluczowe jest, aby płace nie były sztucznie zaniżane oraz żeby istniała możliwość rozwoju, tak w zakresie merytorycznym, jak i finansowym. Mimo nieumiejętności wskazania aktualnych stawek rynkowych w branżach potencjalnego zatrudnienia, badani zdają się zdawać sobie sprawę z średniego statusu ekonomicznego województwa i dostosowują swoje oczekiwania do możliwości regionu.

Najważniejszym kryterium w wyborze przyszłej pracy pozostaje wynagrodzenie (71,25%), co wyraźnie porządkuje hierarchię oczekiwań. Na kolejnych miejscach znajdują się atmosfera w pracy (59,52%) oraz możliwość rozwoju i zdobycia doświadczenia (51,94%), wskazując, że poza poziomem płacy kluczowe są warunki współpracy i realna inwestycja w kompetencje. W drugiej kolejności oceniane są stabilność zatrudnienia (28,02%) i możliwość awansu (24,03%), które wzmacniają atrakcyjność oferty, lecz rzadziej stanowią czynnik decydujący. Dodatkowe benefity (13,98%), zgodność pracy z wykształceniem (12,24%) oraz bliska odległość do pracy (8,31%) pełnią funkcję elementów różnicujących oferty o zbliżonych parametrach.

Wykres 39 Najważniejsze elementy przyszłej pracy

Źródło: opracowanie własne, N=1781

We wszystkich dziedzinach kluczowym kryterium pozostaje wynagrodzenie, szczególnie w naukach inżynieryjno-technicznych (86,65%) i ścisłych/przyrodniczych (81,76%), natomiast w medycznych oraz humanistycznych na pierwszym miejscu plasuje się atmosfera pracy (odpowiednio 69,71% i 62,34%), wyprzedzając płacę (55,35% i 60,17%). Rozwój zawodowy jest wyjątkowo istotny w inżynieryjno-technicznych (73,86%), a najmniej w ścisłych/przyrodniczych (24,71%). Stabilność zatrudnienia ma najwyższe znaczenie w naukach społecznych (35,78%) i medycznych (33,68%), a najniższe w inżynieryjno-technicznych (19,20%). Możliwość awansu wyraźniej akcentują humanistyczne (33,33%) i społeczne (30,44%), natomiast dodatkowe benefity są relatywnie ważne w ścisłych/przyrodniczych (25,29%) i humanistycznych (25,11), lecz marginalne w inżynieryjno-technicznych (4,94%). Zgodność pracy z kierunkiem studiów najsilniej liczy się w medycznych (21,67%), a najslabiej w ścisłych/przyrodniczych (5,29%).

Tabela 34 Najważniejsze elementy przyszłej pracy w podziale na dziedziny nauki

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśle i przyro- dnicze
Wynagrodzenie	60,17%	86,65%	55,35%	67,78%	81,76%
Atmosfera w pracy	62,34%	48,81%	69,71%	60,00%	65,88%
Możliwość rozwoju/ zdobycia doświadczenia	38,10%	73,86%	51,44%	43,11%	24,71%
Stabilność zatrudnienia	28,57%	19,20%	33,68%	35,78%	22,35%
Możliwość awansu	33,33%	17,55%	20,63%	30,44%	22,94%
Dodatkowe benefity w pracy (np. opieka medyczna)	25,11%	4,94%	15,93%	13,33%	25,29%
Zgodność pracy z wykształceniem/ kierunkiem studiów	10,39%	7,31%	21,67%	13,78%	5,29%
Bliska odległość do pracy	10,82%	7,50%	8,09%	9,78%	4,12%
Inne	1,30%	0,18%	0,52%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Wynagrodzenie pozostaje najważniejszym kryterium we wszystkich typach studiów, szczególnie na studiach stacjonarnych I stopnia (76,76%), podczas gdy na jednolitych magisterskich na pierwszym planie znajduje się atmosfera pracy (70,92%) oraz możliwość rozwoju i zdobycia doświadczenia (60,99%), przy niższym priorytecie wynagrodzenia (57,45%). Stabilność zatrudnienia zyskuje na znaczeniu wraz z poziomem kształcenia, osiągając najwyższy udział w jednolitych magisterskich (36,17%) i II stopnia (32,24%), a najniższy w I stopnia (25,24%). Zgodność pracy z wykształceniem jest wyraźnie bardziej istotna dla jednolitych magisterskich (21,28%) niż dla I stopnia (9,54%) i II stopnia (16,02%).

Możliwość awansu najwyżej oceniają studia II stopnia (26,08%), w jednolitych magisterskich ma znaczenie mniejsze (17,73%).

Tabela 35 Najważniejsze elementy przyszłej pracy w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Wynagrodzenie	76,76%	62,22%	57,45%
Atmosfera w pracy	60,02%	55,03%	70,92%
Możliwość rozwoju/ zdobycia doświadczenia	50,91%	51,75%	60,99%
Stabilność zatrudnienia	25,24%	32,24%	36,17%
Możliwość awansu	23,94%	26,08%	17,73%
Dodatkowe benefity w pracy (np. opieka medyczna)	13,88%	14,78%	12,06%
Zgodność pracy z wykształceniem/ kierunkiem studiów	9,54%	16,02%	21,28%
Bliska odległość do pracy	8,41%	8,62%	6,38%
Inne	0,35%	0,21%	0,71%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Analiza wyników badania jakościowego wskazuje na rolę atmosfery w pracy jako elementu kluczowego dla przyszłych kadr województwa świętokrzyskiego. Potrzeby poczucia wsparcia, wzajemnej życzliwości, pracy zespołowej są silnie widoczne w postawach i oczekiwaniach studentów.

„[Ważne jest] żeby ci współpracownicy, którzy z nami pracują na co dzień, byli tacy dobrzy dla siebie.” (nr 11_Lipiński)

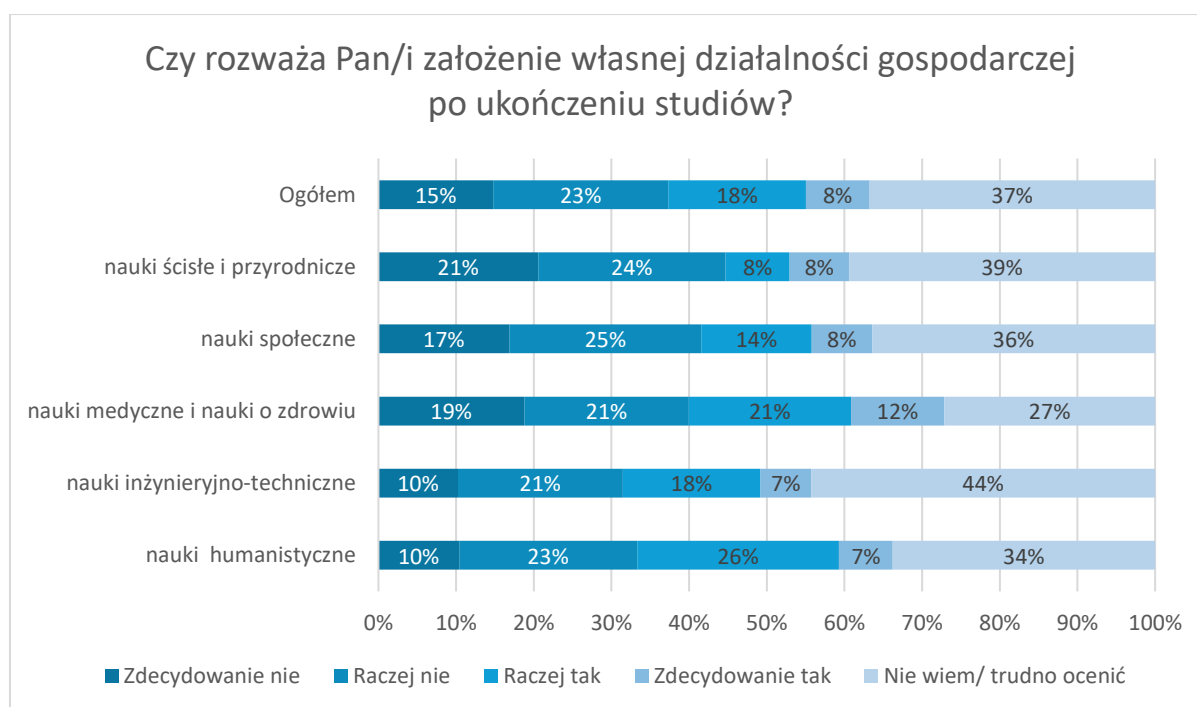
„Myślę, że właśnie współpraca w zespole, bo jednak to jest, myślę, bardzo ważne w tym zawodzie, żeby jednak móc liczyć na starszych kolegów, którzy są bardziej doświadczeni.” (nr 8_UJK)

Dalej dopiero pojawiają się kwestie związane z wynagrodzeniem oraz możliwościami rozwoju. Podobnie jak w badaniu ilościowym, jeszcze rzadziej wskazywano potrzebę zgodności pracy z wykształceniem. Choć także rzadko akcentowana, czytelna jest ponownie potrzeba stabilności zatrudnienia. Rozumiana jest jako praca jedynie w wyznaczonych godzinach, utrzymywanie granic między życiem prywatnym a zawodowym, bezstresowe środowisko. Zatem studenci ostatnich lat, którzy wkrótce wejdą na regionalny rynek pracy oczekują rozwijających zadań i wyzwania oraz zapewnienia możliwości dokończenia się. Jednocześnie chcieliby, aby obowiązki zawodowe nie przysparzały stresu.

Badając chęci do założenia własnej działalności gospodarczej, w ujęciu ogólnym odpowiedzi rozkładają się następująco: „tak” (raczej/zdecydowanie) – 25,89%, „nie”

(zdecydowanie/raczej) – 37,34%, a „nie wiem/trudno ocenić” – 36,78%, co oznacza, że postawy wobec przedsiębiorczości są silnie niejednoznaczne, a deklaratywna gotowość do założenia firmy pozostaje niższa niż odsetek odpowiedzi negatywnych. Na tym tle nauki humanistyczne i medyczne wyróżniają się ponadprzeciętną skłonnością do przedsiębiorczości (po 32,90% „tak”), przy czym w medycznych najwyższy jest udział „zdecydowanie tak” – 12,01% (ogółem: 8,20%). Inżynierijno-techniczne lokują się nieco poniżej ogółu (24,31% „tak”) i jednocześnie mają najwyższy poziom niepewności – 44,24% (ogółem: 36,78%), podobny wzorzec widać w ścisłych i przyrodniczych: 15,89% „tak” – najniżej w zestawieniu – przy 39,41% „nie wiem” i 44,71% „nie” (to także najwyższy udział odpowiedzi negatywnych, wobec 37,34% ogółem). Nauki społeczne pozostają umiarkowanie poniżej ogółu (22,00% „tak”) z wysokim poziomem „nie” (41,56%) oraz „nie wiem” (36,44%). W skrócie: ogół kształtuje obraz ostrożny, humanistyka i kierunki medyczne najczęściej rozważają przedsiębiorczość, inżynieryjne i ścisłe częściej odkładają decyzję (dużo „nie wiem”), a ścisłe zarazem najczęściej deklarują brak zamiaru założenia firmy.

Wykres 40 Plany założenia własnej działalności gospodarczej po ukończeniu studiów ogółem i w podziale na dziedziny nauk

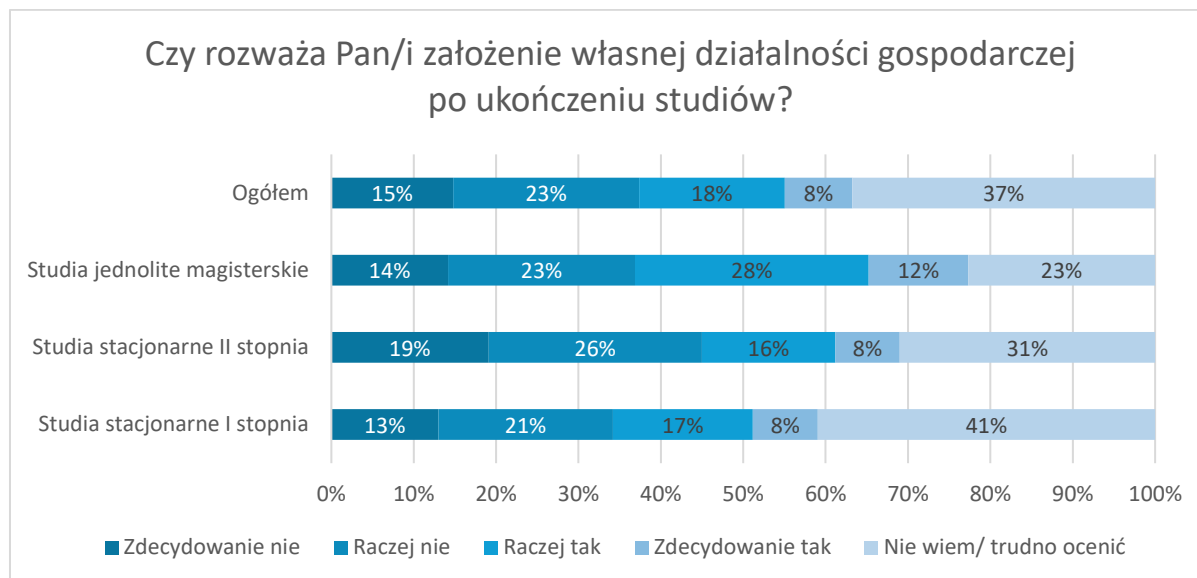

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Studia jednolite magisterskie wyróżniają się najwyższą skłonnością do przedsiębiorczości – 40,43% „tak” (w tym „zdecydowanie tak” – 12,06%) oraz najniższym poziomem niepewności – 22,70%; odsetek odpowiedzi „nie” jest tu umiarkowany – 36,88%. Studia stacjonarne II stopnia prezentują najwyższy poziom negacji – 44,97% „nie” (w tym „zdecydowanie nie” – 19,10%) i niższą skłonność do „tak” – 24,02%, przy niepewności 31,01%, co wskazuje na

bardziej zachowawczy stosunek do samozatrudnienia. Studia stacjonarne I stopnia mają zbliżoną do II stopnia skłonność „tak” – 24,89%, ale największą niepewność – 40,94%.

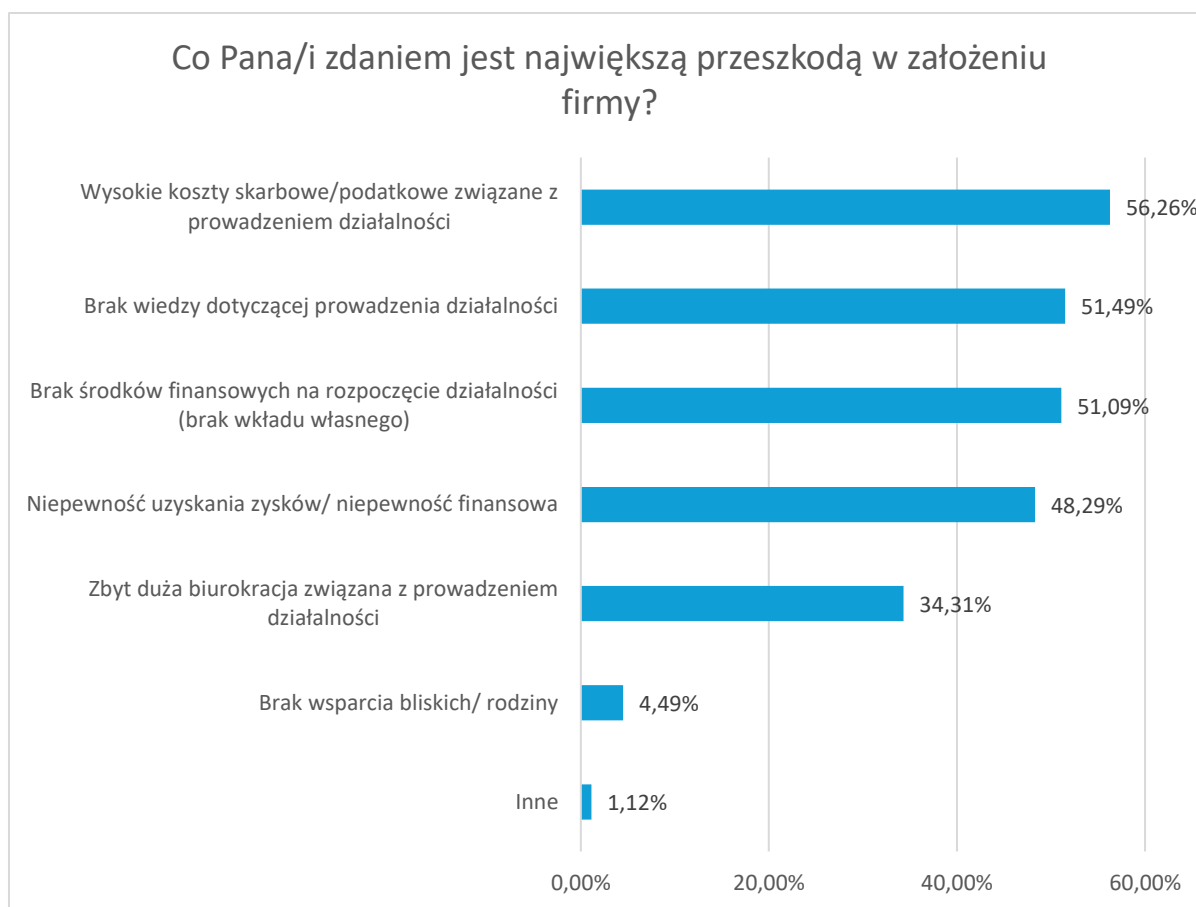
Wykres 41 Plany założenia własnej działalności gospodarczej po ukończeniu studiów ogółem i w podziale na tryb studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Największą barierą w zakładaniu firmy są koszty fiskalne, wskazane przez 56,26% badanych, co ustawia kwestie podatkowo-skarbowe jako główny czynnik zniechęcający. Tuż za nimi pojawiają się dwa niemal równorzędne deficyty startowe: brak wiedzy o prowadzeniu działalności (51,49%) oraz brak środków na start (51,09%); razem z niepewnością zysków/niepewnością finansową (48,29%) tworzą one wyraźny blok barier o charakterze kompetencyjno-finansowym. Biurokracja ma znaczenie, ale mniejsze niż koszty i ryzyko (34,31%). Czynniki społeczne i pozostałe pozostają marginalne: brak wsparcia bliskich (4,49%) i inne (1,12%). W praktyce oznacza to, że decyzje o przedsiębiorczości hamuje przede wszystkim percepcja obciążenia podatkowego i ryzyka finansowego, wzmocniona luką operacyjną (wiedza o formalnościach, księgowości, pierwszych krokach).

Wykres 42 Przeszkody w założeniu firmy

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Najważniejsze bariery mają wspólny rdzeń, ale różnią się akcentami między dziedzinami. W naukach ścisłych i przyrodniczych dominują czynniki fiskalno-rynkowe: wysokie koszty podatkowe (67,06%) oraz niepewność finansowa (64,12%); deficyt wiedzy o prowadzeniu firmy jest wysoki (55,29%), natomiast brak środków na start (42,35%) i biurokracja (26,47%) mają relatywnie mniejszy ciężar. W naukach inżynieryjno-technicznych na pierwszy plan wychodzą koszty podatkowe (61,24%) i biurokracja (40,95%), przy najniższym w zestawieniu braku wiedzy (33,64%); bariery kapitałowe (51,01%) i ryzyko finansowe (42,96%) są istotne, lecz mniej akcentowane niż w ścisłych. W naukach medycznych i o zdrowiu kluczowy jest deficyt wiedzy (63,19%), obok kosztów podatkowych (53,52%); kapitał początkowy (49,87%) i niepewność zysków (44,91%) stanowią dodatkowy, silny blok, a biurokracja (28,46%) jest najrzadziej wskazywana. W naukach społecznych bariery układają się w „kwadrat finansowo-kompetencyjny”: koszty podatkowe (55,56%), brak wiedzy (54,67%), brak środków (54,67%) oraz niepewność finansowa (53,56%). W humanistyce najwyraźniej wybrzmiewa brak wiedzy o prowadzeniu firmy (65,37%), w parze z brakiem środków (52,81%) i

umiarkowanym wskazaniem na koszty podatkowe (42,42%); ryzyko finansowe ma średnią intensywność (44,59%).

Tabela 36 Przeszkody w założeniu firmy w podziale na dziedziny nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynierjno- -techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśle i przyro- -dnicze
Wysokie koszty skarbowe/podatkowe związane z prowadzeniem działalności	42,42%	61,24%	53,52%	55,56%	67,06%
Brak wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności	65,37%	33,64%	63,19%	54,67%	55,29%
Brak środków finansowych na rozpoczęcie działalności (brak wkładu własnego)	52,81%	51,01%	49,87%	54,67%	42,35%
Niepewność uzyskania zysków/ niepewność finansowa	44,59%	42,96%	44,91%	53,56%	64,12%
Zbyt duża biurokracja związana z prowadzeniem działalności	31,60%	40,95%	28,46%	35,56%	26,47%
Brak wsparcia bliskich/ rodziny	5,63%	2,19%	5,48%	4,89%	7,06%
Inne	1,73%	1,46%	0,52%	1,11%	0,59%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Na I stopniu profil jest równoważony: koszty podatkowe (56,90%), brak środków (50,48%), brak wiedzy (49,52%) i niepewność finansowa (49,52%) tworzą porównywalny blok przeszkód przy umiarkowanej roli biurokracji (34,78%). Na II stopniu szczególnie wybijają się brak wiedzy o prowadzeniu firmy (55,24%; wyższy niż na I stopniu), obok kosztów podatkowych (56,88%); bariery kapitałowe i ryzyko są istotne, lecz nie rosną ponad ten poziom (49,90% i 47,64%), co wskazuje na dominację deficytu know-how nad progiem finansowym. Na studiach jednolitych na pierwszy plan wysuwa się próg kapitałowy (60,28%; najwyżej w zestawieniu), przy nadal wysokim braku wiedzy (54,61%), natomiast koszty podatkowe (48,94%) i niepewność zysków (40,43%) są relatywnie słabsze niż na pozostałych ścieżkach. W skrócie: I stopień to zbieżne cztery bariery koszt–kapitał–wiedza–ryzyko, II stopień – przede wszystkim luka kompetencyjna dotycząca prowadzenia biznesu, a jednolite – przede wszystkim kapitał na start przy jednocześnie wysokiej potrzebie wiedzy operacyjnej.

Tabela 37 Przeszkody w założeniu firmy w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Wysokie koszty skarbowe/podatkowe związane z prowadzeniem działalności	56,90%	56,88%	48,94%

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Brak wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności	49,52%	55,24%	54,61%
Brak środków finansowych na rozpoczęcie działalności (brak wkładu własnego)	50,48%	49,90%	60,28%
Niepewność uzyskania zysków/ niepewność finansowa	49,52%	47,64%	40,43%
Zbyt duża biurokracja związana z prowadzeniem działalności	34,78%	33,26%	34,04%
Brak wsparcia bliskich/ rodziny	4,60%	4,52%	3,55%
Inne	1,47%	0,62%	0,00%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Studenci w wywiadach indywidualnych rzadko wykazywali zainteresowanie podjęciem własnej działalności gospodarczej. Część z nich rozważała tę formę zatrudnienia, świadomie z niej rezygnując. Prowadzenie przedsiębiorstwa czy samozatrudnienie kojarzone jest z dużą odpowiedzialnością i stresem oraz wydaje się wymagać wcześniejszej wieloletniej aktywności zawodowej. Studenci w regionie prezentują niską gotowość do podejmowania ryzyka, nie czują się także wystarczająco kompetentni do prowadzenia własnego biznesu.

„Raczej nie myślałbym nad prowadzeniem własnej działalności ze względu na ryzyko, jakie się z tym wiąże.” (nr 1_Politechnika Świętokrzyska)

Jeśli rozważają taką ewentualność, to w dalszej perspektywie czasowej, po nabraniu wystarczającego doświadczenia na rynku pracy.

Zatem obok barier wynikających z czynników zewnętrznych, konieczne jest uwzględnienie specyfiki pokolenia, które w najbliższych latach będzie wchodziło na rynek pracy. Zaobserwowane w badaniu jakościowym: obniżona gotowość do podejmowania ryzyka, niechęć do brania odpowiedzialności, potrzeby stabilności i bezpieczeństwa oraz unikanie stresu wskazują na tendencję podejmowania zatrudnienia w stabilnych warunkach, na etatach w oparciu o umowę o pracę.

Idea Lifelong learning i podejmowanie aktywności edukacyjnych

Jak wskazuje badanie jakościowe, studenci z województwa świętokrzyskiego w większości nie słyszeli o idei Lifelong learning. Jednak intuicyjnie domyślali się jakie są jej główne założenia i odwoływali się do nich pozytywnie. Zwracali uwagę na dwa aspekty tego zagadnienia – globalne i indywidualne. W ujęciu globalnym ustawiczne kształcenie konieczne jest do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie, również zawodowym. Rozwój wiedzy i technologii wprowadził w wielu branżach konieczność ciągłego uaktualniania wiedzy, poszerzania kompetencji – nauka stała się nieodłącznym elementem życia osób, które chcą

się rozwijać, a pewnie wkrótce nawet po prostu utrzymać na swoich stanowiskach. Taka opinia jest szczególnie widoczna w wywiadach ze studentami kierunków technicznych i medycznych.

„Wydaje mi się, że to jest taki nieodłączny element życia przyszłego lekarza.” (nr 3_UJK)

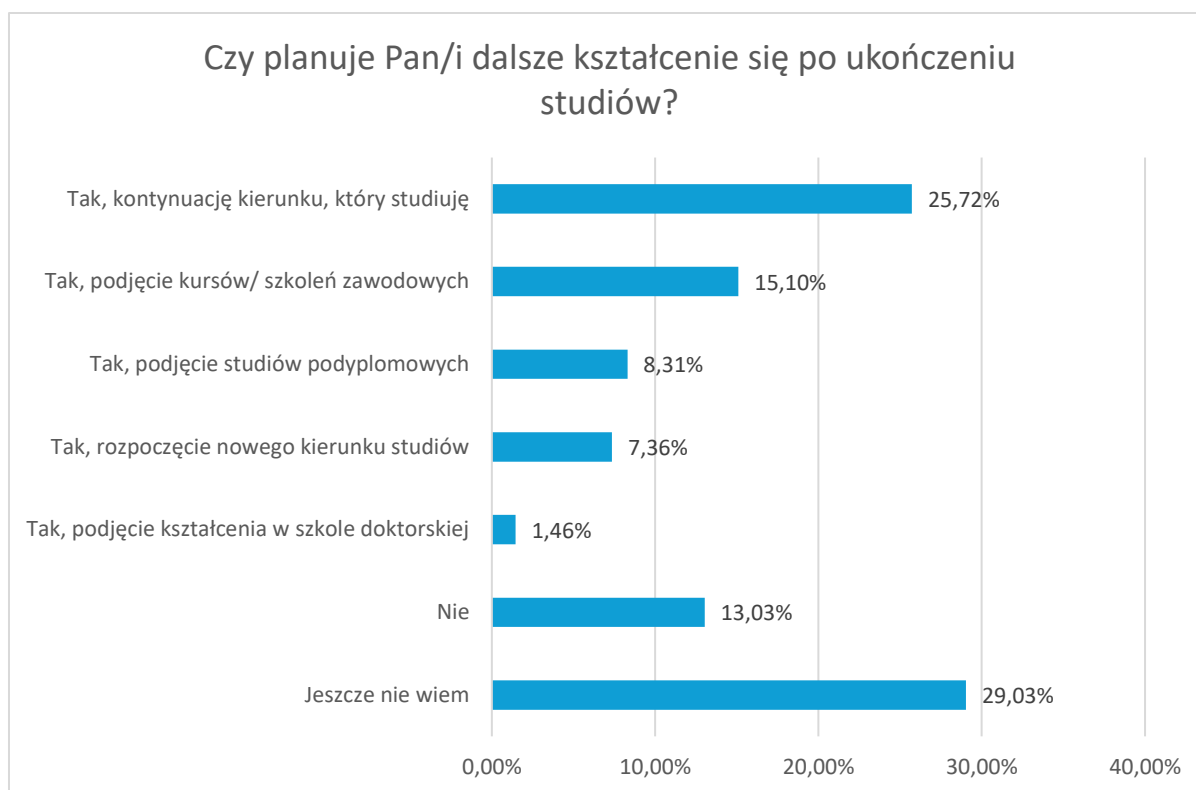
Natomiast wymiar indywidualny wyraża się w wewnętrznej potrzebie poszerzania i pogłębiania wiedzy, która ma prowadzić do rozwoju osobistego (w tym zawodowego).

I dążę do tego, żeby cały czas czegoś się uczyć, żeby utrzymać ten nawyk. Tak naprawdę, żeby ciągle poznawać to, co się rozwija. Bo to jest najważniejsze w życiu, żeby tak naprawdę rozwijać się. Żeby nie zatracić myślenia o nauce, ponieważ to jest coś fantastycznego, że możemy uczyć się, poznawać wiele nowych rzeczy, rozwijać się. Szczególnie, że mamy możliwość zmieniania różnych kierunków, nie musimy brnąć przez całe życie w tym jednym kierunku. (nr 7_Politechnika Świętokrzyska)

Wśród młodych dorosłych widoczna jest silna potrzeba samokształcenia, a jednocześnie otwartość na zmianę. W pokoleniu Gen-Z widoczna jest silna zmiana w podejściu do pracy w stosunku do starszych pokoleń, które charakteryzuje wysoka lojalność względem pracodawcy. Odmiennie warunki społeczno-gospodarcze kształtują przyszłe kadry, które bardziej będą dbały o swój komfort życiowo-zawodowy i które mogą być mniej otwarte na podejmowanie wyzwań, które nie będą zgodne z ich wartościami czy priorytetami. Jednak jest to także pokolenie, które dość naturalnie wzrasta w przekonaniu, że nauka jest nieodłącznym elementem całego życia. Wspiera ona otwartość i adaptację do zachodzących zmian.

Powyższy temat ma swoje uzupełnienie w badaniu ilościowym. Analiza deklaracji dotyczących planów dalszego kształcenia po ukończeniu studiów wskazuje na przewagę form kontynuacyjnych i krótkich ścieżek doskonalenia zawodowego, przy jednocześnie istotnym odsetku osób niezdecydowanych. Dominującym nastawieniem jest kontynuacja edukacji po studiach: łącznie 57,95% wskazań dotyczy dalszego kształcenia, z czego najczęściej kontynuacja obecnego kierunku (25,72%) oraz kursy/szkolenia zawodowe (15,10%), następnie studia podyplomowe (8,31%) i nowy kierunek (7,36%); szkoła doktorska ma charakter marginalny (1,46%). Istotny jest segment niezdecydowanych (29,03%), natomiast brak planów deklaruje 13,03%.

Wykres 43 Plany dalszego kształcenia po ukończeniu studiów

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W ujęciu dziedzinowym najwyższą gotowość do kontynuacji tego samego kierunku deklarują nauki ścisłe i przyrodnicze (37,06%), a następnie humanistyczne (29,44%) i społeczne (27,11%); najniżej wypadają nauki medyczne i o zdrowiu (19,58%) oraz inżynierijno-techniczne (23,77%). Kursy i szkolenia zawodowe są najczęściej wybierane w naukach medycznych (23,24%) i inżynierijno-technicznych (17,18%), co odzwierciedla praktyczny charakter tych ścieżek; w ścisłych/przyrodniczych udział jest również podwyższony (16,47%). Studia podyplomowe i nowy kierunek relatywnie częściej rozważają osoby z nauk humanistycznych (odpowiednio 13,85% i 12,99%) oraz, w przypadku nowego kierunku, medycznych (11,49%). Zainteresowanie szkołą doktorską pozostaje niskie we wszystkich grupach, najwyższe w humanistycznych (3,46%). Odsetek braku planów dalszej nauki jest największy w naukach społecznych (18,44%), a najmniejszy w ścisłych/przyrodniczych (6,47%). Niezdecydowanie jest szczególnie widoczne w inżynierijno-technicznych (34,19%) oraz ścisłych/przyrodniczych (33,53%).

Tabela 38 Plany dalszego kształcenia po ukończeniu studiów w podziale na dziedziny nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społeczne	nauki ściśle i przyro- dnicze
Tak, kontynuację kierunku, który studiuję	29,44%	23,77%	19,58%	27,11%	37,06%
Tak, rozpoczęcie nowego kierunku studiów	12,99%	3,66%	11,49%	6,67%	4,12%
Tak, podjęcie studiów podyplomowych	13,85%	8,96%	5,74%	9,56%	1,18%
Tak, podjęcie kształcenia w szkole doktorskiej	3,46%	0,73%	2,61%	0,44%	1,18%
Tak, podjęcie kursów/ szkoleń zawodowych	8,23%	17,18%	23,24%	8,67%	16,47%
Nie	11,26%	11,52%	12,79%	18,44%	6,47%
Jeszcze nie wiem	20,78%	34,19%	24,54%	29,11%	33,53%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

W przekroju typów studiów widoczne jest wyraźne zróżnicowanie preferowanych ścieżek dalszego kształcenia: na studiach stacjonarnych I stopnia dominuje kontynuacja obecnego kierunku (36,95%) przy najwyższym poziomie niezdecydowania (30,10%) oraz marginalnym znaczeniu studiów podyplomowych (4,42%) i szkoły doktorskiej (0,43%); na studiach stacjonarnych II stopnia przeważają krótkie formy podnoszenia kwalifikacji (kursy/szkolenia 20,94%) oraz studia podyplomowe (11,09%), czemu towarzyszy relatywnie wysoki odsetek braku planów (24,44%) i największe niezdecydowanie (31,01%), a kontynuacja tego samego kierunku jest wyjątkowo rzadka (1,85%); na studiach jednolitych magisterskich na pierwszym planie znajdują się studia podyplomowe (30,50%) oraz kursy/szkolenia (24,82%), przy najniższym odsetku braku planów (2,84%) i niższej niepewności (13,48%), natomiast kontynuacja kierunku ma charakter uzupełniający (16,31%), a zainteresowanie nowym kierunkiem (9,22%) i szkołą doktorską (2,84%) pozostaje umiarkowane.

Tabela 39 Plany dalszego kształcenia po ukończeniu studiów w podziale na tryb studiów

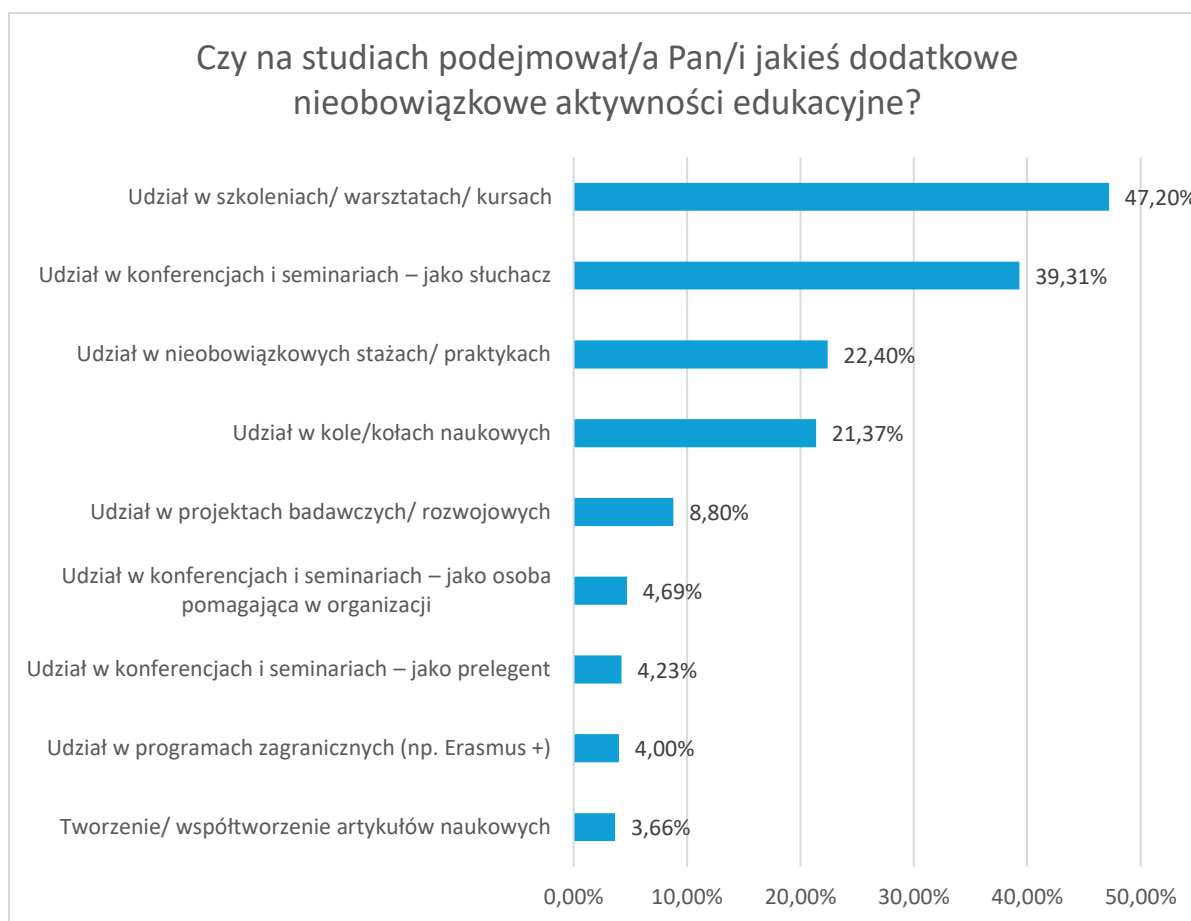
	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Tak, kontynuację kierunku, który studiuję	36,95%	1,85%	16,31%
Tak, rozpoczęcie nowego kierunku studiów	7,20%	7,19%	9,22%
Tak, podjęcie studiów podyplomowych	4,42%	11,09%	30,50%
Tak, podjęcie kształcenia w szkole doktorskiej	0,43%	3,49%	2,84%
Tak, podjęcie kursów/ szkoleń zawodowych	11,45%	20,94%	24,82%
Nie	9,45%	24,44%	2,84%

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Jeszcze nie wiem	30,10%	31,01%	13,48%

Źródło: opracowanie własne, N=1781

Analiza nieobowiązkowych aktywności edukacyjnych podejmowanych w trakcie studiów wskazuje na dominację krótkich form doskonalenia i uczestnictwa informacyjnego (szkolenia/warsztaty/kursy oraz udział w konferencjach jako słuchacz) przy relatywnie niskim udziale działań badawczo-rozwojowych, wystąpień, mobilności zagranicznej i współautorstwa publikacji. Najczęściej podejmowaną aktywnością są szkolenia/warsztaty/kursy (47,20%) oraz udział w konferencjach jako słuchacz (39,31%), co wskazuje na preferencję krótkich, łatwo dostępnych form doskonalenia. Aktywności praktyczne o charakterze zawodowym mają umiarkowany zasięg: nieobowiązkowe staże/praktyki (22,40%) i koła naukowe (21,37%). Udział w przedsięwzięciach o profilu badawczo-rozwojowym pozostaje niski (8,80%), a formy wymagające większej ekspozycji lub zaangażowania są marginalne: pomoc w organizacji konferencji (4,69%), wystąpienia jako prelegent (4,23%), mobilność zagraniczna (4,00%) oraz współtworzenie artykułów naukowych (3,66%).

Wykres 44 Podejmowanie dodatkowych nieobowiązkowych aktywności na studiach

Źródło: opracowania własne, N=875

We wszystkich dziedzinach dominują krótkie formy doskonalenia (szkolenia/warsztaty/kursy: 50,89–54,43%), przy czym nauki społeczne odstają niższym udziałem (33,48%). Uczestnictwo w konferencjach jako słuchacz jest wysokie w humanistycznych (45,07%), medycznych (40,63%) i społecznych (48,50%), natomiast w ścisłych/przyrodniczych pozostaje marginalne (7,59%). Aktywności praktyczne są najsilniejsze w ścisłych/przyrodniczych (nieobowiązkowe staże/praktyki 34,18%) i inżynierijno-technicznych (24,87%), co uzupełniają podwyższone wskazania projektów badawczo-rozwojowych (ściśle/przyrodnicze 15,19%; inżynierijno-techniczne 11,68%). Koła naukowe mają najwyższy udział w humanistycznych (28,87%), przy wyraźnie niższym poziomie w medycznych (9,38%). Mobilność zagraniczna jest najbardziej obecna w humanistycznych (7,75%) i najniższa w medycznych (0,89%). Wystąpienia konferencyjne oraz współautorstwo artykułów pozostają niskie we wszystkich dziedzinach, z najwyższymi wartościami w humanistycznych (prelegent 6,34%; artykuły 5,63%) i inżynierijno-technicznych (prelegent 4,57%; artykuły 5,08%), a najniższymi w medycznych i ścisłych/przyrodniczych. Całościowo widoczny jest podział: kierunki techniczne i ścisłe koncentrują się na praktyce i projektach, kierunki humanistyczne na aktywnościach

środowiskowych i mobilności, a kierunki medyczne na uczestnictwie informacyjnym i szkoleniach, z ograniczoną ekspozycją naukową.

Tabela 40 Podejmowanie dodatkowych nieobowiązkowych aktywności na studiach w podziale na dziedziny nauk

	nauki humani- styczne	nauki inżynieryjno- techniczne	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	nauki społe- czne	nauki ściśle i przyro- dnicze
Udział w szkoleniach/ warsztatach/ kursach	51,41%	53,30%	50,89%	33,48%	54,43%
Udział w konferencjach i seminariach – jako słuchacz	45,07%	35,53%	40,63%	48,50%	7,59%
Udział w nieobowiązkowych stażach/ praktykach	16,20%	24,87%	20,54%	21,89%	34,18%
Udział w kole/kołach naukowych	28,87%	25,89%	9,38%	23,61%	24,05%
Udział w projektach badawczych/ rozwojowych	6,34%	11,68%	4,91%	9,44%	15,19%
Udział w konferencjach i seminariach – jako osoba pomagająca w organizacji	4,93%	3,05%	1,34%	6,01%	13,92%
Udział w konferencjach i seminariach – jako prelegent	6,34%	4,57%	3,57%	3,86%	2,53%
Udział w programach zagranicznych (np. Erasmus +)	7,75%	4,57%	0,89%	4,29%	3,80%
Tworzenie/ współtworzenie artykułów naukowych	5,63%	5,08%	2,23%	3,00%	2,53%

Źródło: opracowania własne, N=875

Najistotniejsze różnice między typami studiów wskazują, że na jednolitych magisterskich dominuje uczestnictwo w krótkich formach doskonalenia (szkolenia/warsztaty/kursy 56,19%) oraz wysoka frekwencja w konferencjach jako słuchacz (62,86%), przy jednocześnie najniższej mobilności zagranicznej (0,95%) i mniejszym zaangażowaniu w koła naukowe (13,33%). Na studiach II stopnia wyróżnia się większa aktywność o charakterze ekspozycyjnym i naukowym: wystąpienia konferencyjne (9,81%), współtworzenie artykułów (8,30%) oraz udział w projektach badawczo-rozwojowych (11,32%), a także wyższy odsetek wsparcia organizacyjnego przy wydarzeniach (5,66%); słuchacze konferencji stanowią 41,51%, a szkolenia 44,15%. Studia I stopnia utrzymują umiarkowaną aktywność w szkoleniach (46,93%) i słuchaniu konferencji (33,27%), przy zbliżonym poziomie staży/praktyk (22,57%); udział w formach wymagających publikowania i wystąpień jest tu najniższy (po 1,39%).

Tabela 41 Podejmowanie dodatkowych nieobowiązkowych aktywności na studiach w podziale na tryb studiów

	Studia stacjonarne I stopnia	Studia stacjonarne II stopnia	Studia jednolite magisterskie
Udział w szkoleniach/ warsztatach/ kursach	46,93%	44,15%	56,19%
Udział w konferencjach i seminariach – jako słuchacz	33,27%	41,51%	62,86%
Udział w nieobowiązkowych stażach/ praktykach	22,57%	21,13%	24,76%
Udział w kole/kołach naukowych	21,98%	23,40%	13,33%
Udział w projektach badawczych/ rozwojowych	7,72%	11,32%	7,62%
Udział w konferencjach i seminariach – jako osoba pomagająca w organizacji	4,36%	5,66%	3,81%
Udział w konferencjach i seminariach – jako prelegent	1,39%	9,81%	3,81%
Udział w programach zagranicznych (np. Erasmus +)	4,75%	3,77%	0,95%
Tworzenie/ współtworzenie artykułów naukowych	1,39%	8,30%	2,86%

Źródło: opracowania własne, N=875

Punktowe oceny znaczenia ciągłego doszkalania się w życiu zawodowym układają się jednoznacznie po stronie uznania tej aktywności za potrzebną, a często wręcz konieczną. W obrazie ogółu dominuje wskazanie poziomu „raczej konieczne/konieczne” (średnia 5,06, mediana 5), przy umiarkowanym zróżnicowaniu opinii (odchylenie standardowe 0,944). Pojawiają się jednostkowe bardzo niskie oceny (minimum 1), ale mają one charakter incydentalny i nie zmieniają głównego wniosku: podnoszenie kompetencji jest postrzegane jako standard nowoczesnego funkcjonowania zawodowego.

W naukach medycznych i naukach o zdrowiu widoczny jest najwyższy poziom akceptacji dla konieczności stałego uczenia się (średnia 5,22, mediana 6), przy braku skrajnego negowania potrzeby (minimum 2) i umiarkowanym zróżnicowaniu opinii (0,959). W praktyce oznacza to, że w grupie tej kształtuje się silna norma ciągłego doszkalania, wspierana zarówno przez tempo zmian w wiedzy, jak i przez wagę odpowiedzialności publicznej. Zbliżony kierunek, choć przy nieco większej jednomyślności, występuje w naukach ścisłych i przyrodniczych (średnia 5,13, mediana 5, minimum 2, odchylenie 0,825) oraz w naukach inżyniersko-technicznych (średnia 5,02, mediana 5, odchylenie 0,797). W obu tych obszarach relatywnie niskie zróżnicowanie odpowiedzi wskazuje na dość wysoki konsensus co do potrzeby bieżącej aktualizacji wiedzy i umiejętności, zwłaszcza tych o charakterze technicznym i narzędziowym.

Nieco niższe, a zarazem bardziej rozproszone oceny pojawiają się w naukach humanistycznych (średnia 4,97, mediana 5, odchylenie 1,063) oraz społecznych (średnia 4,99,

mediana 5, odchylenie 1,054). Wysokie odchylenia standardowe w tych dziedzinach świadczą o większej pluralności postaw wobec doskonalenia, co można wiązać z większą autonomią metod pracy, różnymi modelami rozwoju kariery oraz mniej sformalizowanymi wymaganiami certyfikacyjnymi. Mimo to środek rozkładu pozostaje po stronie uznania potrzeby doszkalania, co sugeruje, że różnice dotyczą raczej intensywności i form niż samej zasadności.

Swoimi doświadczeniami aktywności edukacyjnej dzielili się także studenci w wywiadach indywidualnych. Badani należeli do kół i samorządów studenckich, więc ich stosunkowa wysoka operatywność nie powinna być zaskoczeniem. Oprócz działań podejmowanych w ramach członkostwa w ww. organizacjach, udzielają się także na innych polach. Podejmują się działań wolontariackich, korzystają z ofert szkoleniowych i stażowych. Taka aktywność ma na celu przygotować ich do praktycznych zadań zawodowych, utrzymać w trybie nauki, nabyć kompetencje, na które nie wystarcza czasu w programie studiów.

„No i właśnie też zależy mi na tym, żeby gdzieś tam przygotować się lepiej do tych praktycznych działań w przyszłości, też wiedzieć, po prostu mieć jakieś obycie z pacjentami.” (nr 2_UJK)

Działalność o charakterze naukowym, bardziej teoretycznym realizowana jest przez organizację i udział w konferencjach oraz projektach ogólnopolskich i międzynarodowych.

„Więc to jest tak naprawdę rozwijanie pewności siebie, żeby nie wypadać z tego rytmu, żeby cały czas pracować nad tym, żeby się doszkaląć. Tak samo te wszystkie konferencje, w których bierzemy udział. Tam się zawsze człowiek dowie czegoś nowego.” (nr 11_Lipiński)

Tego rodzaju aktywności traktowane są jak możliwość zaprezentowania swoich osiągnięć, ale także inwestycja w rozwój kompetencji miękkich.

Wśród studentów osadzonych w organizacjach studenckich aktywność edukacyjna jest dość wysoka i wynika z ze świadomości konieczności podejmowania tego rodzaju działań oraz zaangażowania w proces kształcenia.

Z badania ilościowego istotne uzupełnienie przynosi wymiar typu studiów. W studiach jednolitych magisterskich obserwujemy najwyższy poziom i jednocześnie największą spójność uznania konieczności stałego uczenia się (średnia 5,57, mediana 6, odchylenie 0,689; brak bardzo niskich ocen – minimum 3). Ten obraz dobrze koresponduje z profilem kierunków o silnych reżimach regulacyjnych, dla których standardem są klarowne ścieżki doskonalenia i akredytowane formy podnoszenia kwalifikacji. W studiach stacjonarnych I i II stopnia oceny są stabilne i bardzo zbliżone (odpowiednio średnia 5,03 i 4,98; mediana 5; odchylenia 0,949 i

0,953), co wskazuje na powszechne, choć nie całkowicie jednomyślne przekonanie o potrzebie rozwoju kompetencji.

Tabela 42 Ocena wagi ciągłego doszkalania się/ podnoszenia kompetencji w życiu zawodowym (1 oznacza – jest zbędne a 6 – jest konieczne)

		Minimum	Maksimum	Średnia	Odchylenie standardowe	Mediana
Ogółem		1	6	5,06	0,944	5
Dziedzina nauk	nauki humanistyczne	1	6	4,97	1,063	5
	nauki inżynieryjno-techniczne	1	6	5,02	0,797	5
	nauki medyczne i nauki o zdrowiu	2	6	5,22	0,959	6
	nauki społeczne	1	6	4,99	1,054	5
	nauki ścisłe i przyrodnicze	2	6	5,13	0,825	5
Etap studiów	Studia stacjonarne I stopnia	1	6	5,03	0,949	5
	Studia stacjonarne II stopnia	1	6	4,98	0,953	5
	Studia jednolite magisterskie	3	6	5,57	0,689	6

Źródło: opracowania własne, N=1781

Podsumowanie

Analiza materiału badawczego ukazuje obraz decyzji edukacyjnych, aspiracji zawodowych i przygotowania studentów województwa świętokrzyskiego do wejścia na rynek pracy. Rynek pracy w regionie postrzegany jest jako mało przychylny dla młodych absolwentów – oferty są nieliczne, często nieadekwatne do zdobytych kwalifikacji, a proponowane warunki zatrudnienia obejmują niskie stawki i umowy cywilnoprawne. W opinii badanych sytuację pogarszają kumoterstwo w instytucjach publicznych, co skłania część osób do migracji zarobkowej. Szansę na poprawę pozycji daje aktywność w formie staży i wolontariatu, które budują kompetencje i relacje z pracodawcami.

Wybór kierunku studiów opiera się przede wszystkim na zainteresowaniach własnych, co wskazuje na dominację motywacji autonomicznej. Drugim istotnym czynnikiem są perspektywy zawodowe, szczególnie w kierunkach inżynieryjnych i medycznych. Czynniki dostępności, takie jak bliskość uczelni czy łatwość dostania się na kierunek, oraz prestiż mają znaczenie drugorzędne. Ocena trafności wyboru kierunku jest w większości pozytywna –

ponad 80% badanych uznaje decyzję za właściwą, choć część osób rozważyła przerwanie studiów, głównie z powodu przeciążenia, braku motywacji lub rozczarowania programem.

Satysfakcja z kształcenia wynika przede wszystkim z udziału zajęć praktycznych, które studenci uznają za kluczowe dla przygotowania do zawodu. Wysoko cenione są laboratoria, ćwiczenia, praktyki i staże, a także współpraca uczelni z biznesem. Braki w infrastrukturze technicznej oraz niedostateczna liczba zajęć praktycznych pozostają istotnym wyzwaniem. Kompetencje miękkie, takie jak komunikacja czy samodzielność, rozwijane są w toku studiów, jednak poczucie przygotowania do rynku pracy jest umiarkowane – deklaruje je 54,6% badanych, przy czym główną barierą pozostaje brak doświadczenia zawodowego i wiedzy praktycznej.

Plany zawodowe studentów mają charakter pragmatyczny: najczęściej wskazywane cele to praca zgodna z kierunkiem studiów oraz dobrze płatne zatrudnienie. Kontynuacja edukacji w formie studiów podyplomowych lub kursów jest rozważana przez ponad połowę badanych, natomiast studia doktoranckie pozostają marginalne. Gotowość do pozostania w regionie jest umiarkowana – 39% deklaruje chęć pracy w województwie świętokrzyskim, ale równie silny jest odsetek osób niezdecydowanych. Decyzje o pozostaniu opierają się głównie na więziach rodzinnych i przywiązaniu do miejsca zamieszkania, natomiast motywatory wyjazdu to wyższe wynagrodzenia, większa dostępność pracy i perspektywy rozwoju.

Preferencje dotyczące zatrudnienia są jednoznaczne: dominuje oczekiwanie stabilnej pracy na umowę o pracę na czas nieokreślony i w pełnym wymiarze godzin. Najczęściej wybieranym modelem jest praca stacjonarna, choć rośnie znaczenie form hybrydowych. Oczekiwania finansowe koncentrują się w przedziale 5500–6500 zł netto, przy istotnym segmencie aspiracyjnym powyżej 6500 zł. Wśród kryteriów wyboru pracy najważniejsze pozostaje wynagrodzenie, ale wysoką rangę mają również atmosfera w pracy oraz możliwość rozwoju.

Postawy wobec przedsiębiorczości są ostrożne – jedynie co czwarty badany rozważa założenie własnej działalności, a główne bariery to wysokie koszty podatkowe, brak wiedzy i brak kapitału początkowego. Idea uczenia się przez całe życie jest słabo rozpoznana, choć intuicyjnie akceptowana; studenci dostrzegają konieczność ciągłego doskonalenia kompetencji w zmieniających się warunkach rynku pracy.

Wnioski i rekomendacje

Cel badania	Wnioski	Rekomendacje
1. Motywy wyboru kierunku studiów oraz ocena trafności wyboru z perspektywy kończącej się ścieżki edukacyjnej badanych	<ul style="list-style-type: none"> Decyzje studentów są przede wszystkim autonomiczne: najczęściej wskazywane są zainteresowania własne (73,55%) oraz – jako drugi motor – dobre perspektywy zawodowe po studiach (46,38%). Czynniki wygody mają znaczenie uzupełniające: bliskość uczelni (21,73%), łatwość dostania się (16,34%), prestiż (14,15%); presje/bariery są słabsze (np. brak miejsc 10,78%, presja rodziny 9,60%). Ocena trafności wyboru jest wyraźnie pozytywna: „tak” łącznie 80,69% (53,85% raczej; 26,84% zdecydowanie), przy negatywnych 7,86% i „trudno ocenić” 11,45%. Specyfika regionalna stanowi marginalną rolę w procesie wyboru kierunku kształcenia. Trendy rynku pracy są uwzględniane w perspektywie globalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Należy uwzględniać preferencje kierunkowe przyszłych studentów w tworzeniu i kontynuacji kierunków studiów. Kierunki studiów powinny wspierać kształcenie kadr adekwatnie do regionalnych priorytetów rozwojowych i zasobów gospodarczych. Uczniowie szkół średnich powinni być zaznajamiani ze specyfiką regionalnego rynku pracy i zasobów województwa oraz adekwatnymi kierunkami kształcenia.
2. Postawy studentów w zakresie planów i aspiracji zawodowych oraz czynniki mające wpływ na ich kształtowanie	<ul style="list-style-type: none"> Aspiracje mają pragmatyczny profil: po studiach najczęściej celem jest praca w zawodzie zgodnym z kierunkiem (58,62%) oraz znalezienie dobrze płatnej pracy (58,06%). Dalsze kształcenie (I/II stopień, podyplomowe) planuje co czwarta–trzecia osoba (25,21%); studia III stopnia to margines (2,64%); własna firma (13,25%); zmiana branży (9,26%); praca za granicą (7,02%). W tle: wysoka deklarowana znajomość realiów rynku (72,37% zgody) i poczucie przygotowania kierunkowego (70,24% zgody), przy umiarkowanych obawach o znalezienie pracy (30,54%). 	<ul style="list-style-type: none"> Dostępne kierunki kształcenia powinny być zgodne z prognozowanymi potrzebami rynku pracy w perspektywie długoletniej.

	<ul style="list-style-type: none"> • Deklarowana znajomość regionalnego rynku pracy opiera się przede wszystkim na przeglądzie dostępnych ofert oraz na doświadczeniach znajomych i ma charakter powierzchowny. Mogą istnieć znaczące dysproporcje w wiedzy o krajowym i regionalnym rynku pracy. 	
<p>3. Priorytety i oczekiwania badanych względem przyszłej pracy i płacy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Najważniejsze kryterium oferty to wynagrodzenie (71,25%); dalej atmosfera (59,52%) i możliwość rozwoju/doświadczenia (51,94%). • Preferowana jest umowa o pracę na czas nieokreślony (47,39%), pełen etat (69,74%) oraz model stacjonarny (42,90%) lub hybrydowy (27,29%); pełna zdalność jest niszowa (6,96%). • Minimalne oczekiwania płacowe koncentrują się w widełkach 5500–6500 zł netto (30,66%) i 4500–5500 zł (24,26%); co najmniej 6500 zł deklaruje 31,44%. • Oczekiwane jest stabilne zatrudnienie, z wynagrodzeniem adekwatnym do wykonywanych obowiązków. Silnie widoczna jest potrzeba wsparcia w procesach wdrożeniowych i pomocnicza rola współpracowników. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wynagrodzenia powinny być adekwatne do powierzonych obowiązków, zgodnie z zasadami równości płac. • Niewskazane jest utrzymywanie długotrwałego zatrudnienia w oparciu o umowy cywilno-prawne. • Przedsiębiorstwa powinny mieć opracowane systemy wdrożenia pozwalające na bezstresową adaptację na nowym stanowisku pracy, z zapewnieniem wsparcia ze strony przełożonego oraz współpracowników. Wskazane wprowadzenia osób – mentorów, wspomagających ten proces.
<p>4. Gotowość studentów do wejścia na rynek pracy i stopień znajomości jego realiów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gotowość do wejścia na rynek: „raczej/zdecydowanie tak” 54,58%, „raczej/zdecydowanie nie” 23,80%, „trudno ocenić” 21,62%. • Deklaratywna znajomość realiów rynku: 72,37% zgody (18,36% zdecydowanie; 54,01% raczej). Profil gotowości różnicuje dziedziny/tryby, ale ogólnie obraz jest umiarkowanie pozytywny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazane jest szerokie uwzględnienie elementów praktycznych w programie kształcenia. Nie tylko w formie obowiązkowych praktyk zawodowych, ale także w codziennych zajęciach.

		<ul style="list-style-type: none"> Należy położyć większy nacisk na elementy dotyczące znajomości rynku pracy w programie kształcenia.
<p>5. Postawy badanych wobec przedsiębiorczości i gotowości do podjęcia działalności gospodarczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> Deklaratywna gotowość do założenia firmy jest niższa niż negacja i silnie niepewna: „tak” 25,89%, „nie” 37,34%, „nie wiem” 36,78%. Najmocniejsze bariery: koszty podatkowe (56,26%), brak wiedzy o prowadzeniu firmy (51,49%), brak kapitału startowego (51,09%) oraz niepewność finansowa (48,29%). Obserwowane jest niska gotowość do podejmowania ryzyka i brania odpowiedzialności, przy jednoczesnej wysokiej potrzebie realizowania wyzwań zawodowych i samorozwoju. 	<ul style="list-style-type: none"> W planach rozwojowych regionu należy uwzględnić niską gotowość przyszłych kadr do zakładania własnej działalności i tworzyć stabilne miejsca pracy na pierwsze lata aktywności zawodowej dla absolwentów. Jednocześnie wskazane jest wpieranie postaw przedsiębiorczości wśród uczniów szkół średnich i wyższych. Realizacja postulatu może odbywać się przez silniejsze uwzględnienie tego elementu w programach kształcenia, ale także poprzez aktywne modelowanie określonych postaw.
<p>6. Gotowość badanych do związania kariery zawodowej z regionem</p>	<ul style="list-style-type: none"> Po studiach dominuje niepewność co do pracy zawodowej w rejonie: „trudno ocenić” 38,52%; chęć pracy w rejonie: 39,47% (26,61% raczej; 12,86% zdecydowanie); skłonność do wyjazdu: 22,01% (12,41% raczej; 9,60% zdecydowanie). Decyzje o pozostaniu wzmacniają więzi i zakorzenienie: rodzina/bliscy (72,12%), bliskość domu (44,67%), przywiązanie do regionu (36,98%). Czynniki rynkowe mają rolę drugorzędną (np. dostępność pracy 20,06%; „mam zapewnione zatrudnienie” 16,50%). 	<ul style="list-style-type: none"> Należy monitorować gotowość przyszłych kadr gospodarczych do związania kariery z regionem. Wskazana jest priorytetyzacja dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego rynku pracy, aby wzmacniać czynniki rynkowe w budowaniu gotowości do związania kariery zawodowej z regionem.

<p>7. Gotowość badanych do emigracji zarobkowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nigdy nie rozważało emigracji 52,50% badanych, a rozważało 47,50%. • Najwyższą skłonność mają kierunki inżynieryjno-techniczne (62,34%); najniższą ściśle i przyrodnicze (28,82%). • Motywy potencjalnego wyjazdu są czysto rynkowe: lepsze płace (69,64%), większa dostępność pracy (68,11%), perspektywy zawodowe (64,03%) i – nieco słabiej – życiowe (55,10%). • Wśród miejscowych studentów obserwowane jest wysokie przywiązanie do regionu i niska gotowość do emigracji zarobkowej. Wyższy priorytet mają więzy rodzinne niż warunki zatrudnienia. 	
<p>8. Preferencje badanych w zakresie przyszłego modelu zatrudnienia (praca etatowa, hybrydowa, zdalna, gig-economy itp.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Preferowana forma zatrudnienia: umowa na czas nieokreślony (47,39%) i pełen etat (69,74%) są normą; własna działalność (9,77%) i B2B (4,55%) niszowe. • Model pracy: najczęściej stacjonarnie (42,90%) lub hybrydowo (27,29%); zdalnie relatywnie rzadko (6,96%). • System czasu pracy: preferowany stały (35,37%) albo elastyczny (31,11%); zadaniowy ma umiarkowaną atrakcyjność (8,42%); weekendowy/dyżurowy marginalnie (~2%). • Preferowana praca stała niż dorywcza (97,30% vs 2,70%). • Obserwowana jest wysoka potrzeba stabilności zawodowej, z jednoczesną niską gotowością do podejmowania ryzyka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekomendowane jest uwzględnienie oczekiwań przyszłych kadr dotyczących preferowanych form zatrudnienia przy projektowaniu regionalnego rynku pracy. • Warto, aby stanowiska pracy miały jasno określoną ścieżkę rozwoju, która może być realizowana etapami, ze spokojnym wdrożeniem.
<p>9. Bariery i deficyty związane z rozpoczęciem kariery zawodowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rdzeń barier jest praktyczno-doświadczeniowy: brak doświadczenia zawodowego (70,28%) i niewystarczająca wiedza praktyczna (66,27%); dalej wewnętrzne obawy/blokady (38,92%) oraz brak „pomysłu na siebie” (27,59%). 	<ul style="list-style-type: none"> • Należy w szkołach średnich i wyższych wzmocnić działania w obrębie doradztwa zawodowego, wraz z rozpoznaniem i wspieraniem rozwoju kompetencji miękkich.

wskazane przez badanych	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatkowo: niedostatki teoretyczne (24,06%), CV (15,09%), kompetencje miękkie (9,20%), język obcy (7,55%). 	
10. Postawy i świadomość w zakresie idei lifelong learningu	<ul style="list-style-type: none"> • W jakościowej części termin był rzadko rozpoznawany, ale dobrze interpretowany intuicyjnie. • Idea LLL w nieświadomy sposób jest powszechnie obecna i stosowana w podejściu życiowym studentów. • W ilościowej części dalsze kształcenie po studiach deklaruje łącznie 57,95% (kontynuacja obecnego kierunku 25,72%; kursy/szkolenia 15,10%; podyplomowe 8,31%; nowy kierunek 7,36%; szkoła doktorska 1,46%); niezdecydowanie (29,03%); brak planów (13,03%) 	<ul style="list-style-type: none"> • Należy podtrzymywać i wspierać zaangażowanie uczniów i studentów do podejmowania aktywności edukacyjnej. Wskazane jest modelowanie oraz koordynowanie bądź aktywne współuczestnictwo kadr dydaktycznych.
11. Postawy i świadomość w zakresie drop-outu	<ul style="list-style-type: none"> • Rozważanie przerwania studiów zgłosiło 27,68%, najczęściej w naukach humanistycznych (37,66%), nieco mniej w medycznych (31,85%); najniżej w społecznych (22,00%). • Kluczowe powody rozważania: „studia były wyczerpujące/za trudne” (38,74%), „brak motywacji” (37,93%), „niezadowolenie z kierunku” (24,95%). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzić system wczesnego reagowania (monitoring satysfakcji, tutoring). • Zwiększyć praktyczny wymiar zajęć i elastyczność programów. • Zapewnić wsparcie psychologiczne i doradztwo edukacyjne.
12. Powiązania postaw studentów z realizowanymi przez nich strategiami edukacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • Jednolite magisterskie: wybór częściej „z pasji” (zainteresowania 82,98%), wysoka akceptacja trafności (85,81% „tak”), najsilniejsza chęć pozostania w regionie (56,74% „tak”), preferencja stałego czasu pracy (50,35%) i umowy na czas nieokreślony (59,57%); przy tym niższa gotowość rynkowa (47,52%) oraz najwyższe deficyty praktyki/doświadczenia (78,43% / 74,51%). • II stopień: profil „szybkiego wejścia na rynek” – najwyższe poczucie przygotowania (60,37% „tak”) i znajomości rynku (76,99% zgody), instrumentalne priorytety (wynagrodzenie 62,22%, stabilność 32,24%), umiarkowana skłonność do 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosować programy do różnych profili studentów (np. jednolite – więcej praktyki, II stopień – moduły rekrutacyjne). • Wprowadzić indywidualne ścieżki rozwoju (mentoring, wybór specjalizacji). • Rozwijać współpracę z biznesem w każdej dziedzinie, aby zmniejszyć deficyty praktyki.

	<p>hybrydy; w barierach rośnie potrzeba narzędzi rekrutacyjnych/języka (CV 23,23%, język 14,14%).</p> <ul style="list-style-type: none"> • I stopień: ambicje płacowe (wynagrodzenie 76,76%) łączone z dalszym kształceniem (33,74%); gotowość umiarkowana (52,99%), niepewność najwyższa (23,24% „trudno”); w barierach najmocniej praktyka/doświadczenie (po 68,61%). • Dziedziny: medyczne – silnie zawodowo zorientowane (praca w zawodzie 72,85%) i proregionalne (54,05% „tak”); inżynieryjne – płaca najważniejsza (78,61%), preferencja hybrydy (36,75%), najwyższa skłonność do emigracji (62,34%); ścisłe/przyrodnicze – najwyższe oczekiwania płacowe (≥6500 zł: 51,18%) i najlepsze przygotowanie (62,94% „tak”); humanistyka/społeczne – częściej niepewność, większa waga atmosfery i stabilności. 	
--	--	--

Aneks

Spis wykresów

Wykres 1 Absolwenci systemu szkolnictwa wyższego i nauki według płci (dane za lata 2019-2023) ...	11
Wykres 2 Absolwenci studiów na poziomie magisterskim w Polsce w latach 2013-2023	12
Wykres 3 Absolwenci studiów na poziomie magisterskim w woj. świętokrzyskim w latach 2013-2023	13
Wykres 4 Motywacje do wyboru kierunku studiów	46
Wykres 5 Ocena trafności wybranego kierunku studiów ogółem i w podziale na dziedzinę nauki	51
Wykres 6 Ocena trafności wybranego kierunku studiów ogółem i w podziale na tryb studiów	52
Wykres 7 Ocena chęci ponownego wyboru kierunku studiów ogółem i w podziale na dziedzinę nauki	53
Wykres 8 Ocena chęci ponownego wyboru kierunku studiów ogółem i w podziale na tryb studiów .	54
Wykres 9 Przyczyny dla których respondenci nie wybraliby ponownie swojego kierunku studiów	55
Wykres 10 Rozważanie przerwania studiów w trakcie ich trwania	59
Wykres 11 Rozważanie przerwania studiów w trakcie ich trwania w podziale na dziedzinę nauk	60
Wykres 12 Rozważanie przerwania studiów w trakcie ich trwania w podziale na tryb studiów	61
Wykres 13 Powody rozważania rezygnacji ze studiów	62
Wykres 14 Cele zawodowe po ukończeniu studiów	68
Wykres 15 Cele zawodowe po ukończeniu studiów w podziale na dziedziny nauk	69
Wykres 16 Cele zawodowe po ukończeniu studiów w podziale na tryb studiów	70
Wykres 17 Gotowość do wejścia na rynek pracy ogółem i w podziale na dziedziny nauk	71
Wykres 18 Gotowość do wejścia na rynek pracy ogółem i w podziale na tryb studiów	72
Wykres 19 Czynniki wpływające na gotowość wejścia na rynek pracy	73
Wykres 20 Plany na pracę w województwie świętokrzyskim po studiach ogółem i w podziale na dziedzinę nauk	85
Wykres 21 Plany na pracę w województwie świętokrzyskim po studiach ogółem i w podziale na dziedzinę nauk	86
Wykres 22 Powody decyzji o podjęciu pracy w województwie świętokrzyskim	87
Wykres 23 Przyczyny decyzji o podjęciu pracy poza województwem świętokrzyskim	91
Wykres 24 Rozważanie decyzji o emigracji zarobkowej	94
Wykres 25 Rozważanie decyzji o emigracji zarobkowej w podziale na dziedziny nauk	95
Wykres 26 Rozważanie decyzji o emigracji zarobkowej w podziale na tryb studiów	95
Wykres 27 Preferowana forma zatrudnienia w przyszłej pracy	96
Wykres 28 Preferowany wymiar zatrudnienia	98
Wykres 29 Preferowany wymiar zatrudnienia w podziale na dziedzinę nauk	99
Wykres 30 Preferowany wymiar zatrudnienia w podziale na tryb studiów	100
Wykres 31 Preferowany rodzaj pracy	100
Wykres 32 Preferowany rodzaj pracy w podziale na dziedzinę nauk	101
Wykres 33 Preferowany rodzaj pracy w podziale na tryb studiów	101

Wykres 34 Preferowany model pracy	102
Wykres 35 Preferowany model pracy w podziale na dziedzinę nauk	103
Wykres 36 Preferowany model pracy w podziale na tryb studiów	104
Wykres 37 Preferowany system pracy	105
Wykres 38 Preferowana płaca	108
Wykres 39 Najważniejsze elementy przyszłej pracy	110
Wykres 40 Plany założenia własnej działalności gospodarczej po ukończeniu studiów ogółem i w podziale na dziedziny nauk	113
Wykres 41 Plany założenia własnej działalności gospodarczej po ukończeniu studiów ogółem i w podziale na tryb studiów	114
Wykres 42 Przeszkody w założeniu firmy	115
Wykres 43 Plany dalszego kształcenia po ukończeniu studiów	119
Wykres 44 Podejmowanie dodatkowych nieobowiązkowych aktywności na studiach	122

Spis tabel

Tabela 1 Relacja liczby studentów do ludności w wieku 19-24 lata w 2023 roku	14
Tabela 2 Absolwenci uczelni wyższych na 10 tys. ludności według województw w 2023 roku	15
Tabela 3 Odsetek studentów cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach w 2023 roku	16
Tabela 4 Województwo zamieszkania absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego w 2023 roku	17
Tabela 5 Województwo odbywania dalszych studiów przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego w 2023 roku	18
Tabela 6 Mediany miesięcznych zarobków brutto według województwa zamieszkania osiągnane przez absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego w 2023 roku	19
Tabela 7 Mediana Względego Wskaźnika Zarobków wśród absolwentów uczelni z województwa świętokrzyskiego, którzy mieszkali w danym województwie rok po dyplomie (dane dla 2023 roku) ...	19
Tabela 8 Absolwenci szkół wyższych publicznych w Polsce i w woj. świętokrzyskim według podgrup kierunków studiów klasyfikacji ISCED-F 2013 w 2023 roku	21
Tabela 9 Wskaźniki bezrobocia i zarobków absolwentów szkół wyższych w woj. świętokrzyskim w 2023 roku, 1 rok po uzyskaniu dyplomu	27
Tabela 10 Charakterystyka kierunków uczelni woj. świętokrzyskiego wraz z medianą średnich miesięcznych zarobków brutto w pierwszym roku po dyplomie (dla rocznika 2023)	30
Tabela 11 Najwyżej opłacane kierunki w województwie świętokrzyskim (1 rok od uzyskania dyplomu, dla rocznika 2023)	37
Tabela 12 Najniżej opłacane kierunki w województwie świętokrzyskim (1 rok od uzyskania dyplomu, dla rocznika 2023)	40
Tabela 13 Motywacje do wyboru kierunku studiów w podziale na dziziny naukowe	47
Tabela 14 Motywacje do wyboru kierunku studiów w podziale na typ studiów	49
Tabela 15 Przyczyny dla których respondenci nie wybraliby ponownie swojego kierunku studiów w podziale na dziedziny nauk	56

Tabela 16 Przyczyny dla których respondenci nie wybraliby ponownie swojego kierunku studiów w podziale na tryb studiów	58
Tabela 17 Powody rozważania rezygnacji ze studiów w podziale na dziedzinę nauk.....	63
Tabela 18 Powody rozważania rezygnacji ze studiów w podziale na tryb studiów	64
Tabela 19 Czynniki wpływające na gotowość wejścia na rynek pracy w podziale na dziedziny nauk ...	74
Tabela 20 Czynniki wpływające na gotowość wejścia na rynek pracy w podziale na tryb studiów	75
Tabela 21 Opinie odnośnie rynku pracy	78
Tabela 22 Opinie odnośnie rynku pracy w podziale na dziedziny nauk.....	79
Tabela 23 Opinie odnośnie rynku pracy w podziale na tryb studiów	82
Tabela 24 Powody decyzji o podjęciu pracy w województwie świętokrzyskim w podziale na dziedziny nauk	88
Tabela 25 Powody decyzji o podjęciu pracy w województwie świętokrzyskim w podziale na tryb studiów	89
Tabela 26 Przyczyny decyzji o podjęciu pracy poza województwem świętokrzyskim w podziale na dziedziny nauk	92
Tabela 27 Przyczyny decyzji o podjęciu pracy poza województwem świętokrzyskim w podziale na tryb studiów	93
Tabela 28 Preferowana forma zatrudnienia w przyszłej pracy w podziale na dziedzinę nauk	97
Tabela 29 Preferowana forma zatrudnienia w przyszłej pracy w podziale na tryb studiów.....	97
Tabela 30 Preferowany system pracy w podziale na dziedzinę nauk	106
Tabela 31 Preferowany system pracy w podziale na tryb studiów	107
Tabela 32 Preferowana płaca w podziale na dziedzinę naukową	108
Tabela 33 Preferowana płaca w podziale na tryb studiów	109
Tabela 34 Najważniejsze elementy przyszłej pracy w podziale na dziedziny nauki.....	111
Tabela 35 Najważniejsze elementy przyszłej pracy w podziale na tryb studiów	112
Tabela 36 Przeszkody w założeniu firmy w podziale na dziedziny nauk	116
Tabela 37 Przeszkody w założeniu firmy w podziale na tryb studiów	116
Tabela 38 Plany dalszego kształcenia po ukończeniu studiów w podziale na dziedziny nauk.....	120
Tabela 39 Plany dalszego kształcenia po ukończeniu studiów w podziale na tryb studiów	120
Tabela 40 Podejmowanie dodatkowych nieobowiązkowych aktywności na studiach w podziale na dziedziny nauk	123
Tabela 41 Podejmowanie dodatkowych nieobowiązkowych aktywności na studiach w podziale na tryb studiów	124
Tabela 42 Ocena wagi ciągłego doszkalania się/ podnoszenia kompetencji w życiu zawodowym (1 oznacza – jest zbędne a 6 – jest konieczne).....	126